

SFC2021 Programme for EMFAF

CCI	2021BG14MFPR001
Title in English	European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund - Programme for Bulgaria
Title in national language(s)	BG - European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund - Programme for Bulgaria
Version	1.0
First year	2021
Last year	2027
Eligible from	01-Jan-2021
Eligible until	31-Dec-2029
Commission decision number	
Commission decision date	
Non substantial transfer (Article 24(5) CPR)	No

Table of Contents

1. Programme strategy: main development challenges and policy responses	6
Table 1A: Priority justification	17
Table 1A: SWOT analysis & needs	46
2. Priorities	67
2.1. Priorities other than technical assistance	67
2.1.1. Priority: 1.Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources	68
2.1.1.1. Specific objective: 1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities	69
2.1.1.1.1. Interventions of the Funds	69
The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	69
The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR	73
Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	74
Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR	75
The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR	76
The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR	77
2.1.1.1.2. Indicators	78
Table 2: Output indicators	78
Table 3: Result indicators	79
2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF	80
2.1.1.1. Specific objective: 1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities	81
2.1.1.1.1. Interventions of the Funds	81
The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	81
The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR	83
Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	84
Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR	85
The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR	86
The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR	87
2.1.1.1.2. Indicators	88
Table 2: Output indicators	88
Table 3: Result indicators	89
2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF	90
2.1.1.1. Specific objective: 1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making	91
2.1.1.1.1. Interventions of the Funds	91
The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	91
The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR	96
Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	97
Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR	98
The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR	99

The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR.....	100
2.1.1.1.2. Indicators	101
Table 2: Output indicators	101
Table 3: Result indicators	102
2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF	103
2.1.1.1. Specific objective: 1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems	104
2.1.1.1.1. Interventions of the Funds	104
The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	104
The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR	107
Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	108
Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR	109
The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR.....	110
The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR.....	111
2.1.1.1.2. Indicators	112
Table 2: Output indicators	112
Table 3: Result indicators	113
2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF	114
2.1.1. Priority: 2.Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union	115
2.1.1.1. Specific objective: 2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term.....	116
2.1.1.1.1. Interventions of the Funds	116
The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	116
The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR	121
Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	122
Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR	123
The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR.....	124
The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR.....	125
2.1.1.1.2. Indicators	126
Table 2: Output indicators	126
Table 3: Result indicators	127
2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF	128
2.1.1.1. Specific objective: 2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products.....	129
2.1.1.1.1. Interventions of the Funds	129
The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	129
The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR	133
Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	134
Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR	135
The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR.....	136
The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR.....	137

2.1.1.1.2. Indicators	138
Table 2: Output indicators	138
Table 3: Result indicators	139
2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF	140
2.1.1. Priority: 3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities	141
2.1.1.1. Specific objective: 3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities	142
2.1.1.1.1. Interventions of the Funds	142
The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	142
The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR	147
Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	148
Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR	149
The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR	150
The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR	151
2.1.1.1.2. Indicators	152
Table 2: Output indicators	152
Table 3: Result indicators	153
2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF	154
2.1.1. Priority: 4. Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed	155
2.1.1.1. Specific objective: 4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation	156
2.1.1.1.1. Interventions of the Funds	156
The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	156
The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR	160
Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation	161
Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR	162
The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR	163
The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR	164
2.1.1.1.2. Indicators	165
Table 2: Output indicators	165
Table 3: Result indicators	166
2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF	167
2.2. Technical assistance priorities	168
2.2.1. Priority: 5.1. Technical assistance pursuant to Article 36(4) CPR	169
2.2.1.1 Interventions from the funds	169
The related types of actions – point (e)(i) of Article 22(3) CPR	169
The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR	173
2.2.1.2. Indicators	174
Table 2: Output indicators	174
2.2.1.3. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention	174
3. Financing plan	175
3.1 Transfers and contributions	175
Table 15A: Contributions to InvestEU (breakdown by year)	175
Table 15B: Contributions to InvestEU (summary)	175

Justification.....	175
Table 16A: Transfers to instruments under direct or indirect management (breakdown by year).....	175
Table 16B: Transfers to instruments under direct or indirect management (summary).....	176
Justification.....	176
Table 17A: Transfers between ERDF, ESF+ and Cohesion Fund or to another Fund or Funds (breakdown by year).....	176
Table 17B: Transfers between ERDF, ESF+ and Cohesion Fund or to another Fund or Funds (summary).....	176
Transfers between ERDF, ESF+ and Cohesion Fund or to another Fund or Funds - justification ...	176
3.4 Transfers back.....	177
Table 20A: Transfers back (breakdown by year).....	177
Table 20B: Transfers back (summary).....	177
3.5 Financial appropriations by year.....	178
Table 10: Financial appropriations by year.....	178
3.6 Total financial appropriations by fund and national co-financing.....	178
Table 11A Total financial allocations by fund and national contribution.....	178
4. Enabling conditions.....	180
Table 12: Enabling conditions.....	180
5. Programme authorities.....	185
Table 13: Programme authorities.....	185
Table 13A: The portion of the percentages set out in point (b) of Article 36(5) CPR that would be reimbursed to the bodies which receive payments from the Commission in case of technical assistance pursuant to Article 36(5) CPR (in percentage points).....	186
6. Partnership.....	187
7. Communication and visibility.....	191
8. Use of costs, lump sums, flat rates and financing not linked to costs.....	194
Table 14: Use of unit costs, lump sums, flat rates and financing not linked to costs.....	194
Appendix 1.....	195
A. Summary of the main elements.....	195
B. Details by type of operation.....	196
C. Calculation of the standard scale of unit costs, lump sums or flat rates.....	197
1. Source of data used to calculate the standard scale of unit costs, lump sums or flat rates (who produced, collected and recorded the data, where the data is stored, cut-off dates, validation, etc.)	197
2. Please specify why the proposed method and calculation based on Article 94(2) CPR is relevant to the type of operation.....	198
3. Please specify how the calculations were made, in particular including any assumptions made in terms of quality or quantities. Where relevant, statistical evidence and benchmarks should be used and, if requested, provided in a format that is usable by the Commission.....	199
4. Please explain how you have ensured that only eligible expenditure was included in the calculation of the standard scale of unit cost, lump sum or flat rate.....	200
5. Assessment of the audit authority(ies) of the calculation methodology and amounts and the arrangements to ensure the verification, quality, collection and storage of data.....	201
Appendix 2.....	202
A. Summary of the main elements.....	202
B. Details by type of operation.....	203
Appendix 3: List of planned operations of strategic importance with a timetable.....	204
Appendix 4.....	205
EMFAF action plan for each outermost region.....	205
DOCUMENTS.....	206

1. Programme strategy: main development challenges and policy responses

Reference: points (a)(i) to (viii) and point (a)(x) of Article 22(3) and point (b) of Article 22(3) of regulation (EU) 2021/1060 (CPR)

Програмата за морско дело, рибарство и аквакултури 2021-2027 г. (ПМДРА) предоставя подкрепа, която по нов начин, ориентиран към постигане на конкретни цели и резултати да отговори на основните предизвикателства пред сектор „Рибарство“.

Рибарството в България е поставено пред предизвикателства, тясно свързани със спецификите на Черно море, природната, социалната и икономическата ситуация, заедно с последствията от световната пандемия от COVID-19 и военните действия в Украйна. Тези фактори оказват значително социално и икономическо въздействие. Сериозно влияние върху развитието на сектора ще окаже и задълбочаващата се глобална икономическа криза и настъпващата промяна в бизнес моделите.

Изпълнението на ПМДРА е насочено към постигането на конкретни цели от значими европейски политики, залегнали в стратегически документи като „Европейския зелен пакт“ (ЗП), стратегиите за „Зеления преход“ (ЗП), „От фермата до трапезата“ (ФТ), „Син растеж“ (СР), „Стратегията за биологичното разнообразие“ (СБР), „Дигиталния преход“ (ДП), Общия дневен ред за Черно море (ОДРЧМ) и др.

Чрез ПМДРА ще се изпълняват две от целите на политиката на ЕК – ЦП 2 „По-зелена, нисковъглеродна Европа чрез насърчаване на чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, приспособяване към изменението на климата и превенция и управление на риска“ и ЦП 5 „Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и на местните инициативи“. ПМДРА ще предоставя подкрепа за дейности по всеки един приоритет от ЕФМДРА.

Изпълнението на **П1** ще гарантира устойчивото управление на риболова по начин, който съответства на целите за постигане на икономически, социални ползи, ползи за заетостта и продоволственото снабдяване, ще насърчава ефективния контрол и правоприлагане в областта на рибарството, включително борбата с незаконния, недеklarиран и нерегулиран риболов, както и придобиването на надеждни данни за вземането на решения, основани на знанието свързано с въздействието на риболова върху защитени и застрашени видове. Предизвикателствата са изведени на основание на *Анализа на регионалния морски басейн (АРМБ)[1]*, *Ситуационния анализ на състоянието на сектор Рибарство в България[2]*, *Годишния доклад за риболовния флот от 2021 г.[3]* и стратегическите цели на хоризонталните политики (ХП) на ЕС.

Предизвикателства по П1:

- Свърхкапацитет на риболовния флот и осигуряване на баланс на сегментите и

експлоатацията на запасите;

- Променяща се екологична среда в Черно море е предизвикателство в три насоки – биогенно замърсяване, замърсяване с твърди отпадъци и загуба на биологично разнообразие;
- Остарялата инфраструктура в сектора и недобре развитата рамка за управление на риб. ресурси не защитават изцяло интересите на дребномащабния крайбрежен риболов (ДМКР);
- Утвърждаване на навици и самосъзнание на населението и на операторите в сектора, за да се намали отделянето на отпадък в морето и замърсяването на водоемите;
- Разширяване на източниците на доход на сектора чрез диверсификация на дейностите;
- Социална и икономическа криза, предизвикана от пандемията COVID-19 и военните действия в Украйна върху риболова;
- Повишаване на капацитета за преработка приулова и откриване на нови пазарни възможности за нежелания улов във връзка с въведеното задължение за разтоварване;
- Осъвременяване и модернизация на методите и средствата за извършване на контрол върху нерагламентиран (използване на неразрешени уреди), браконьерски риболов;
- Въвеждането на нови, по-строги регулации за контрол, във връзка с намаляващите биологично разнообразие и естествени ресурси.
- Осигуряване на възможност за адекватно електронно докладване на данни за уловите от ДМКР;
- Осигуряване на достоверна научна информация относно устойчивата експлоатация на всички рибни запаси в Черно море;
- **Повишаване на капацитета на научната общност, регионална координация и подобряване на методите за вземане на проби, и събирането на достоверни данни за изхвърлянията, нежелания улов, случайния приулов на китоподобни и наблюдаване на въздействието от риболова върху застрашени и защитени видове в тясно сътрудничество с Регионалната координационна група за Средиземно и Черно море, препоръките на ГКРСМ и проекта BlackSea4Fish;**

Изпълнението на П2 след 2020 г. е насочено към подобряване на връзката между финансирането и целите на политиката, устойчивия растеж, защитата и подобряването на околната среда и природните ресурси чрез минимизиране на отрицателното въздействие върху тях. Основното предизвикателство е преодоляване на ниската конкурентоспособност на предприятията и повишаване на устойчивостта на сектора. Необходим е стратегически подход за постигане на висока конкурентоспособност на операторите - стопанства за аквакултури, предприятия за преработка на продукти от риболов и аквакултури и развитие на пазарите, **чрез подкрепа за иновации, дигитализация, енергийна ефективност, диверсификация на производството и др.**

Предизвикателства по П2:

- Наличие на голям бр. малки и средни язовири под 100 дка., които формират ниски печалби;
- Остаряла материално-техническа база в стопанствата;
- Ниско качество на произведената аквакултура;
- Преобладаващо производство на риба в ниския ценови сегмент;
- Ниска консумация на риба и рибни продукти;
- Недостиг на нишови продукти от аквакултури и преработка;
- Ниска добавена стойност на продуктите от аквакултура;
- Слабо развито предлагане на акваекологични услуги;
- Недиверсифицирани видове марикултури в черноморски води (единствено черна мида);
- Непълноценно оползотворяване на отпадъците от преработка;

- Доминираща преработка на вносни суровини за сметка на суровини от местен улов и аквакултури;
- Нискоквалифициран и застаряващ персонал в сектора;
- Недостатъчно иновации, патенти и полезни модели в сектора;
- Липса на сертифицирани стопанства за производство на биологична продукция (една мидена ферма);
- Липса на национални стандарти за местни продукти;
- Незадоволително промотиране на местни видове аквакултури;
- Ниска конкурентоспособност на продукцията на местните и чужди пазари;
- Развитие на устойчива система за предлагане на пазара (местен и чужд) на продукти от риболов, аквакултури и преработка;
- Създаване на организации на производители и изпълнение на планове за производство и предлагане на пазара.

Изпълнението на ПЗ включва интервенции, които са ключови за развитието на общностите, занимаващи се с рибарство и производство на аквакултури, в крайбрежните и вътрешните райони на страната и по поречието на р. Дунав. Чрез партньорства между заинтересованите страни ще бъдат намерени решения на основни проблеми и предизвикателства, свързани с риболовния натиск върху запасите, повишаване на имиджа на рибовъдството, ниската доходност на населението в рибарските райони, напредналата възраст на работната сила и застаряване на населението, задържане на младите хора на територията на рибарските райони и справяне с екологичните предизвикателства. Подкрепата ще допринесе за повишаване на качеството на живот на населението в общностите, зависими от рибарството и аквакултурите. От ключово значение е въвеждането на иновации на териториите, дигитализация на ниво производство, проследимост на продуктите, предлагане на пазара, посредством къси вериги на доставка, както и прилагане на принципите за кръгова икономика и допълняемост на дейностите за съживяване на територия и постигане на целите на Синята икономика (СИ).

През периода 2014-2020 г. в рамките на мярката за подготвителни дейности са одобрени 14 проекта. Изпълняват се общо 9 стратегии за ВОМР с общ бюджет - 35 млн. лв. БФП. Планира се разширение на териториалното покритие на подхода и увеличаване на броя на изпълняваните стратегии.

Предизвикателства по ПЗ:

- Постигане на целите на ЗП и прилагане на принципите на СИ на територията на местните инициативни рибарски групи (МИРГ) чрез въвличане на всички заинтересовани страни;
- По-активно въвличане в изпълнението на подхода на всички заинтересовани страни и улесняване на комуникацията чрез провеждане на обучения, форуми и увеличаване на дейностите/проектите за сътрудничество и активно участие на местни лидери в дейностите на МИРГ;
- Запазване и привличане на население от по-развити икономически области/градове към рибарските територии;
- Повишаване на добавената стойност на територията чрез подбор и изпълнение на проекти с високо качество, допълняемост на проектите и комплексен принос към СВОМР;
- Публично-частните партньорства да се ангажират и мобилизират ефективно допълнителни ресурси за развитие на съответната територия;
- Изграждане на адм. капацитет на местно и национално ниво за разработване и изпълнение

на СВОМР, чрез формиране на работещи партньорства;

- Повишаване на степента на публичност и прозрачност на всички нива при изпълнението на подхода в рамките на общностите, зависими от риболов и аквакултури.

Изпълнението на П4 посреща основни нужди за развитието на сектор „Рибарство“ в България като държава на Черно море, които се изразяват в развитие на морското наблюдение, опазване на морската среда и подобряване на знанията за състоянието на Черно море.

Предизвикателства по П4:

- подобряване на обмена на информация;
- създаване на условия за подобряване на екологичната среда в Черно море и намаляване на рибните ресурси, които са обект на стопански риболов;
- недостатъчни знания за състоянието на Черно море;
- миграционния характер на видовете риба обект на интерес на стопанския риболов;
- усложнено международно положение в Черноморския регион;

Дейностите, които ще се подпомогнат ще допринесат силно към достъпността и обмена на информация в Черно море, чрез развитието на проекта InBulMarS по целите на Общата среда за обмен на информация (ОСОИ) и ще дадат предпоставки за подобряване на екологичната среда и наличието на рибни ресурси в зоните от НАТУРА 2000, чрез разработване на планове за управление на риболовните дейности в мрежата от морски защитени зони.

III

Риболовният флот на България в Черно море в по-голямата си част е основно ДМКР. Въпреки това уловите се извършват предимно от корабите в сегментите над 18 м. В България липсват големи риболовни кораби, които да оперират в далечни дестинации, а риболовът се извършва основно в крайбрежните зони. Корабите, причислени към ДМКР с обща дължина до 12 м., представляват 95%. Чрез ПМДРА се предвижда да се отдели ресурс, който да е адресиран към нуждите на ДМКР за адаптация на риболовния капацитет, модернизация, иновации и др. Икономическото състояние на флота се влияе от редица фактори, като основните от тях са: стари риболовни кораби - средна възраст около 23 г.; дисбаланс между променливите разходи и текущите приходи; ниска покупателна възможност на населението; сезонност на риболова - годишни миграции на част от видовете риба със стопанско значение; вариации в цените на горивата; липса на достатъчен брой рибни борси и обекти за първа продажба в близост до пристанищата.

Съгласно Зелената книга за бъдещето на ОПОР, ДМКР е ключов за малките рибарски райони, защото влияе положително на заетостта в района, но в същото време оказва по-слабо негативно въздействие върху ресурсите в морето. Риболовът на такива съдове се концентрира в крайбрежната ивица и няма достъп до рибните популации във вътрешността на морето. Според данни от доклада за флота за 2021 г., броят на заетите в ДМКР (в еквивалент на пълна заетост) нараства с над 42% за периода 2014-2019 г. В тази връзка и поради съществения дял на ДМКР на България, ПМДРА ще го подпомага с предимство по П1 (СЦ 1.1, и 1.3) за да се осигурява поминък на местно ниво, а по вторичен начин косвено

ще облагодетелства запазването на биоразнообразието по устойчив начин.

За да се осигури приспособим риболовен флот, е необходимо адаптиране на риболова към преодоляване на последиците от климатичните промени, нарушени вериги на доставка, ресурси за експлоатация и социално-икономическите кризи вследствие на пандемични обстоятелства и военните действия в Украйна. За да се осигури равен старт на операторите в прехода за по-нисковъглеродна Европа и да се гарантират устойчиви нива на експлоатираните видове е необходимо да се насочат усилията към нови икономически стабилни бизнес-модели и към риболов с по-ниско въздействие върху биологичното разнообразие. Целта на подкрепата по П1 е да съхрани и направи ефективен риболовния сектор в България, посредством регулиране капацитета на риболовния флот, предоставяне на пакет от антикризисни и инвестиционни мерки, ведно със създаване на улеснен достъп до финансиране и намаляване на административната тежест.

Към настоящия момент по ПМДР 2014-2020 в модернизация на рибарски пристанища и изграждане на лодкостоянки са инвестирани над 14 млн. евро. БФП. Подпомогнати са инвестиции за модернизацията на четири рибарски пристанища (3 в южното Черноморие и 1 в северното). Изградени са или са модернизираны 6 броя лодкостоянки, които са насочени към ДМКР. През периода 2021-2027 подпомагането ще е насочено към инвестиции, целящи развитието на кръгова икономика, дейности намаляващи въглеродните емисии и инсталирането на съоръжения за реализация на приулова и подобряване на енергийната ефективност. **За изпълнение на задължението за разтоварване, ще се инвестира в инфраструктура за съхранение, обработка, сортиране, които могат да се използват както риба за директна консумация, така и за нежелания улов.**

През изминалия програмен период риболовният сектор не прояви силен интерес към мерките за подобряване на социалния и икономически статус на рибарите. Поуката от натрупания опит ще осигури по-гъвкави и атрактивни условия за кандидатстване.

До момента адаптацията на риболовния флот е извършвана успешно през изминалите два програмни периода чрез мерки за окончателно преустановяване на риболовните дейности.

Временното преустановяване на риболовните дейности има пряка връзка с опазването на морските биологични ресурси, управлението на рибарството и на флотовете, които експлоатират тези ресурси. Тази цел на ОПОР е залегнала в разработването на посочения вид дейност. Компенсацията за временно преустановяване на риболовните дейности за първи път е предоставяна през 2020 г. като отговор на икономическите последици от пандемията COVID-19 върху риболова. Положителната реакция на сектора е индикация, че този тип дейности трябва да присъства и в ПМДРА. В настоящия програмен период са създадени предпоставки, за изпълнението на операции за управление на морските зони по Natura 2000 и за защита и съхранение на биоразнообразието. Компетентният орган за управлението им е Министерството на околната среда и водите. Ролята на ПМДРА е да подпомага тази дейност чрез съпътстващи дейности.

Принос на П1 към ХП на ЕС.

Сферите на подпомагане по ПМДРА са пряк отговор на съобщението на ЕК за ЗП. Съобщението цели трансформиране на ЕС към общество, с модерна и ресурсно ефективна, отговорна икономика с постигнати нулеви нетни емисии до 2050 г.

Целите на ЗП ще се постигат чрез изпълнение на операциите по инсталация на възобновяеми енергийни източници за захранване на инсталациите на борда за намаляване на разхода на гориво по време на риболов. Подмяната на елементи от риболовните уреди с такива, които имат по-ниско

съпротивление по време на риболов и водят до по-нисък разход на гориво. Инвестициите в рибарски пристанища и лодкостоянки ще бъдат насочени към инсталация на ВЕИ на територията им.

Целите на СБР ще се постигат чрез инвестициите в рибарски пристанища и лодкостоянки, и изграждането на съоръжения за преработка и съхранение на улова. В риболова ще се финансират инвестиции в по-селективни и иновативни риболовни уреди, устройства за прогонване на хищни бозайници. Пренасочването на активни рибари и техните кораби към дейности извън риболова (диверсификация), както и постоянното прекратяване на риболовните дейности ще подкрепят намаляването на риболовния натиск върху рибните запаси. Създадени са предпоставки, за изпълнението на операции за управление на морските зони по Натура 2000 и за защита и съхранение на биоразнообразието в морските и вътрешните води.

Устойчивата СИ в рибарството ще допринесе за справянето с изменението на климата. Секторът ще допринесе за тези стратегически цели чрез използването на природосъобразни решения за осигуряването на кръгова икономика в рибарските пристанища и лодкостоянки, „сини“ инвестиции на борда на риболовните кораби и диверсификацията на дейности извън риболова. Целите на ОДРЧМ, подкрепена от България са защитени чрез подкрепа за иновации, свързани с опазване на биоразнообразието и такива в инвестиции в СИ.

Инвестициите в подобрената работна среда на борда на корабите и добавената стойност ще доведат до намаляване на оперативните разходи в риболова. Компенсациите за намаляване на риболовния флот чрез мерките за постоянно прекратяване на риболовните дейности ще допринесат за изграждането на устойчив и конкурентоспособен флот. Тези мерки, прилагани през ЕФМДРА ще постигнат целите на Плана за устойчивост на ЕС.

Зеленият преход на дейностите в риболова ще се постигне чрез стимулиране на кръговата икономика в рибарските пристанища за оползотворяване на отпадъците и модернизация на риболовните уреди, насърчаването на иновациите в селективните риболовни техники.

Процесите на дигиталния преход се насърчават чрез инвестиции в цифрови инструменти, които осигуряват възможност за прозрачен, ефективен и лесен за прилагане контрол и наблюдение на рибарството, въвеждане на дигитализация в администрацията за по-ефективно управление на рибарството, както и в проследяемостта и информацията за потребителите. Процесът ще бъде цялостен заедно с инвестиции в насърчаването на цифровите умения на заетите в риболова.

Чрез изпълнението на заложените цели в ПМДРА, УО планира да осигури по-добро икономическо състояние на рибарите чрез модернизацията на двете държавни рибарски пристанища (в гр. Созопол и гр. Балчик) и изграждането и модернизацията на лодкостоянки, които са насочени към лицата, заети конкретно с ДМКР. Инвестициите в работните условия на борда ще осигурят безопасност по време на риболов, стабилни доходи и запазване на работни места. Операциите по компенсации за временно преустановяване на риболовните дейности ще осигурят подкрепа за запазване на риболова и заетите лица. Тези дейности са насочени към лицата, ангажирани в риболова и са планирани да облагодетелстват приблизително общо 250 оператора в стопанския риболов.

Развитието на иновации в процесите на риболов, развитието на СИ и опазването на видовото разнообразие ще допринесат за развитието на гъвкав и конкурентоспособен сектор. В областта на риболова са планирани за подпомагане 6 броя иновации. През програмния период 2014-2020 не е постигнат напредък в областта на иновациите, което определя и заложената целева стойност.

Инвестициите в оборудване за производство на борда облекчават работния процес и осигуряват по-добри условия на работа. Подпомагането в насока на осигуряване на добрите условия на труд ще доведат до запазване на 32 работни места в риболова и липса на текучество на работна ръка.

Риболовния флот на България ще бъде подложен на мерки за постоянно прекратяване на

риболовното усилие, чрез което ще бъде изведен риболовен капацитет от 387 GT.

Чрез подпомагане от ПМДРА се планират 25 на брой операции, свързани с опазването на видовото разнообразие, възстановяването на местообитанията и консервационните мерки във водната околна среда.

П2

Чрез ЕФМДРА ще се предоставя подкрепа за стимулиране и устойчиво развитие на аквакултурите, преработка на продукти от риболов и аквакултури и развитие на пазарите. Подпомагането по П2 е обвързано с Многогодишния национален стратегически план за аквакултурите в България (2021-2027)[4], Ситуационния анализ на състоянието на сектор рибарство в България[5], Стратегическите насоки за по-устойчиви и конкурентоспособни аквакултури на ЕС за периода 2021-2030 г.[6] и **ОДРЧМ.**

Направеният анализ извежда необходимост от инвестиции в насърчаване на дейностите, свързани със запазване, стабилизиране, разширение, модернизация и енергийна ефективност на съществуващи производствени мощности - морски и сладководни, и изграждане на нови, прилагачи технологии, щадящи експлоатацията на водните ресурси и с ниско влияние върху околната среда, повишаване на производството на аквакултури в условията на устойчив растеж, увеличаване на икономическата ефективност на производството на аквакултури и риболова чрез директни продажби, добавена стойност, диверсификация на дейностите, регионално коопериране, организации на пазара и др. **Инвестициите в посочените дейности ще допринесат за постигане на определени цели от XII на ЕС и ще надградят постигнатите резултати от предходния програмен период, отчитайки натрупания опит и научените уроци.**

Програмирането на П2 отразява и предизвикателствата за развитието на аквакултурите в Черно море, идентифицирани в АРМБ.

Общата политика в областта на рибарството (ОПОР) и ЕФМДРА ще бъдат ключов инструмент, подкрепящ усилията за преход към ресурсно ефективно производство на аквакултури в контекста на новите политически приоритети на Комисията, **като подкрепа за иновации, устойчивост, дигитализация, енергийна ефективност и диверсификация.**

Избраните за подпомагане дейности ще допринесат за повишаване на конкурентоспособността на българската продукция на световния пазар, както и за повишаване на консумацията на българска риба и други водни организми на национално ниво. Необходимо е да се разшири производството на риба и други водни организми от нисък към по-висок ценови сегмент с отглеждането на нови видове с висок пазарен потенциал. Взаимодействието между изследователския сектор и бизнеса с акцент върху въвеждането на иновации, допринасящи за повишаване на конкурентоспособността на сектора и подобряването на нивото на техническото оборудване и технологии при отглеждане на аквакултури във фермите ще допринесе за устойчивостта на сектора. **Програмата на ЕС за научни изследвания и иновации за периода 2021-2027 г. „Хоризонт Европа“ (ХЕ) ще даде възможности за сътрудничество между изследователи и други свързани заинтересовани страни в многонационални консорциуми в цяла Европа. Краткосрочните и средносрочните проучвания, финансирани от ЕФМДРА, следва да допълват, а не да дублират по-дългосрочните изследователски дейности по ХЕ.** Важно е да се повиши квалификацията и нивото на техническите умения и технологични знания на заетите в сектора работници и специалисти. **Темите от клъстер 6 на ХЕ за аквакултурите (храни, биоикономика, природни ресурси, земеделие и околна среда) включват дейности по обучение.**

По отношение на преработката на продукти от риболов и аквакултури подпомагането ще цели намаляване на зависимостта на сектора от ръчен труд. Подпомагането по приоритета ще насърчи производството на български преработени продукти. Засилването на взаимодействието между

браншовите организации и създаването на организации на производителите и техните асоциации за промотиране на българските производители на международните пазари и идентифицирането на пазарните ниши ще повиши предлагането на риба и рибни продукти на местните и външни пазари. Развитието на преработвателния сектор ще се насочи към повишаване на прозрачността и засилване на стабилността и функционирането на пазара на продуктите от риболов и аквакултури по цялата верига на доставка, подобряване на баланса в разпределението на добавената стойност по веригата на доставка в сектора и информацията за потребителите по отношение на осведомеността за продуктите и коректното им етикетирание. Предоставянето на потребителите на проверима и точна информация за произхода на продуктите и начина на тяхното производство чрез ясна маркировка и етикетирание ще допринесе за информиран избор и ще повиши доверието към българските продукти.

Подпомагането на създаването на организации на производителите ще насърчи директните продажби в съответствие с целите на стратегията ФТ и предлагането в търговската мрежа, което ще доведе до повишаване на вътрешното потребление на риба и рибни продукти и преодоляване на ограниченото предлагане на морски видове, както и на местни аквакултури. Със своята дейност организациите на производителите ще допринесат и за устойчивостта на сектора, както и за справяне с някои от основните идентифицирани предизвикателства, като например: управление на свръхкапацитета чрез по-добро планиране на производствените дейности; справяне с ниската и недостатъчна диверсификация на производството; недостатъчното оползотворяване на страничния улов и страничните продукти; обединяване на представителите на дребномащабния риболовен сектор; подкрепа на инициативи за опазване на околната среда и запазване на биологичното разнообразие в Черно море; насърчаване на биологичното производство, вкл. и подкрепа за сертифициране на биологични и/или защитени географски продукти.

Принос на П2 към ХП на ЕС.

За постигане на ХП за устойчивост на ЕС подкрепата в сектора на аквакултурите ще се насочи върху развитие на иновации и дигитални технологии при производството на аквакултури, като наблюдение и регулиране на процеса на производство; подобряване на проследимостта и информацията за потребителите; технологии за подобряване на веригата на доставки на продукти от аквакултури. Инвестицията в човешкия капитал ще допринесе за справяне с недостига на квалифицирани кадри за предприятията. Подкрепата на създаване на организации на производителите и изпълняваните от тях маркетингови планове ще повиши устойчивостта на сектора и готовността му да посреща кризи, повишавайки готовността за гъвкава реакция при настъпването им.

Основна цел на подкрепата по П2 е насърчаване на прехода на аквакултурните стопанства към зелено производство в унисон с целите на ЗП, чрез използване на технологии осигуряващи нисък разход на воден ресурс, запазване качеството на водата, намаляване на нивата на замърсяване и изграждане на системи за възобновяема енергия. Подкрепяйки сертифицирането на биологично производство ще се повиши консумацията на чисто произведени аквакултури с висока добавена стойност.

Дейностите за подобряване на проследимостта (напр. използване на QR кодове при пакетиране и използване на приложения за смарт телефони и др.) на продуктите от риболов и аквакултури цели повишаване на качеството на продуктите, добавяне на стойност и подпомагане на потребителите за по-информиран и здравословен избор на храна. Използването на дигитални технологии ще доведе до скъсяване на времето за доставка на храни до крайния потребител, съгласно стратегията от ФТ и ще улесни цифровия преход в сектора.

Не на последно място компенсирането на производители на аквакултури, понасящи загуби от хищничество ще запази биологичното разнообразие в местообитанията на видовете в рамките на НАТУРА 2000.

Подкрепата по ЕФМДРА цели увеличаване на обема на произведената аквакултура, в това число и на биологично произведена такава с близо **56 хил. тона**, като по този начин ще допринесе за продоволственото осигуряване, постигнато с по-нисък въглероден отпечатък и повишаване на консумацията на местна риба и рибни продукти. Една трета от подпомогнатите ферми ще подобрят качеството и използването на водата и ще използват възобновяема енергия при производството. Около 30 ферми ще въведат продуктови иновации, както и иновации в процеса на производство, вкл. дигитализиране на процесите. Около 10% от подпомогнатите ферми ще подобрят проследимостта на своите продукти. Близо 30 кв. км от територията на аквакултурните ферми, разположени в зоните на НАТУРА 2000 ще са обект на подпомагане за запазване на биологичното разнообразие и местообитанията на видовете.

Около 30 преработвателни предприятия ще бъдат подкрепени за въвеждане на иновации, използване на възобновяема енергия и повишаване на енергийната ефективност при производството. Ще се повишат знанията и уменията на поне 400 души, ангажирани в производството на аквакултури и преработката. Над 300 оператори от сектора ще се възползват от инициативите, мероприятията и мерките за предлагане на пазара на организациите на производителите и други организации.

ПЗ

Дейностите при изпълнение на СВOMP ще допринесат за повишаване на качеството на живот на населението в общностите, зависими от рибарството и аквакултурите. Управлението на крайбрежните зони, в това число и морското пространствено планиране са важен аспект от развитието на териториите, което от своя страна допринася за справяне с обезлюдяването в райони, зависими от рибарството. Необходимо е да се стимулира икономическата и социалната интеграция на различни групи от населението, а подходът може да даде своя съществен принос в тази посока. Чрез подхода отдолу-нагоре се цели развитието на СИ на определени територии чрез внедряване на иновации, които да доведат до преход към по-интелигентен растеж в крайбрежните райони, **използвайки възможностите, предоставени от Стратегията за интелигентна специализация (S3 2021-2027).**

Опитът от предходния програмен период показва, че е необходимо да се акцентира върху разработване на по-фокусирани и отговарящи в по-пълна степен на нуждите на конкретната територия стратегии, да се повиши административния капацитет на ангажираните в прилагането на подхода, да се оптимизира процеса на изпълнение на подхода във всеки един етап, както и да се прилага ефективен мониторинг и контрол. С цел ясно дефиниране на ползите и бъдещите нужди от прилагането на подхода е изготвен „Анализ на прилагането на ВOMP за ПМДР 2014-2020 г.“ [7] На база на изготвения анализ за прилагане на подхода и препоръките по него е изведен SWOT-анализ за приоритета.

Принос на ПЗ към XII на ЕС.

Дейностите върху, които ще се акцентира при разработването и изпълнението на стратегиите за ВOMP ще са насочени в няколко направления: възстановяване и устойчивост, зелен преход, цифров преход, засилване на иновациите за постигане на

устойчивост и конкурентоспособност и висока добавена стойност.

П4

Подпомагането по П4 посреща основни нужди за развитието на сектор „Рибарство“ в България като държава с излаз на Черно море. Основните нужди се изразяват в развитие на морското наблюдение, опазване на морската среда и подобряване на знанията за състоянието на Черно море. Тези нужди са в унисон с АРМБ. Други основни документи, залегнали при разработването на П4, свързани с опазването на морската околна среда са Рамковата директива за морската стратегия (РДМС) и свързаното с нея Решение на комисията за добро състояние на околната среда. Сътрудничеството с ОДРЧМ също е ключово и по-специално приемането на модели на кръгова икономика за секторите на СИ, за да се гарантира защитата и устойчивостта на морската екосистема, да се насърчи производството, управлението и споделянето на морска и крайбрежна екологична информация за ефективен мониторинг и наблюдение на околната среда.

В съответствие с горепосочената РДМС България ще постигне добро екологично състояние на черноморските води. За запазване на морското биоразнообразие България планира действия, насочени към опазване на екологичното състояние на морската среда.

По П4 УО предвижда прилагането на мерки, които ще допринесат за укрепването на международното управление и устойчивото стопанисване на Черно море чрез насърчаване на морското наблюдение, знанията за морската среда и нейното опазване. Това подпомагане ще стъпи на дейностите предприети през периода 2014-2020 и в частност развитието на дейностите по морското наблюдение по проекта InBulMarS. Изпълнението на тези дейности е успешно в изминалия и ще бъде доразвито в настоящия програмен период и е в унисон със „Стратегията за морска сигурност на Европейския съюз“ [8], Директива 2014/89/ЕС и ОДРЧМ.

През периода 2014-2020 УО е идентифицирал празноти в нормативната рамка – Закона за биологичното разнообразие, които възпрепятстват усвояването на средствата по чл. 80, ал. 1, б. б) в резултат на нормативни пречки на национално ниво. Мярката е закрыта за периода 2014-2020, но през настоящия програмен период се планират дейности по подобряване на природозащитното състояние на морски типове природни местообитания чрез разработване на планове за управление на риболовните дейности в мрежата от морски защитени зони. На основание на АРМБ, се осигурява възможността ЕФМДРА да подкрепи разработване и прилагане на мерки за защита и възстановяване на биологичното разнообразие и екосистемите и дава като пример управлението на зоните от Натура 2000 и минимизирането на въздействията върху защитените видове. Такава подкрепа ще бъде дадена при разработване на планове за управление на риболовните дейности в мрежата от морски защитени зони.

Принос на П4 към XII на ЕС.

Дейностите, залегнали в П4 също са насочени към постигането на конкретни цели на XII - ЗП, ФП, СР и др.

Изпълнението на целите на ЗП, ще се постигне чрез разширяване обхвата на информацията, която ще се трансферира чрез системата за обмен на данни по стандарта на ОСОИ. Извършването на контрол върху риболовните дейности ще спомогне за предотвратяването на ННН в Черно море. По този начин ще се осигури устойчиво управление на морските

пространства и възприемане на подход на нулева толерантност към ННН.

Целите на СБР ще се постигнат чрез подобряване на природозащитното състояние на морските типове природни местообитания чрез контрол върху обилието на инвазивни видове.

За изпълнението на стратегията ФТ и в частност на целите за постигане на устойчиво отглеждане на риба и производство на морски храни е важно да има високо развит мониторинг и контрол на рибарството и усъвършенствана система за проследяване чрез системата за обмен на данни по стандарта на ОСОИ. Един от основните ангажменти на всяка държава-членка е до 2030 г. да осигури ефективно управление на всички защитени зони, като се определят ясни природозащитни цели и мерки и се извършва подходящ мониторинг. Дейностите по управление на риболовните дейности в защитените зони директно ще допринесат към ефективното управление на морските територии в зоните по Натура 2000.

Дейностите по този приоритет ще допринесат за изпълнението на СР, с компонента ѝ интегрирано морско наблюдение. Този компонент ще бъде директно изпълнен чрез надграждане на системата за обмен на данни чрез обмен на информация за рискове и заплахи. Дейностите за знанието за морската среда и подобряване на достъпа до информация за морето ще допринесат пряко за изпълнението на единия от компонентите на стратегията. Това ще спомогне и за развитието на СР и СИ, тъй като загубата на биологично разнообразие и срывът на екосистемите застрашават основите на нашата икономика.

[1] <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2020/EN/SWD-2020-206-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF>

[2] <https://www.eufunds.bg/bg/pmdr/node/6970>

[3] https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/docs/2019-fleet-capacity-report-bulgaria_en.pdf

[4] <https://www.eufunds.bg/bg/pmdr/node/6968>

[5] <https://www.eufunds.bg/bg/pmdr/node/6970>

[6] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_1554

[7] <https://www.eufunds.bg/bg/pmdr/node/6765>

[8] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A52014JC0009>

Демаркация и синергия - Приложение № 1 към ПМДРА.

1. Programme strategy: main development challenges and policy responses

Table 1A: Priority justification

Policy objective	Priority	Justification
2. Greener Europe	1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources	<u>Основните икономически показатели, които измерват социалния и икономическия статус на заетите в сектора са:</u> • <u>Обем на произведената продукция или улов;</u> • <u>Стойност на произведената продукция или улов;</u> • <u>Нетна печалба на предприятията;</u> • <u>Брой заети лица в еквивалент на пълна заетост.</u> <u>Обемът на улова по данни от Втората междинна оценка на ПМДР за периода 2011-2020 г. запазва относително постоянни стойности. Най-висок е обемът през 2019 г. (10269 т), а най-нисък през 2012 г. (8098 т). Намалението през 2020 г. (6314 т) е пряка последица от COVID кризата. Приходите в сектора нарастват от 2014 г. до 2017 г., което е тенденция започнала още през 2011 г. За периода 2018 г – 2020 г се наблюдава спад до около 11 мил. лв в края му в оценката на стойността на улова. Спадът при приходите е по-съществен до 9,3 мил. лв през 2019 г. като за 2020 г са още по-ниски стойности.</u> <u>Подсекторът е на печалба през всички години на периода 2011-2019 г. без 2018 г. (загуба от 0,3 мил. лв). Тя се изменя между 0,3 мил. лв (2011 г.) и 2,9 мил. лв (2016 г.), с медиана за периода от 0,7 мил. лв. По данни на НСИ за 2019 г. в подсектора работят 84 предприятия, като 75 от тях са в океански и морски риболов, а 9 в сладководен риболов. За десет годишен период се наблюдават две тенденции: нарастване от 45 предприятия през 2010 г. до 84 предприятия през 2014 г.; запазване на броя между 2014 г. и 2019 г., като най-голям той е през 2018 г. (94), а най-малък през 2016 г. (81).</u> <u>Ситуационен анализ на флота по сегменти:</u> • <u>Сегмент от 0 до 6 метра</u> <u>През 2019 г. общият брой на риболовните кораби в този сегмент е 674 - с 12 повече от предходната 2018 г. През 2019 г. се наблюдава повишаване на броя на</u>

Policy objective	Priority	Justification
		<u>неактивните кораби.</u> <u>Приблизително 73% от активните кораби с дължина от 0 до 6 м използват хрилни мрежи, което показва, че те са най-използваемият риболовен уред при дребномащабния риболов. Използваемостта на риболовните кораби в този сегмент е изключително ниска, респективно тук е налице технически свръхкапацитет. От гледна точка на икономическите показатели като цяло в сегмента се наблюдава занижаване на стойностите на показателите. На база на това може да се съди, че сегментът е непечеливш в краткосрочен и в дългосрочен план.</u> • <u>Сегмент от 6 до 12 метра</u> <u>В този сегмент попадат приблизително 58% от риболовните кораби. През 2019 г. техният брой е 1073, от които 631 са активни. Процентът на неактивните кораби спрямо общия брой в сегмента остава висок и през 2019 г.</u> • <u>Сегмент от 12 до 18 метра</u> <u>По последни данни в този сегмент попадат общо 65 риболовни кораба, от които 56 са активни. Така процентът на неактивните кораби възлиза на приблизително 14%, което означава запазване на съотношението от предходната 2018 г.</u> • <u>Сегмент от 18 до 24 метра</u> <u>Броят на риболовните кораби в сегмента през 2019 г. се запазва същия както и през предходната 2018 г. Извършвани са чести ремонтни дейности, поради значително високата средна възраст на корабите. Следователно корабособствениците са генерирали достатъчно доходи, с които да покриват разходите си.</u> • <u>Сегмент над 24 метра</u> <u>За 2018 и 2019 г. броят на риболовните кораби в този сегмент е постоянен. Също така не се наблюдават кораби, които са били неактивни целогодишно.</u> <u>В рибарските пристанища е необходимо да се изградят съоръжения за обработка и приемане на отпадъците, а тези, които са оборудвани, се нуждаят от модернизация, като по този начин се допринася за постигане на целите на Общия дневен ред за Черно море. За да посрещне нуждите на риболова за модернизация и реконструкция на съоръженията за приставане и разтоварване на риболовните кораби и също така за подобряване на селективността на риболовните уреди, са</u>

Policy objective	Priority	Justification
		<u>предвидени видове дейности за подпомагане по ПМДРА. Дейностите се фокусират върху подобряването на устойчивия поминък чрез насърчаване на достойни условия на труд, включително стандарти за здраве и безопасност на работното място, и възможности за производителна заетост за мъже и жени в сектора на рибарството, в синхрон с новата стратегия на ГКРСМ.</u> <u>Групата микро-предприятия (0-9 заети) съставя над 95% от предприятията в сектора. Печалбата от килограм улов се запазва минимална. Растежът на приходите в подсектора се дължи основно на увеличаването на обемите на улова и на улова на видове с по-висока единична цена. Тези факти показват наличието на недостатъчна възвращаемост на инвестициите за покриване на текущите разходи. В следствие на недоброто икономическо състояние на сектора, не се осъществяват инвестиции, свързани с условията на труд, безопасността и здравето над нормативните изисквания. Това е предпоставка за осигуряване на подкрепа чрез видове дейности по ПМДРА за модернизация на риболовните кораби и подобряване на условията на труд, както и чрез въвеждането на опростени разходи за някои дейности. Важно е да се осигури преминаване към риболов, който гарантира, че отрицателното въздействие върху морските екосистеми е сведено до минимум и че се избягва влошаването на морската среда.</u> <u>Запазването на традициите на местните рибарски общности (риболовни методи, средства, познания за морето) и диверсифицирането на доходите на рибарите чрез участие в допълнителни дейности като туризъм (включително риболовен), ресторантьорство, предоставянето на екологични услуги са също важна част от възможностите за развитие на риболовния сектор.</u> <u>С прилагането на мерките за постоянно прекратяване на риболовните дейности по член 20 от Регламента за ЕФМДРА, се цели да се намали натиска, оказан върху рибните ресурси чрез редуциране риболовен капацитет на риболовния флот. Така ще се поддържа доброто състояние на тези запаси и същевременно ще се гарантира максимален улов за сектора.</u> <u>Това означава, че натискът на риболовните дейности върху запасите следва да се ограничи до равнище, на което биомасата на тези запаси в бъдеще ще може да се поддържа в добро състояние, като се отчитат и съответните социално-икономически фактори. Опитът от изминалите два програмни периода показва</u>

Policy objective	Priority	Justification
		<u>положителни резултати и голям интерес от сектора. Резултатът от окончателно преустановяване на риболовните дейности на корабите е повлияло натиска върху запасите (съгласно информацията от Годишен доклад на България за усилията през 2021 г. за постигане на устойчив баланс между риболовния капацитет и риболовните възможности), но в недостатъчна степен. Това е ключов фактор за подобряване на състоянието на цялата водна популация, чрез постигането на баланс между риболовния капацитет и риболовните възможности.</u> <u>Подпомагането за временно преустановяване</u> на риболовна дейност предвижда да се осигури подкрепа на операторите, които са намалили своите доходи, поради засягането на сектора от забрани за улов на определени видове в следствие на консервационни дейности за видове, обект на стопански риболов, наложени от политиката на ГКРСМ, климатични промени, природни катаклизми и при въвеждането на мерки засягащи общественото здраве. При изпълнението на ПМДР 2014-2020 такава мярка беше приложена успешно с цел компенсация на операторите, за да се запазят от радикални сътресения вследствие на пандемията от COVID-19. Целта ще се постигне чрез разпоредбите на член 21 от Регламента за ЕФМДРА. Изпълнението на тези видове дейности ще се прилага чрез въвеждането на опростени разходи за изчисляване на премията. Насърчаване на ефективен контрол и правоприлагане в областта на рибарството, както и на надеждни данни за вземането на решения, основани на знанието. Общата политика в областта на рибарството не може да бъде пълноценна без да включва прилагане на ефективна система за контрол в стопанския и любителския риболов. Въвеждането на нови технологии в мониторинга и контрола, <u>като например изкуствен интелект, приложения за проследяване на дейността на стопанствата за аквакултури или на риболовната дейност</u> ще осигурят спазване на всички правила на ОПОР, както и на новия регламент за контрола. <u>Необходимо е и по-нататъшно разработване на ефективни и адекватни системи за точно и надеждно отчитане на улова на всички риболовни сегменти, включително за дребномащабния и любителския риболов, за по-добър контрол върху изпълнението на задължението за разтоварване, за надеждно етикетирание и проследимост от етапа на добиване до продажба на дребно, за по-ефективно сертифициране и проверка на мощността на двигателя. За осъществяването на по-добър контрол е необходим допълнителен</u>

Policy objective	Priority	Justification
		<u>добре обучен човешки ресурс. За целта България също ще продължи да укрепва капацитета на човешките ресурси, да разработва и внедрява нови технологии и да укрепва националните достижения на правото в областта на рибарството. Тези дейности постигат целите на стратегията „От фермата до трапезата“, чрез осигуряване на устойчива експлоатация на живите водни ресурси, като обхващат всички аспекти на тази политика.</u> <u>Анализ на риска и оценка на нуждите за изпълнение на дейностите по контрол и правоприлагане</u> <u>1. Спазване на задължението за разтоварване.</u> <u>Анализ на риска: Задължението за разтоварване е важен компонент от регионалната оценка на риска, провеждана ежегодно по методология одобрена от Европейската агенция за контрол в рибарството (EFCA). Рискът за неспазване на задължението за разтоварване и записването на данни се оценява като среден до висок, в зависимост от сегмента. От всички инспекции на море 60% се извършват на уловите на квотирани видове. Инспекциите при разтоварване на калкан се извършват за 100% от уловите, а на цаца за 20% от уловите.</u> <u>Оценка на нуждите: За да се извършва високо-технологичен контрол върху разтоварваните улови е необходимо осигуряване и интегриране на информационна система за докладване на уловите, дистанционно електронно наблюдение, включително при контролни дейности, и съответното обучение на персонала. Наблюдението и инспекциите в морето не дават пълна представа относно спазването на задължението за разтоварване и е необходимо да се въведат средства за въздушно наблюдение (включително безпилотни средства). Нужна е постоянна координация на дейностите по контрол с EFCA.</u> <u>2. Мониторинг на дребномащабния риболовен флот.</u> <u>Анализ на риска: Риболовните съдове с дължина до 10 метра са над 90 % от общия брой риболовни кораби в страната, техните улови са около 20 – 25 % от общото количество улови на целия риболовен флот. Поради това рискът от неспазване задължението за записване и отчитане на уловите може да се определи като нисък до среден, в зависимост от сегмента, целевия вид и сезона. Въпреки това особено внимание следва да се обръща на оператори с риболовни кораби без деклариран улов, както и на такива извършващи улов на миди и рапани.</u>

Policy objective	Priority	Justification
		<u>Оценка на нуждите. Съгласно новия регламент за контрол, следва да бъде предвидена възможност за електронно докладване и проследяване на уловите от дребномащабния риболов - изработване на софтуер и доставка на подходящ хардуер, както и за проследяване на позициите на дребномащабния флот чрез проследяващо оборудване на борда на риболовните кораби. Необходимо е обучение на персонала на ИАРА и провеждане на кампании на широката общественост за повишаване информираността. Нужна е промяна на националната законодателна рамка за въвеждане на дефиниция за дребномащабен крайбрежен риболовен флот, с цел да се осигури основа за специфична подкрепа за този флот.</u> <u>3. Мониторинг на любителския риболов.</u> <u>Анализ на риска: Използваната система за издаване на билети за любителски риболов на хартиен носител не предоставя достоверно отчитане на уловите от любителите риболовци. Има риск от попадането на улови от любителския риболов в търговската мрежа, което създава необходимост от изграждане на допълнителна система за мониторинг на тези дейности.</u> <u>Оценка на нуждите: За оптимално управление на въздействието на любителския риболов е необходимо въвеждането на софтуерно решение за докладване на уловите от любителския риболов в синхрон с целите на Дигиталния преход. Осигуряването на съвместимост с използваните от ИАРА системи за докладване на уловите ще попречи на попадането на такива улови в търговската мрежа.</u> <u>4. Проследимост.</u> <u>Анализ на риска: Използваната в момента система за проследяване на уловите е основана на попълването на хартиени документи, което създава предпоставка за неточности и създава риск от узаконяване на ННН улов. Липсата на дигитална система поставя известни предизвикателства при проследяемостта на продуктите от риболов. При инспекции и контрол за проследимост е необходимо да се обръща внимание за наличие на етикети на партидите, спазване на правилата за претегляне и да се съблюдава за еднакви стойности на количествата на разтоварения улов и първата продажба.</u> <u>Оценка на нуждите: За да се осигури адекватна проследимост на уловите е нужно разработване на нова централизирана електронна система, която дава възможност</u>

Policy objective	Priority	Justification
		<u>за самостоятелно деклариране от операторите. Удачно е въвеждането на индивидуални устройства за самостоятелно етикетиране на улова. Важно е и осигуряването на съвместимост на информационната система за уловите с други системи (за контрол по храните и с други ДЧ).</u> 5. Контрол на мощността на двигателите. <u>Анализ на риска: Оценката се извършва ежегодно въз основа на одобрен план за статистически извадки от ИА Морска администрация. Оборудването е предоставено от ИАРА. Съществува риск от загуба на информация между двете институции.</u> <u>Оценка на нуждите: Идентифицирана е нужда от оборудване и консумативи необходими за физическите проверки от страна на ИАРА, както и дигитализация на обмена на данни от ИАМА при извършване на замерванията към ИАРА.</u> За да отговори България на новите предизвикателства и правила, ще се предоставя подпомагане съгласно правилата на член 22 от Регламента за ЕФМДРА. <u>Въз основа на многогодишна програма, която включва подробен списък с изискванията за данните и списъка със задължителните научни изследвания на море, България събира данни за секторите рибарство, аквакултура и рибопереработка и биологични данни за приоритетните видове и уязвими видове. България също така предоставя и ползва данни от организации като Европейската мрежа за наблюдение и данни за морската среда (EMODnet) с цел наблюдение на морето, анализ на морските данни в съответствие с международните стандарти и в синхрон с целите на Общия дневен ред за Черно море. Данните за морската среда в Черно море са в полза на промишлеността, публичните власти и изследователите за разработване на нови продукти и услуги.</u> <u>Данните, които които България събира включват:</u> - <u>събиране на биологични данни /биологичен мониторинг/ за стопански значимите запаси – калкан, трифона, рапан, хамсия, сафрид, барбуня, меджид и черноморска акула, с което обезпечава нуждата от данни зависими от риболова;</u> - <u>ежегодно България провежда 2 научни изследвания (пролетно и есенно) за оценка на пелагичните видове и 2 научни изследвания (пролетно и есенно) за оценка на дънните видове, които осигуряват събирането на независими от риболова</u>

Policy objective	Priority	Justification
		<u>биологични данни, включително данни за стомашното съдържимо на видовете;</u> <u>- ежегодно научно изследване за оценка на уловеното, изхвърленото и разтоварено количество, и данни за оценка на въздействието на рибарството пред българския бряг на Черно море върху морската екосистема чрез участието на наблюдатели на борда на риболовни кораби от флота на Република България, които осъществяват риболовни дейности в Черно море.</u> <u>- Пилотно изследване за състоянието на любителския риболов и оценка на дела на уловите от тази дейност спрямо стопанския риболов;</u> <u>- Ежегодно събиране на социално-икономически данни за риболова, аквакултурите и преработката в рибарството.</u> <u>В тази връзка УО на ПМДРА ще постигне целта чрез предоставянето на публични средства съгласно член 23 от Регламента.</u> <u>Относно общите европейски пространства за данни и съгласно чл. 10 на Директивата за отворените данни (Директива (ЕС) 2019/1024 от 20.06.2019 г.), България подкрепя достъпността на научноизследователски данни, ще осъществи национални политики и ще предприеме съответни действия да осигурят както на частния, така и на публичния сектор сигурно и доверено пространство за данни, за да се даде възможност на секторите да споделят прозрачно и да имат достъп до данни. Това позволява повишаване на икономическата и екологична ефективност, като същевременно поддържа контрол върху компаниите и лицата, които генерират данните. Пространствата за данни се внедряват с подкрепата на програмата „Цифрова Европа“ от 2021 г. За да осигури достъп до данните по Програмата за събиране на данни е изградена електронна страница на български и английски език. На страницата се публикуват всички научни доклади получили финансиране от ПМДР, като могат да бъдат достигнати в секция документи от следния линк - http://dcf-bulgaria.bg/documents/.</u> <u>За да се осигури продължаване на достъпността на данните, ИАРА ще продължи да поддържа страницата и през новия програмен период, като докладите от всички научни изследвания, финансирани по ПМДРА, ще бъдат публикувани.</u> <u>В условията на нарастващи заплахи, предизвикани от прекомерната експлоатация на морските ресурси, замърсяването и изменението на климата, са необходими</u>

Policy objective	Priority	Justification
		<u>действия, за възстановяване на доброто екологично</u> състояние на Черно море и вътрешните водоеми. Според доклада на Европейската агенция по околна среда относно европейските морски екосистеми, е необходимо неутрализиране на ефекта на пренебрегване и злоупотреба на човешката дейност. Във връзка с набора от политики, определени от Европейския зелен пакт и Стратегията за биоразнообразие, се налага трансформация на икономиката на България, за постигане на по-устойчиво бъдеще. Чрез целеви операции ще се постигне добро състояние на околната среда. Ролята на рибарството в тази амбициозна задача е свързана с използването на риболовни техники и оборудване, които позволяват упражняването на риболовната дейност да се извърши за най-кратък период, да води до оптимален улов и да има минимално отрицателно въздействие върху околната среда. <u>В съответствие с Плана за действие за нулево замърсяване и с цел намаляване на замърсяването на морето с 50%, количеството на микропластмасите с 30% до 2030 г. са предвидени дейности по почистване на Черно море от отпадъци. В програмата се предвиждат и дейности по публичност и кампании за популяризирана дейностите по почистване на морето.</u> <u>По същия начин Стратегията за кръгова икономика призовава за предприемане на действия по отношение на разделното събиране на излезли от употреба риболовни уреди. Ще се подпомагат дейности за събиране и ще се насърчава рециклиране на такива риболовни уреди, както и операции, предотвратяващи и намаляващи загубата на риболовни уреди.</u> За постигане на тази специфична цел, се предоставя подпомагане по член 25 от Регламента за ЕФМДРА за действия за опазване и възстановяване на водното биологично разнообразие и водните екосистеми, включително във вътрешните водоеми. Ще се включат и дейности за почистване на морето от изгубени риболовни уреди, инвестиции на територията на пристанищата или друга инфраструктура за набавяне на подходящи съоръжения за приемане на изгубени риболовни уреди и отпадъци, събрани в морето, преоборудване на корабите с такелаж и риболовни уреди, които намаляват разхода на гориво. Подпомагане ще се предоставя и за изпълнение на мерките за пространствена защита съгласно Директива 2008/56/ЕО и дейности по управление, възстановяване, наблюдение и мониторинг на защитените зони по „Натура 2000“.

Policy objective	Priority	Justification
2. Greener Europe	2.Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union	Увеличаващото се население и изчерпването на възможностите за постигане на големи количества от улов на риба, мекотели и ракообразни, поради сериозното намаляване на дивите популации на повечето от стопански експлоатираните и ценните хранителни качества са сериозна предпоставка за развитието на аквакултурите. Производството на аквакултури в България има установени традиции и добра основа, която има потенциал да бъде надградена. В България, традиционно стопанствата за аквакултури се класифицират в две групи - топловодни и студеноводни. Производството на риба и други водни организми е ориентирано традиционно към сладководните аквакултури. Такива са 96% от стопанствата и 95% от отглежданите видове. 79% от обема на продукцията се получава в сладководни ферми. Обемът на производство от подсектор аквакултури нараства спрямо предходния период. Средният годишен обем на произведена продукция за периода 2014-2019 г. е 14 915 t. Средно годишно за периода 2014-2019 г. функционират активно 405 стопанства. Производството на риба и други водни организми е ориентирано традиционно към сладководните аквакултури. Такива са 96% от стопанствата и 95% от отглежданите видове. 79% от обема на продукцията се получава в сладководни ферми. В продукцията от сладководна аквакултура за периода 2014-2019 г. доминира шаранът с 40.4% (4 650 t) от общата продукция, следван от дъговата пъстърва с 27.1% (3 198 t) и растителноядните риби с 24.5%. Отглеждат се и водорасли, змиорка, скариси и есетрови видове. Продукцията от стопанства с рециркулационни системи заема едва 0.15% от общото количество сладководна аквакултура за периода 2014-2019 г. Единствен вид обект на отглеждане в морските аквакултури е черната мида. За отглеждането на редица видове се разчита единствено на внос на зарибителния материал. Общите годишни приходи на предприятията за производство на аквакултури показват тенденция на значително нарастване като за 2018 г. те са 64.9 мил. лв или 2.2 пъти началните 29.2 мил. лв от 2014 г. Подсекторът на соленоводните аквакултури е на съществена загуба в три от петте години на периода 2014-2018 г. Подсекторът на сладководната аквакултура е на печалба в три от петте години на периода. Растежът на приходите в подсектора се дължи основно на увеличаването на обемите произвеждани аквакултури и в по-малка степен на повишение на продажните цени. Секторът привлича нова работна сила, като за периода 2014-2018 г. следва да се отчете нарастването на броя на заетите лица в подсектора от 662 на 866. Забелязва се и нарастване на Дълготрайните материални актива от 63.7 мил. лв. до 86 мил. лв. Все още е нисък делът на фермите за производство на аквакултури,

Policy objective	Priority	Justification
		развиващи устойчиви производства и такива, които използват енергия от естествени източници. От предоставяната през двата програмни периода подкрепа на производители на аквакултури, предоставящи екологични услуги се възползваха само 6 стопанства. Преработването на продукти от риболов и аквакултури в България е относително добре развито. В периода на възстановяване и растеж на преработвателния сектор от 2013 г. до 2018 г. броят на предприятията варира между 41 (2013 г. и 2018 г.) и 51 (2016 г.). Към момента броят на предприятията, преработващи продукти от риболов и аквакултури е 47. Основните видове, които са обект на преработка от предприятията са: скумрия, цаца, аншоа, копърка и шпроти, пъстърва, шаранови и сомови риби, съомга, хек, херинга, рапана, тон, скариси (с доминиращ дял на вносната суровина). Значително се повишават обемът на произведената продукция на ракообразни, мекотели, други водни безгръбначни и водорасли, преработени или консервирани по друг начин. Повишават се и обемът на произведената продукция на риба, преработена или консервирана по друг начин, без готови рибни ястия. Обемът на произведената продукция в подсектор Преработка и консервиране на риба и други водни животни, без готови ястия се е повишил от 11 596 t през 2014 г. до 16 447 t през 2017 г., а през 2018 г. е 14 602 т. или с 50% за периода 2009-2017 г., а на продадената продукция от 10 429 t през 2014 г. до 14 621 t през 2017 г. и 13 355 през 2018 г. Сравнено с предходния пет годишен период 2009-2013 се наблюдава средно с 24% повече произведена продукция и с 19% повече продадена продукция. Делът на собствената продукция в преработката по данни на БАБХ е 45%. Основни видове със значим дял на собствената продукция в преработката са цаца, пъстърва и рапани. Делът на собствената продукция в преработката на ишлеме по данни на БАБХ е 2% и се дължи в огромна степен на преработката на един вид - аншоа. Делът на собствената продукция в преработката с произход от внос по данни на БАБХ е 50%. Основните видове с произход от внос със значим дял на продукция в преработката са скумрия, съомга, хек, херинга, скариси, тон, аншоа и др. Динамиката на приходите в подсектор Преработка на риба и рибни продукти позволява ясно обособяване на тенденция на плавно нарастване на приходите в подсектора от 101 мил. лв през 2014 г. до 150.6 мил. лв през 2017 г. и 137.2 мил. лв. през 2018 г, т.е. приходите в края на периода са с около 37% по-високи от началните. Годишните приходи на предприятие в подсектор Преработка и консервиране на риба и други водни животни, без готови ястия повтарят

Policy objective	Priority	Justification
		динамиката на общите приходи в подсектора. Те нарастват плавно от 2 298 хил. лв. през 2014 г. до 3 347 хил. лв. през 2018 г. или увеличението е с 46%. Предприятията в подсектора са почти равномерен микс от микро до 9 заети, малки от 10 до 49 заети и средни от 50 до 249 заети. Подсекторът реализира печалба през всички години на периода 2014-2018 г. Основно ръстът в подсектора се дължи на преработка на продукти, генериращи по-високи приходи и/или по-висока добавена стойност, а не на внедряване на по-високи/по-скъпи технологии. Това отразява много близкият ръст на ДМА (10.5%) и заети (8.4%) за периода. Предлагането риба и рибни продукти за 2018 г. е 70 438 t, близо до най-високото за периода 2009-2018 г. Цялостната тенденция е на плавно нарастване. Динамика на търсенето на пазара има, но тя се дължи на вариации през отделните години. Структурата на търсенето е относително стабилна като разпределените за 2018 г. - 77.8% собствено потребление и 22.2% износ е много близко (под 1% отклонение) до средното за периода 2009-2018 г. Балансът на пазара, измерен във финансови стойности (милиони левове), показва значимото развитие на износа. Паралелното развитие на вноса е индикатор, че развитието се дължи основно на преработващата индустрия с вносни суровини. Обемът на продукция от риболов остава на практика статичен, особено през последните 5 години (2014-2018 г.) - между 8 507 хил. t и 8 747 хил. t. Данните за 2019 г. показват възможно покачване с близо 20% до 10 269 хил. t. Обемът на продукция от аквакултури през 2018 г. (над 16 000 t) е над два пъти по-висок от този през 2009 г. (под 8 000 t). Няма сериозни разлики в увеличението от цени на едро към цени на дребно. То е на средни нива между 10% и 16%. В годините 2009-2014 г. има значителен спад във вноса от 42 637 t на 34 114 t. След 2014 г. вносът нараства до над 47 000 t през 2017 г. и надминава нивата от 2009 г. с около 10%. През 2018 г. и 2019 г. вносът остава близо до това нивото от 2017 г. В годините 2009-2015 г. обемът на износа остава почти постоянен - от 12 556 t през 2009 г. до 11 761 t през 2014 г. и 10 843 t през 2015 г. След 2016 г. обемът на износа нараства значително и достига 19 459 t през 2017 г., с което надминава нивата от 2009 г. с около 55%. През 2018 г. и 2019 г. има лек спад спрямо 2017 г., но нивата са по-високи от всички останали години в периода. Доминиращите във вноса през 2019 г. скариди, скумрия, съомга, лаврак, ципура и тон (с близо 60% общ дял от стойността на вноса) са имали дял от под 40% от стойността на вноса през 2009 г. Единствените относително постоянни видове са скумрията и рибата тон, останалите съществено увеличават своя дял. При износа промяната също е

Policy objective	Priority	Justification
		сериозна. Доминиращите през 2019 г. скариди, рапана, съомга, дъгова пъстърва, скумрия, хайвер, тон, аншоа и сардини (с над 70% общ дял от стойността на износа) са имали дял от 46% през 2009 г., като относително постоянни видове са рапаните, пъстървата, скумрията и хайвера, а останалите увеличават своя дял. Хайверът запазва позициите си на продукт с постоянен дял от стойността на българския износ. Единичната му цена за периода варира значително в зависимост от това, каква част от преработката му се случва в страната. Консумацията на риба през 2010 г. е 4.9 kg и нараства, като през 2019 г. достига до 6.7 kg на човек. Средната консумация на риба и рибни продукти за периода 2010-2019 г. е 5.4 kg. Потребление на риба и рибни продукти средно на лице е от изследването на НСИ на домакинските бюджети само на български домакинства и не включва консумацията в заведения за обществено хранене. Според на ЕС “The EU Fish Market” за 2019 г. България е на предпоследно място по потребление на продукти от риба и аквакултури в ЕС с изчислено потребление от 7,3 kg на глава от населението (по данни от 2017 г.). Средното ниво за ЕС е 24.3 kg на човек или 3.33 пъти по-високо отколкото в България. Сред посочените консумирани видове риба скумрията е лидер, но тя е не е обект на аквакултура. След нея се нарежда пъстървата. Шаранът е на трета позиция. Дългосрочният подход за устойчив растеж на сектора на аквакултурите ще насърчи растежа, отчитайки различните предизвикателства и възможности на сектора на аквакултурите в страната. Развитието на сектора ще бъде ориентирано към постигане на целите на Стратегическите насоки за по-устойчиви и конкурентоспособни аквакултури на ЕС за период 2021-2030 г., а именно: - изграждане на гъвкавост и конкурентоспособност; - участие в екологичния преход; - гарантиране на приемане от обществото и информираност на потребителите; - увеличаване на знанията и иновациите. В тази връзка Р България извежда като своя цел устойчивото развитие на аквакултурите, съгласно разпоредбите на чл. 27 от Регламент (ЕС) 1139/2021.

Policy objective	Priority	Justification
		За да отговори на потребностите, изведени от SWOT-анализа, УО предвижда прилагането на набор от мерки по Приоритет 2, които ще допринесат за ориентиране към устойчиви производства, щадящи експлоатацията на водните ресурси и околната среда, както и подкрепа на аквакултури, предоставящи екологични услуги. С дейностите по приоритета се цели повишаване на консумацията на продуктите от аквакултури от населението чрез повишаване качеството на предлаганата продукция и нейното разнообразие. Диверсификацията на отглежданите видове аквакултури се очаква да задоволи идентифицираното търсене. развитието на морската аквакултура (калкан, като обект с голям стопански интерес) е изведено като необходимост за посрещане на идентифицираното търсене от потребителите. Необходимо е да се добави стойност на продуктите от риболов и аквакултури чрез първична обработка (за подобряване на търговския вид). Важно е да се създадат условия и възможности за преминаване към устойчива хранителна система като част от европейската стратегия „От фермата до трапезата“. Преработването на продукти от риболов и аквакултури в България е относително добре развито. В периода на възстановяване и растеж на преработвателния сектор от 2013 г. до 2018 г. броят на предприятията варира между 41 (2013 г. и 2018 г.) и 51 (2016 г.). Към момента по данни на БАБХ броят на предприятията, преработващи продукти от риболов и аквакултури е 47. Обемът на произведената продукция в подсектор Преработка и консервиране на риба и други водни животни, без готови ястия се е повишил от 11 596 t през 2014 г. до 16 447 t през 2017 г., а през 2018 г. е 14 602 т. или с 50% за периода 2009-2017 г., а на продадената продукция от 10 429 t през 2014 г. до 14 621 t през 2017 г. и 13 355 през 2018 г. Сравнено с предходния пет годишен период 2009-2013 се наблюдава средно с 24% повече произведена продукция и с 19% повече продадена продукция. Динамиката на приходите в подсектор 10.20 Преработка на риба и рибни продукти позволява ясно обособяване на тенденция на плавно нарастване на приходите в подсектора от 101 мил. лв през 2014 г. до 150.6 мил. лв през 2017 г. и 137.2 мил. лв. през 2018 г, т.е. приходите в края на периода са с около 37% по-високи от началните. Тенденцията на растеж е започнала в средата на предходния период 2009-2013 г. Увеличаването на преработката (съгласно разпоредбите на чл. 28 от Регламент (ЕС)

Policy objective	Priority	Justification
		1139/2021) на местен улов и аквакултури, както и разработването на нови преработени продукти с идентифицирани пазарни нужди ще повиши устойчивостта на сектора и ще намали зависимостта му от внос. Прилагането на принципите на кръговата икономика в сектора ще допринесе за смекчаване на въздействието върху климата и намаляване на въглеродния отпечатък в съответствие с целите на „Зеления пакт“ на ЕС. Предлагането на риба, други водни организми и рибни продукти в България се формира от собствен улов, собствено производство на аквакултури и внос, търсенето - от вътрешно потребление и износ. Необходимо е да се приложат разнообразни форми за предлагане на пазара, при съобразяване с търсенето, насърчаване дейностите на организациите на производители и разширяване и утвърждаване на позициите на международните пазари, включително за създаване и изпълнение на дейности на организации на производители за планове за производство и предлагане на пазара, съгласно разпоредбите на чл. 26 от Регламент (ЕС) 1139/2021. Предлагането за 2018 г. е 70 438 t, близо до най-високото за периода 2009-2018 г. - 71 301 t (2017 г.). Цялостната тенденция е на плавно нарастване. Динамика в баланса на предлагането има основно в компонент „Производство от аквакултури“, което е удвоено в периода 2009-2018 г., като нарастването е изцяло във втората половина на периода (2013-2018 г.). От друга страна, средната единична цена на килограм в сектора не нараства и дори е под нивата от 2009 г. Динамика на търсенето на пазара има, но тя се дължи на вариации през отделните години. Структурата на търсенето е относително стабилна като разпределените за 2018 г. - 77.8% собствено потребление и 22.2% износ е много близко (под 1% отклонение) до средното за периода 2009-2018 г. Според на ЕС “The EU Fish Market” за 2019 г. България е на предпоследно място по потребление на продукти от риба и аквакултури в ЕС с изчислено потребление от 7,3 кг на глава от населението (по данни от 2017 г.). Средното ниво за ЕС е 24.3 кг на човек или 3.33 пъти по-високо отколкото в България. Специфична цел 1 - насърчаване на устойчивите дейности, свързани с аквакултурите, по-специално чрез укрепване на конкурентоспособността на производството на

Policy objective	Priority	Justification
		аквакултури, като същевременно се гарантира, че дейностите са екологично устойчиви в дългосрочен план. Във връзка с изведените в Многогодишния национален стратегически план за аквакултурите в България (2021-2027) нужди, финансирането по Приоритет 2 цели да допринесе за създаването, както и за модернизацията на стопанствата и екологосъобразното производство на аквакултури, които следва да са насочени към привеждането на фермите към режим на многократно използване на водата с пречистване от биогените замърсители и аериране. Това се налага от все по-често намаляващия дебит на подпочвените води и климатичните промени. Аквакултурите създават по-нисък въглероден отпечатък в сравнение с класическото животновъдството. Модернизацията на различни технологични етапи в производството на аквакултурите се очаква да направи по-ефективен производствения процес; да облекчи различни времеемки и тежки физически дейности, да повиши контрола върху етапите от производствения процес. С модернизацията на фермите се очаква работата в тях да е по-атрактивна за млади и висококвалифицирани кадри. Като допълващ ефект модернизирането на стопанствата налага и повишаване на квалификацията на основния персонал от технолози и работници. България разполага с голям брой малки и средни язовири до 100 дка., които са подходящи за развитие на аквакултури. Те ще повишат предлагането на риба за населението в районите, в които са разположени. Тези аквакултурни производства ще имат и множество екологични ползи, тъй като те представляват подходящи местообитания за различни птици и водни животни, като по този начин се запазват традиционните характеристики на зоните на обитание, в това число зоните по Натура 2000, защитени и влажни зони и др. В последните години намаляването на естествените рибни популации в Черно море и световния океан даде тласък на развитието на различни видове марикултури. В Черно море към момента се практикува единствено отглеждане на черна мида, но защитата на запасите от други видове двучерупчести мекотели и различни видове риби са движеща сила за разработването на технологии за отглеждането им. Идентифицираното търсене на морски храни следва да доведе до разработването на технологии за отглеждането на някои нови видове организми, включително Algae. Подходящо е да се стартира с видове, които се срещат естествено в Черно море и качеството на крайбрежните води задоволява техните изисквания. Отглеждането на калкан е стратегически важно за България от

Policy objective	Priority	Justification
		гледна точка на намаляване на риболовния натиск върху естествените популации на вида чрез изпълнението на пилотни проекти и при възможност въвеждане на иновации. Водораслите са важен източник на алтернативен протеин и тяхното отглеждане има потенциал за развитието на устойчива хранителна система допринасяйки за продоволствената сигурност. Насърчаване на използването на алтернативни фуражи, като насекоми, морски суровини, например Algae и странични продукти от биоикономиката, като рибни отпадъци ще допринесе за изпълнението на принципите на синята икономика. Изследванията и иновациите са основен двигател за ускоряване на прехода към устойчиви и здравословни хранителни системи. развитието на българските аквакултури зависи от взаимодействието между националните научно-изследователски институти, образователни центрове и програми и фермите и в тази връзка следва да се подкрепят дейности за въвеждане на повече иновации в сектора, <u>вкл. и в съответствие с Общия дневен ред за Черно море.</u> Диверсификацията на производствените и търговски дейности на операторите в сектор аквакултури е солиден инструмент за развитие на бизнеса. Търговската диверсификация дава възможност за допълнителни източници на доходи за фермите чрез развитие на съпътстващи дейности в зоните около водоемите, напр. риболовен туризъм, образователни дейности в областта на аквакултурите и др. Важен принос за развитието на сектора и повишаване на неговата конкурентоспособност е добавянето на стойност чрез първична обработка и подобряване на търговския вид на продуктите (измиване, сортиране и поставяне в люспест лед). С потенциал за принос към повишаване на конкурентоспособността са и дейностите, водещи до скъсяване на веригите на доставка. Това включва, както директна продажба на потребители на мястото на производство, така и колективни директни продажби чрез обединения на производители, предлагащи по-големи количества продукция. Ще се подкрепят дейности по сертифициране на ферми за биологично отглеждане на риба, както и разработване и сертифициране на национални стандарти за местен продукт.

Policy objective	Priority	Justification
		Специфична цел 2 - Насърчаване на предлагането на пазара, качеството и добавената стойност на продуктите от риболов и аквакултури, както и преработването на тези продукти. Преработвателният сектор е един от успешно развиващите се като част от хранително-вкусовата промишленост на България. Общият брой предприятия в сектора през годините варира, като през 2019 г. те са 41 броя. Секторът се характеризира с балансирана структура на предприятията по отношение на големината, добър експортен потенциал и нарастващо количеството на продажбите с всяка година и дългосрочна тенденция за увеличаване на приходите от преработка на риба и други водни организми. Генерирана е печалба във всяка от последните 10 години. Тези характеристики на преработвателния сектор дават добра основа за подпомагане на идентифицираните дейности в SWOT анализа. В тази връзка е необходимо подобряване на енергийната ефективност на предприятията с цел намаляване на вредното влияние върху околната среда и намаляване на себестойността на разходите. Бъдещото развитие на сектора изисква повишаване на квалификацията на работната сила, добавяне на стойност на продуктите от риболов и аквакултури, увеличаване на видовете продукти с идентифицирани пазарни нужди, подобряване на оползотворяването на страничните продукти от обработката, увеличаване на преработката на български суровини и създаване на нови продукти, които максимално оползотворяват националния улов и производство от аквакултури. Предвижда се финансиране за мерки за преодоляване на конкуренцията от нискобюджетен внос на преработени рибни продукти. Важно е да се предвидят и инвестиции в етикетиране и опаковане на преработената риба. Промотирането на продуктите от аквакултури като здравословна храна е средство за опазване на дивите популации. В тази връзка целевото финансиране на кампании за увеличаване на потреблението на аквакултури ще подкрепи постигането на целите изведени в стратегията „От фермата до трапезата“, вкл. чрез обособени щандове, он-лайн магазини, мобилни магазини, фермерски пазари и др. Подпомагането по този приоритет предвижда да предостави подкрепа и за водорасловата индустрия, тъй като водораслите са с идентифициран потенциал на важен източник на алтернативен протеин за устойчива хранителна система и глобална продоволствена сигурност. По Приоритет 2 от ЕФМДРА се предвижда насърчаване на предлагането на пазара, с акцент върху качеството на продуктите от риболов, аквакултури и преработка. От

Policy objective	Priority	Justification
		значение е планирането на дейности за подобряване имиджа на продуктите в сектора на аквакултурите и преработката чрез информационни мероприятия и използване на възможностите на всички налични комуникационни канали, като се цели преодоляване на конкуренцията от внос. Отчетените положителни тенденции от продажби на черен хайвер, рапан, видове от студенолюбивите и топлолюбивите риби признати на международните пазари следва да бъдат използвани за допълнително популяризиране на българския улов, производство на аквакултури с високи хранителни качества и преработени продукти. Подпомагане е предвидено за развитие на маркетингови стратегии, промоционални кампании и събития с цел повишаване консумацията на нови видове риба и рибни продукти, както и запазване на завоюваните пазари и разширяване на пазарите. В тази връзка създаването и развитието на организации на производителите и междубраншови организации е наложително, икономически обосновано и би довело до подобряване на конкурентоспособността и устойчивостта на сектора.
5. Europe closer to citizens	3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities	В периода 2014-2020 г. местните инициативни рибарски групи са вътрешни и разположени по крабрежието на Черно море. В този програмен период целта е към тях да се включат и местни инициативни групи по поречието на река Дунав, както и да се разшири покритието по крабрежието на Черно море. Подходът ВОМР цели решаване на проблеми, свързани с ниските приходи и бедност в районите, свързани с рибарството и производството на аквакултури. Чрез подхода по оптимален начин се намират най-подходящи решения за специфични проблеми от територията. В този контекст, ВОМР има за цел да насърчи нови инвестиции в местните рибарски общности, като добави стойност към местния улов, диверсифициране извън сектора на рибарството и аквакултурите и насърчаване на социалното благосъстояние и културно наследство. Освен решаване на социални въпроси е необходимо да се насочи вниманието към решаване на проблеми свързани с околната среда, запазване на биоразнообразието и въвеждане на иновации на териториите. <u>При разработване на иновационната политика в местните стратегии за развитие трябва да се насочи вниманието към процеса на научните проучвания, трансфера на знания и реалното внедряването на иновациите в бизнеса. В този процес следва активно да се включат научните организации, публичната администрация, гражданското</u>

Policy objective	Priority	Justification
		<u>общество и бизнеса, част от четворната спирала на Стратегията за интелигентна специализация (S3 2021-2027). Новите ключови елементи на S3 2021-2027 - реформа на системата за научни изследвания и иновации; засилване на индустриалния преход; и междурегионалното сътрудничество могат да послужат за стабилна основа при разработването и въвеждането на иновации в сектора на синята икономика на територията на МИРГ.</u> Подходът е средство за решаване на част от предизвикателствата в Черно море като: подкрепа на интересите на дребномащабния риболов и по-добро планиране на ниво морски басейн (вече е изготвен Морски пространствен план на Република България за периода 2021 – 2035 г.), липсата на което може да доведе до конфликти; намаляване на натиска върху морската среда, мерки за намаляване на загубата на биоразнообразие и нивото на морско замърсяване; подкрепа в рибарските територии за по-добра организация на секторите на рибарството и аквакултурите и техните връзки с преработватели, дистрибутори и маркетингови вериги със специален акцент върху дребномащабния риболов; добавяне на стойност на местния улов; разработване на екологичен туризъм, свързан с рибарството (вкл. риболовен туризъм/pesca tourism) и производството на аквакултури; подпомагане на развитието на аквакултурите и диверсификацията, особено за миди и при благоприятни условия за водорасли; подкрепа за проекти, насочени към подобряване на морската среда; насърчаване на бизнеса въз основа на използването на синя биомаса (морски продукти, странични продукти и водорасли). <u>За постигане на максимален ефект, дейностите, включени в стратегиите за местно развитие трябва да са в унисон с насоките в съобщението на комисията COM(2021) 240/final относно новия подход за устойчива синя икономика в ЕС за устойчиво бъдеще.</u> В този контекст, подходът ВОРП дава възможност за развитие отдолу-нагоре на синята икономика в рибарските територии. Това може да се постигне чрез гарантиране на участието на местните заинтересовани страни в развитието на синята икономика на бъдещето, както и чрез идентифициранена иновации, които да доведат до преход към по-интелигентен растеж в крайбрежните райони; създаване на къси вериги на доставки и увеличаване на добавената стойност; развитие на местните екологични знания; развитие

Policy objective	Priority	Justification
		на нишовия туризъм, като разрастващ се подсектор; възможностите за подобряване на околната среда в рибарските територии и смекчаване на негативното влияние върху климата по линия на подхода ВОМР; въвеждане на принципите на кръговата икономика, допринасящи за намаляване на емисиите и замърсяването. Във връзка с гореизложеното и хоризонталните политики за следващото десетилетие значителна е ролята на подхода ВОМР, чрез МИРГ за повишаване на осведомеността по проблемите на околната среда сред широката общественост, предоставяне на нови възможности за райони, зависими от риболова. Ролята на МИРГ ще продължава да расте в бъдеще, особено в области, където развитието на синята икономика може да допринесе за увеличаване на конкуренцията за използването на морски ресурси и където процеси за управлението на крайбрежната зона или морското пространствено планиране са ключови за осигуряване на устойчиво развитие на синята икономика. Местните групи допринасят за решаване на конфликти по отношение на защитени видове и морски защитени зони. Друго предизвикателство пред ВОМР е обезлюдяването на много райони, зависими от риболова, и застаряването работна сила в сектора на рибарството. Това изисква по-добра икономическа и социална интеграция на различни категории население в местните общности. ВОМР може да допринесе, като предостави основни услуги за общността, като се увери, че и жените заемат по-активна и равнопоставена роля в местната общност и икономика, включване на млади хора и маргинализирани групи в развитието на рибарските територии, справяне с недостига на умения, съживяване на пустеещи райони и създаване на нова икономическа и социална култура, свързана с живота в рибарските територии.. Хоризонталните приоритети за прилагане на подхода ВОМР през следващия програмен период са насочени към: - Възстановяване и устойчивост; - Зелен преход; - Цифров преход;

Policy objective	Priority	Justification
		- Засилване на иновации за конкурентоспособност и устойчивост; - Оптимална добавена стойност и прилагане на механизми за привличане на публична подкрепа. За да се осигури успешно прилагане на подхода е необходимо да се разработят стратегии, които ще имат положително въздействие върху цялата местна общност. Публичните средства следва да генерират принос в обществен интерес. Изпълнението на подхода следва да привлича и допълнително финансиране от местни източници. Бъдещите проекти трябва да са адаптирани към местните нужди, като се отчетат новите ключови хоризонтални приоритети на ЕС, стратегията от „Фермата до трапезата“, стратегията за „Биологично разнообразие“ и целите на Общата политика в областта на рибарството. Ролята на подхода WOMP е ключова при справяне с кризи (напр. COVID-19, икономически, здравни и социални кризи) и икономическото възстановяване на местно ниво. В допълнение подходът е инструмент за гъвкава и бърза реакция за решаване на възникнали проблеми в територията. Необходимо е укрепване на административния капацитет на МИРГ с оглед спазване на разпоредбите на чл. 33, ал. 3 от регламент на ЕС № 1060/2021 г. Подходът WOMP се прилага в рибарски територии - конкретни подрегионални области/райони за рибарство и аквакултури с морски, речен или езерен бряг, включително изкуствени водоеми или речни басейни, обхващащ значителен брой лица, заети в рибарството или аквакултурите. Всяка рибарска територия трябва да отговаря на определени минимални изисквания. Насърчава се сътрудничеството между съседни територии, като в публично-правното партньорство (ПЧП) е задължително участието на минимум две съседни общини. Определена територия/община може да участва само в една МИРГ. ПЧП включва представители на рибарски, аквакултурни, туристически или изразяващи местната идентичност на територията общности, вкл. свързани със Синия растеж. Партньорството трябва да е формирано от представители на публичните и частните местни социално-икономически интереси, в които вземането на решения не е контролирано от нито една от групите, представляващи конкретните заинтересовани

Policy objective	Priority	Justification
		страни. ПМДРА ще подкрепи ефективното функциониране на Национална рибарска мрежа на МИРГ (НРМ) след направен анализ и получен резултат за работата и приноса на действащата НРМ през текущия програмен период. Мрежата има за цел изграждане на капацитет, разпространение на информация, обмен на добри практики и подпомагане на сътрудничеството между МИРГ с цел успешното изпълнение на стратегиите за водено от общностите местно развитие. В НРМ ще участват всички МИРГ и всички заинтересовани страни, ангажирани в прилагането на подхода ВОМР в общности, занимаващи се с рибарство или аквакултури, вкл. бенефициенти. <u>Обхватът на дейностите, които ще бъдат изпълнявани от Националната рибарска мрежа включва:</u> • <u>Организиране и провеждане на обучения, форуми, семинари, събития и др. с участието на всички заинтересовани страни;</u> • <u>Създаване и поддържане на интернет страница на НРМ, вкл. използване на социални медии;</u> • <u>Популяризиране на добри практики, опит и знания, включително споделяне и разпространение на резултатите от изпълнението на стратегиите за местно развитие;</u> • <u>Сътрудничество между МИРГ в България и от другите държави-членки на ЕС (организиране на срещи и конференции за обмен на опит и добри практики), подкрепа за изпълнение на съвместни проекти;</u> • <u>Сътрудничество с FАMENET;</u> • <u>Подпомагане на разпространението и въвеждане на иновации;</u> • <u>Идентифициране на проблеми при прилагането на подхода ВОМР и предложения за преодоляването им;</u> • <u>Дейности по комуникация и визуализация при изпълнението на подхода ВОМР.</u>

Policy objective	Priority	Justification
		Бюджетът на НРМ е в размер на левовата равностойност на 250 000 евро (50 000 евро за всяка година от функционирането на мрежата).
2. Greener Europe	4.Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed	За да отговори на потребностите, които произлизат от SWOT-анализа, УО предвижда прилагането на мерки, които ще допринесат за укрепването на международното управление и устойчивото стопанисване на Черно море чрез насърчаване на морското наблюдение, знанията за морската среда и нейното опазване. Прилагането на тези мерки ще спомогне и за изпълнението на релевантни Европейски стратегически документи като „Зеления пакт“, „От фермата до трапезата“, „Син растеж“, „Стратегията за биологичното разнообразие“ и „Стратегията за морска сигурност на Европейския съюз“, както и други инструменти и инициативи като постигане на целите на ОСОИ, Директива 2014/89/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 година за установяване на рамка за морско пространствено планиране и ОДРЧМ. Тези мерки са съобразени с анализа на Комисията за Черноморския басейн. Не на последно място, тези мерки ще се прилагат както на национално ниво, така и в контекста на международно сътрудничество. Морско наблюдение Във връзка с нуждата за развитие на морското наблюдение, УО предвижда да предостави подпомагане по член 33 от ЕФМДРА за дейности, които допринасят за постигането на целите на ОСОИ. УО ще продължи да предоставя подпомагане за развитие на дейностите по разработване на съвместна система за обмен на информация в реално време със съответните нива на достъп, която да се ползва от органите, ангажирани с морското наблюдение. В частност, подпомагане ще се предоставя за надграждане на системите, изградени през предходния програмен период. Това надграждане ще цели интегриране на национално ниво на информация от институции, които ще бъдат директни бенефициенти. Също така, това надграждане ще включва обмен на данни с други държави-членки на ЕС. Това подпомагане е обусловено от SWOT-анализа. Наличието на институции с голям набор от силно развити услуги, свързани с морското наблюдение и добрите отношения на България с крайбрежните държави в Черноморския басейн е обвързано с наличието

Policy objective	Priority	Justification
		на предпоставки за изграждане на единна система за обмен на информация и осигуряване на добра свързаност на наличните видове услуги за наблюдение в България Тези мерки ще спомогнат за изпълнението на стратегиите „Зеления пакт“, „От фермата до трапезата“, „Син растеж“ и „Стратегията за морска сигурност на Европейския съюз“, както и други инструменти и инициативи като постигане на целите на ОСОИ, Директива 2014/89/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 година за установяване на рамка за морско пространствено планиране и ОДРЧМ. „Зеленият пакт“ цели облекчаването на бремето, което голямото търсене оказва върху сухоземните ресурси на ЕС, и за справянето с изменението на климата. Изпълнението на тези цели ще включва начини за по-устойчиво управление на морските пространства и възприемане на подход на нулева толерантност към ННН. Действията, които ще бъдат подпомогнати от УО по член 33 от ЕФМДРА ще спомогнат директно за по-устойчивото управление на морските пространства, тъй като те ще разширят обхвата на информацията, която ще се трансферира чрез системата за обмен на данни по стандарта на ОСОИ. Също така този обмен на данни ще подсили възможността за контрол на риболовните дейности и ще спомогне за предотвратяването на ННН в Черно море. Стратегията „От фермата до трапезата“ цели устойчиво отглеждане на риба и производство на морски храни. За постигането на тази устойчивост е важно да има високо развит мониторинг и контрол на рибарството и усъвършенствана система за проследяване, за да се намалят пропуските в прилагането на ОПОР. Надграждането на системата за обмен на данни по стандарта на ОСОИ ще позволи на отговорните институции да осъществяват подобрен мониторинг и контрол. Планът за действия на „Стратегията за морска сигурност на Европейския съюз“ изрично включва дейности по укрепване на сигурността на пристанищния и морския транспорт и засилване на граничния контрол с помощта на функции на бреговата охрана, борба с трафика на хора и контрабандата на мигранти, включително чрез наблюдение на възможните морски пътища. Чрез планираното подпомагане по член 33 от Регламент (ЕС) 2021/1139 УО за надграждането на системата за обмен на данни по стандарта на ОСОИ ще допринесе директно за изпълнението на тази част от Плана за действия. Директива 2014/89/ЕС се изпълнява в България с помощта на Морския пространствен план на Република България (МППРБ), който изрично подчертава във връзка с международното сътрудничество за ефективно управление на риболова и прекратяване

Policy objective	Priority	Justification
		на свръхулова, че съвместното опазване на рибните ресурси ще изисква значителни усилия от страна на черноморските държави, включително и за завишаване на контрола върху морския трафик, престоя на риболовните кораби в определени зони и дейността им. Чрез планираното подпомагане по член 33 се очаква да се интегрират информационни услуги, които ще спомогнат за по-доброто използване на морското пространство между конкуриращи се дейности в него, включително тези на стопанския риболов и по този начин директно ще допринесат за изпълнението на МППРБ и съответно на Директива 2014/89/ЕС. Общият дневен ред за Черно море е важен процес за международно сътрудничество и чрез подпомагане на операции по член 33, УО ще допринесе за изпълнението на някои аспекти на ОДНЧМ, а именно Цел 1, Приоритет 2, Дейност 5, Приоритет 5, Дейности 2 и 3, Цел 2, Приоритет 2, Дейности 1 и 4. Един от основните компоненти на синия растеж е свързан с осигуряване на знания, правна сигурност и сигурност в синята икономика. Един от тези компоненти е интегрираното морско наблюдение, за да се добие пълноценна информация за ситуацията в морето. Този компонент ще бъде директно изпълнен от действията, които ще бъдат подпомогнати по Приоритет 4 чрез надграждане на системата за обмен на данни по стандарта на ОСОИ. Това ще позволи на морските власти, отговорни за дейности като безопасна навигация или контрол на риболова да споделят информация за рискове и заплахи. Това намалява разходите им и риска за предприятията, които работят в морето. Опазване на морската среда и подобряване на знанията Във връзка с нуждите за опазване на морската среда и подобряване на знанията за състоянието на Черно море УО предвижда да предостави подпомагане по член 32 от ЕФМДРА за действия, които имат за цел събирането, управлението и използването на данни за подобряване на знанията за състоянието на морската среда. В частност подпомагане ще се предостави за постигане или поддържане на добро екологично състояние на морската среда в съответствие с член 1, параграф 1 от Директива 2008/56/ЕО. УО планира да предостави това подпомагане за действия и в сътрудничество с МОСВ и в изпълнение на Националната рамка за приоритетни действия за Натура 2000 (НРПД). С цел постигане и поддържане на добро екологично състояние на морската среда УО ще

Policy objective	Priority	Justification
		предостави подпомагане по мярка 16 от НРПД във връзка с риболовните дейности в Черно море. Тази мярка цели подобряване на природозащитното състояние на морски типове природни местообитания чрез разработване на планове за управление на риболовните дейности в мрежата от морски защитени зони. УО планира да подпомогне разработването на два плана за управление – за северното и южното Черноморско крайбрежие на България. Разработването на тези планове ще се извърши от научна организация като директен бенефициент. Тези мерки са обусловени от SWOT-анализа. Адресирани са слабите страни и заплахите, изразени във влошената екологична среда в Черно море и липсата на разработени планове за управление на риболовните дейности и предвиден мониторинг на ефекта от изпълнените мерки за подобряване на състоянието на видовете и природните местообитания. Наличието на потенциал за разработване на планове за управление на риболовните дейности, съществуващата развита мрежа от научни организации, които могат да участват в събирането, управлението и използването на данни, водещи до подобряване на знанията за състоянието на морската среда и предстоящото разширение на екологичната мрежа Натура 2000 в Черно море обуславя възможността за подобряване на знанията за състоянието на Черно море. <u>Чрез постигането на специфичните цели "Укрепване на устойчивото стопанисване на моретата и океаните чрез насърчаване на знанията за морската среда, морското наблюдение и/или сътрудничеството по отношение на функциите по брегова охрана" и "Събиране и обработване на данни за управление на рибарството и аквакултурите и за научни цели" ще се допринесе за осигуряването на набор от данни за цялостното състояние на околната среда, биоразнообразието и състоянието на запасите в Черно море. Осигуряването на набор от данни ще подпомогне и процеса по вземане на решения. С идентифицирането (анализиране/наблюдение) на видовете, които ще бъдат повлияни от морското пространствено планиране в зоните по Натура 2000 ще се подобри обмена на данни, с което ще се постигне по-добро състояние на морската околна среда. Във връзка с демаркация на дейностите по приоритет 4 с Инструмента за управление на границите и визовия инструмент, следва да се има предвид, че цялото докладване и ситуационната осведоменост за операциите по наблюдение на границите ще се извършват в рамките на EUROSUR. Общата среда за обмен на информация не влияе на спазването на България на обвързващото законово задължение за</u>

Policy objective	Priority	Justification
		<u>докладване и споделяне на информация в съответствие с разпоредбите, предвидени в Регламент (ЕС) 2019/1896 и от Регламент за изпълнение (ЕС) 021/58 на Комисията относно EUROSUR.</u> Зеленият пакт цели опазване и възстановяване на екосистемите и биологичното разнообразие. Тази цел ще се постигне чрез действията, които ще се подпомагат по член 32 от ЕФМДРА. Всички те целят да спомогнат за опазването и възстановяването на екосистемите и биологичното разнообразие в Черно море. Тези действия са свързани с вече съществуващо законодателство и отговарят на амбицията в Зеления пакт за съблюдаване и ефективно прилагане на действащото законодателство и политиките, произтичащи от него. Стратегията за „Биологичното разнообразие” цели да се опазват и възстановяват екосистемите. Тази цел ще се постигне както чрез мерки за постигане или поддържане на добро екологично състояние на морската среда, така и чрез устойчивото управление на морските зони, изразяващо се в действия за управление на защитени зони. Тъй като природата регулира климата, тези действия ще бъдат от решаващо значение за намаляване на емисиите и адаптиране към изменението на климата. Стратегията „От фермата до трапезата” цели да стимулира устойчивото потребление на храни и да насърчава потреблението на финансово достъпни и здравословни храни за всички. Тази цел ще се изпълни чрез събирането, управлението и използването на данни за подобряване на знанията за състоянието на морската среда, тъй като тези знания са предпоставки за устойчива риболовна дейност и устойчиво потребление на храните от улов. Планът за действия на СМСЕС изрично включва дейности по противодействие на ННН риболов и насърчаване на противодействието на незаконната експлоатация на природни ресурси. Тази част от Плана за действия ще се изпълни чрез изготвянето на планове за управление на риболовни дейности в мрежата от морски защитени зони, които ще спомогнат за открояването на оператори, извършващи ННН риболов или незаконно експлоатиращи природни ресурси в мрежата от морски защитени зони. Директива 2014/89/ЕС се изпълнява в България с помощта на МППРБ, който изрично предвижда национални и трансгранични мерки за подобряване на състоянието на популациите на морските бозайници и изготвяне или актуализиране на плановете за

Policy objective	Priority	Justification
		управление на защитените зони, включващи българската морска акватория. Чрез изготвянето на планове за управление на риболовните дейности в мрежата от морски защитени зони в българската акватория ще се подпогне изпълнението на МППРБ и съответно на Директива 2014/89/ЕС. Общият дневен ред за Черно море е важен процес за международно сътрудничество и чрез подпомагане на операции за постигане или поддържане на добро екологично състояние на морската среда в съответствие с член 1, параграф 1 от Директива 2008/56/ЕО, УО ще допринесе за изпълнението на някои аспекти на ОДНЧМ, а именно Цел 1, Приоритет 1, Дейност 3, и Приоритет 2, Дейност 1. Един от основните елементи на синия растеж е свързан с осигуряване на знания, правна сигурност и сигурност в синята икономика. Един от тези компоненти е знанието за морската среда и подобряване на достъпа до информация за морето. Той ще бъде директно постигнат чрез действията, които ще бъдат подкрепени от УО по член 32 от ЕФМДРА. Както бе отбелязано по-горе, действията, които ще бъдат подкрепени целят да се опази биологичното разнообразие чрез опазване и възстановяване на екосистемите. Това ще спомогне и за развитието на синия растеж и синията икономика, тъй като загубата на биологично разнообразие и срывът на екосистемите застрашават основите на нашата икономика.

1. Programme strategy: main development challenges and policy responses

Table 1A: SWOT analysis & needs

Priority	SWOT analysis
1.Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources	Strengths 1. Дългогодишни традиции на риболова в България и наличие на организации, представляващи интересите на сектора; 2. Наличие на устойчив и отговорен риболов в България, предоставящ продукти с висока добавена стойност и с намаляващо отрицателното въздействие на рибарството върху околната среда; 3. Ловят се видове с висока пазарна стойност, от които се реализират високи приходи (напр. бяла мида и калкан, съобразно квотата му за улов); 4. Положителна тенденция на нарастване на броя на заетите лица и увеличаване на производителността на труда след 2013 г.; 5. Стартирани дейности по модернизация и реконструкция на рибарски пристанища, с потенциал да осигурят по-добри условия и услуги за операторите <u>и постигане на целите на ОПОР;</u> 6. Налични технически средства за осъществяване на контрол в риболова и хранителната верига. Налична система за сателитен контрол върху риболовните кораби над 12 метра; 7. Сътрудничество с останалите национални институции при осъществяване на инспекция, контрол и наблюдение на риболовните дейности във водите на Черно море. Съвместни дейности с други държави членки, координирани от Европейската агенция за контрол в рибарството; 8. <u>Изграден административен капацитет в добро сътрудничество с национални и международни организации, партньори на ИАРА по програмата за събиране данни;</u> 9. <u>Подобрена научна експертиза, чрез участие в семинари и обучителни курсове за оптимизиране на пробонабиранията, определяне на възрастта и изпълнението на модели за оценка на запасите, както и чрез регулярното провеждане на изследвания, които се координират и представят на регионално и международно равнище.</u> Weaknesses

1. Зависимост на операторите от обемите и приходите от улов на ограничен брой търговски видове, които са с ниска разпознаваемост от консуматорите;
2. Прилаганите технологии за улов на дънни видове, бяла пясъчна мида, рапан и други влияят на екологичното равновесие в черноморските екосистеми;
3. Подсекторът е доминиран от микро-предприятия и физически лица в напреднала възраст, което предполага неустойчивост на икономическите оператори;
4. Растежът на приходите в подсектора се дължи основно на увеличаването на обемите на улова и улов на видове с по-висока единична цена, като бяла пясъчна мида;
5. Голяма част от риболовните кораби са остарели, неактивни и икономически нерентабилни поради ниската енергийна ефективност, неподходящото оборудване, неселективни риболовни уреди и др.;
6. Пристанищната инфраструктура на черноморския и дунавския бряг не е достатъчно равномерно разпределена и съоръженията не отговарят напълно на изискванията за разтоварване, санитарно-хигиенни норми и безопасни условия на труд;
7. Липсват съоръжения за разтоварвания и за обработка на отпадъците в малките рибарски пристанища, които да постигат и целите на Общата морска програма за Черно море и липсват достатъчни условия за директна продажба;
8. Липсва интегрираност на веригата за добавяне на стойност и диверсификация на дейността, която да допринесе за подобряване на икономическото представяне на сектора;
9. Операторите в сектора срещат затруднения при финансиране от търговски банки и при кандидатстване по европейските програми в сектора на рибарството;
10. **Липса на електронно записване и отчитане на уловите от операторите в дребномащабния риболов;**
11. Неефективен контрол чрез физически наблюдения за спазването на задължението за разтоварване;
12. **Липсата на интегрирана и ефективна национална база данни за риболова не позволява надеждно и автоматично докладване, ефективни кръстосани проверки, валидиране на данни и ограничава възможността за автоматичен обмен на информация за риболова;**
13. **Липсата на надеждна и интегрирана система ERS и база данни засяга надеждността на данните за улова от тази система и застрашава ефективната кръстосана проверка и валидирането на данните;**

14. **Недостатъчният контрол върху изпълнението на задължението за разтоварване застрашава целта за премахване на разточителната и неустойчива практика на изхвърляне на риба в морето;**
15. **Липсата на ефективна кръстосана проверка и валидиране на данните за улова увеличава риска грешки и застрашава ефективния обмен на информация;**
16. **Непостоянно претегляне на улова, а липсата на записи за претегляне увеличава риска от неадекватно регистриране на улова;**
17. **Недостатъчен брой научни работници, които да покриват нуждите на програмата за събиране на данни;**
18. **Недостатъчно богат опит на научните работници осъществяващи наблюденията на риболовните дейности на борда на риболовните кораби и въздействието на рибарството върху застрашените и защитени видове;**
19. **Административни тежести, които възпрепятстват своевременно финансиране на научните изследвания и навременното им провеждане, с цел получаването на надеждни данни.**

Opportunities

1. Неизползван ресурс за развитие и създаване на допълнителни работни места в крайбрежните (Черно море и р. Дунав) райони;
2. Въвеждане на висококачествени, диетични и здравословни продукти, придружено от растящо търсене на рибни продукти;
3. **Прилагане на мерки за приспособяване на риболовния флот в унисон със стратегическите цели на Европейския зелен пакт и Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г., целите на ОПОР с акцент върху задължението за разтоварване и селективността и Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие с акцент върху опазването на уязвимите морски екосистеми и морски видове, новата стратегия за GFCM 2030, GFCM RPOA-SSCF и Министерската декларация от София от 2018 г.;**
4. Увеличаване на ефективността на контрола по спазване правилата на ОПОР и върху незаконния, недокладвания и нерегулиран (ННН) риболов и повишаване информираността на обществеността за последствията от ННН риболовни дейности чрез надграждане на информационната система за осъществяване на дейности по контрола;

5. Възможност за подобряване на условията на труд на рибарите и продължаване на тенденцията за повишаване на производителността на труда (приходи от заето лице);
6. Въвеждане на нови технологии за подобряване на икономическото състояние на рибарите и повишаване на добавената стойност и качеството на продуктите;
7. Намаляване на административната тежест и съкращаване на времето за обслужване на операторите в рибарството;
8. Разширяване на научните екипи, за да могат да покриват изискванията на EU MAP за безпроблемно осъществяване на изследванията или предоставяне на данни;
9. **Обезпечаване на обучителния процес на експертите по събирането на данни, както в посока научните изследвания и наблюдаване на риболовните дейности, чрез наблюдатели на борда на корабите, така и в посока подобряване на методите за оценка на въздействието на риболова, и хармонизиране на събирането на социално-икономически данни на национално и регионално ниво;**
10. Принос на Организацията на производителите за постигане на целите на ЕФМДРА чрез изпълнение на дейности по Приоритет 1.
11. Повишаване на знанията и възможностите за боравене с моделите за оценка на запасите, определяне на пробонабиранията и възрастта на видовете по хармонизиран подход за целия черноморски басейн за изпълнение на работни програми за събиране на данни за рибните запаси;
12. Наличие на предпоставки за надграждане на информационната система за осъществяване на дейности по контрола, за да се отговори на задължителните изисквания;
13. **Изграждане на адекватна и ефективна система за етикетиране и проследяване (всички партии продукти от риболов и аквакултури трябва да бъдат проследими на всички етапи на производство, преработка и дистрибуция, от улов или добив до етап на продажба на дребно);**
14. **Подобряване на наблюдението и контрола на дейността на дребномащабния риболов и любителския риболов, включително подобряване на системите за проследяване и докладване на улова;**
15. **Засилване на сертифицирането и проверката на мощността на двигателя;**
16. **Продължаване на укрепването на правната рамка за контрол на рибарството;**
17. **Изграждане на капацитет и критична маса в администрацията, отговорна за извършване на контрол чрез обучение;**

- 18. Ефективен контрол върху изпълнението на задължението за разтоварване чрез наблюдение посредством безпилотни дроне;**
- 19. Разширяване на функциите на Центъра за наблюдение на риболова (ЦНР) и превръщането му в Център за координация, наблюдение, организация и разпределение на силите и средствата за разполагане;**
- 20. Осигуряване на условия за ползотворно сътрудничество и координация с Гранична полиция и Изпълнителна агенция Морска администрация;**
- 21. Подобро сътрудничество с национални институции, EFCA и други международни агенции (напр. FRONTEX) в контекста на многоцелевата морска операция в Черно море;**
- 22. Въвеждане на модерни системи подпомагачи и контрола, и рибарите по отношение на селективност, определяне на количеството улов и избягване на нежелания такъв, (Trawl monitoring systems);**
- 23. Засилване на регионална координация и подобряване на методите и плановете за вземане на проби, и събирането на достоверни данни за изхвърлянията, нежелания улов, случайния приулов на китоподобни и наблюдаване на въздействието от риболова върху застрашени и защитени видове;**
- 24. Тясно сътрудничество с Регионалната координационна група за Средиземно и Черно море, ГКРСМ и проекта BlackSea4Fish в дейностите по събиране на данни;**
- 25. При необходимост, осигуряване на модификация на базите данни или въвеждането на възможност за комуникация с регионални бази данни.**

Threats

1. Намаляване на числеността на популациите на риби и други морски организми в Черно море в резултат от еутрофикацията, **инвазивни видове, свръхриболов**, климатични промени, замърсяване на водите и др.;
2. Намаляване на числеността на рибните популации в река Дунав, което е в резултат от замърсяване, фрагментиране на реката (проблем за мигриращите риби), климатични промени, извършване на хидроинженерни дейности в коритото на реката;
3. Тенденция на формиране на ниска печалба в риболова;
4. Силна конкуренция на пазара от нискобюджетен внос на замразени продукти от риболов, внесени от трети страни;

5. Влияние върху доходите на операторите в сектора от външни фактори - околна среда, сезонни изменения, колебания на пазара, работна ръка и др.;
6. **Сериозна заплаха за околната среда и биоразнообразието от приулова на китоподобни в статичните риболовни уреди и други защитени видове по време на стопански риболов;**
7. Икономическа и социална криза вследствие от пандемията COVID-19 и военните действия в Украйна;
8. **Свърхексплоатация на живите ресурси в Черно море;**
9. **Последици за биологичното разнообразие в Черно море и вътрешните водоеми от липсата на стабилна правна рамка за прилагане на правилата на ОПОР и невъзможността да се отстранят навреме основните недостатъци на националната система за контрол на рибарството.**

Identification of needs on the basis of the SWOT analysis and taking into account the elements set out in Article 8(5) of the EMFAF Regulation

Въз основа на SWOT анализа са установени следните потребности за риболова, контрола и събирането на данни в България:

- Подкрепа за развитие на устойчив дребномащабен крайбрежен риболов;
- Осигуряване на стабилност на доходите на операторите в риболова чрез устойчива работна среда и подобряване на работния процес на борда;
- Добавяне на стойност към собствения улов, диверсификация на дейностите на заетите в сектора в по-широкия контекст на устойчивата синя икономика;
- Модернизиране на активните и работещи рибарски пристанища и изграждане и модернизация на лодкостоянки, кейове за разтоварване, рибни борси подобряване на условията за извършване на първа продажба, качеството на разтоварените продукти и проследимостта им. Осигуряване на възможност за подобряване на енергийната им ефективност;
- Увеличаване на доходите на заетите в сектора чрез насърчаване повишаването на знанията, уменията и изграждането на капацитет и осведоменост на заетите в бранша и запазване на знанията и традициите на местните рибарски общности в контекста на дребномащабния крайбрежен риболов;

- Подобряване на конкурентноспособността на операторите в риболова, с цел подобряване на жизнения стандарт;
- Лесен достъп на сектора до подпомагане от ЕФМДРА;
- Опазване и възстановяване на наличните рибни ресурси чрез адаптиране и управление на риболовния капацитет към тях;
- Осигуряване на достоен жизнен стандарт на операторите в риболова във връзка със забрани за риболов поради опазване на рибните ресурси, природни катаклизми и при мерки, свързани с общественото здраве;
- Повишаване на технологичното ниво за извършване на контрол върху риболовната дейност съгласно изискванията на действащото общностно законодателство и изпълнение на правилата на ОПОР, мерките за контрол и опазване на рибните ресурси, вредите от ННН риболова;
- Осигуряване на предпоставки за опазването на популациите от риба и други водни организми чрез продължаване на качествено и навременно изпълнение на всички дейности предвидени в работния план по програмата за събиране, управление и използване на данни, **включително осигуряването на подобрени работни условия за изградения административен и научен капацитет;**
- **Разширяване на научните екипи, за да могат да покриват досегашните и бъдещите изисквания на Европейската многогодишна програма (EU MAP);**
- **Повишаване на знанията и възможностите за боравене с моделите за оценка на запасите, определяне на пробонабиранията и възрастта на видовете по хармонизиран подход за целия черноморски басейн;**
- **Засилване на регионална координация и подобряване на методите и плановете за вземане на проби, и събирането на достоверни данни за изхвърлянията, нежелания улов, случайния приулов на китоподобни и наблюдаване на въздействието от риболова върху застрашени и защитени видове;**
- **При необходимост от допълнителни промени, осигуряване на модификация на базите данни или въвеждането на нови регионални бази данни;**
- **Обезпечаване на обучителния процес на експертите по събирането на данни, както в посока научните изследвания и наблюдаване на риболовните дейности, чрез наблюдатели на борда на корабите, така и в посока подобряване на методите за оценка на въздействието на риболова, и хармонизиране на събирането на социално**

икономически данни на регионално ниво;

- **Въвеждане на електронна система за записване и отчитане на уловите от дребномащабния риболов;**
- Подобряване на енергийната ефективност с цел намаляване на вредното влияние върху околната среда и **осигуряване на предпоставки за намаляване на въздействието на риболова върху климата;**
- Ограничаване на приложението на риболовни техники с потенциал да представляват заплаха за екологичното равновесие на морски екосистеми, включително местообитанията на бяла пясъчна мида и рапани;
- Опазване и възстановяване на морското и крайбрежното биоразнообразие и екосистеми, включително защитените морски зони и защитените зони по „Натура 2000“ и участие в съвместното управление на морското пространство и чрез създаване на успешни партньорства между операторите в рибарството и научните организации;
- Създаване на организации на производителите и подкрепа за съществуващите организации на производителите за постигане на целите на Приоритет 1;
- Насърчаване на дейности в риболова, които да се развият в незаети пазарни ниши;
- **Засилване на борбата срещу ННН риболова, увеличаване на инспекциите/въздушното наблюдение в морето;**
- **Укрепване на правото на ЕС в областта на рибарството, включително в системата за прилагане на правото и санкциониране;**
- **Балансиране капацитета на флота и актуализация на регистъра на флота;**
- **Подобряване на отчитането на улова, чрез дигитализация;**
- **Подобряване на координацията между контролните институции и осигуряване на адекватно обучение на инспекторите;**
- **Прилагане на етикетирването на продуктите от риболов и разработване на ефективна система за проследяване;**
- **Подобряване на проследяването и отчитането на уловите на дребномащабния крайбрежен риболов чрез иновативни цифрови инструменти;**
- **Подобряване на мониторинга на мощността на двигателя и прилагане на правилата за контрол;**

	• <u>Осигуряване на контрол върху любителския риболов в Черно море;</u> • <u>Доразвиване националната система за риск анализ и въвеждането ѝ като адекватен инструмент за контрол;</u> • <u>Изпълнение на задължението за разтоварване, включително тестване на дистанционно електронно наблюдение;</u> • <u>Въвеждане на модерни системи подпомагачи и контрола, и рибарите по отношение на селективност, определяне на количеството улов и избягване на нежелания такъв, намаляване на приулова (Trawl monitoring systems);</u> • <u>Осигуряване на обучения за подобряване на уменията на персонала за контрол за разработване на методология на инспекцията и анализ по отношение на контрола на риболова в Черно море и координация с EFSA.</u> • <u>Нужда от промяна на националната законодателна рамка за въвеждане на дефиниция за дребномащабен крайбрежен риболовен флот, с цел да се осигури основа за специфична подкрепа за този флот.</u>
2.Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union	Strengths <i>Аквакултури</i> 1. Аквакултурите предоставят продукти с високи хранителни, вкусови и здравословни качества. 2. Наличие на традиции в отглеждането на сладководни аквакултури и марикултури (черна мида). 3. Наличие на големи язовири подходящи за садково рибовъдство, места за изграждане на нови стопанства, бетонни и земно-наспни стопанства с необходимост от разширение и модернизация и морски басейн (Черно море). 4. Наличие на научни и образователни структури в сферата на аквакултурите. <i>Преработка</i> 5. Материално-техническата база е сравнително модернизирана.

6. Добър експортен потенциал.
7. Наличие на голямо количество странични продукти от преработка.
8. Наличие на висококачествени суровини от стопански риболов.

Пазари

9. Установени пазарни позиции на българския черен хайвер, рапан и сегменти от студенолюбивата и топлолюбивата аквакултура на международните пазари.
10. Обособени специализирани щандове в търговските вериги за предлагане на риба и рибни продукти.

Weaknesses

Аквакултури

1. Наличие на голям брой малки и средни язовири до 100 дка., които формират ниски печалби.
2. Преобладават малки обеми и сезонност в производството.
3. Доминиращо производство на риба и други водни организми от ниския ценови сектор.
4. Остаряла материална база и техническо оборудване в голяма част от фермите.
5. Ниска квалификация и ниско ниво на технически умения и технологични знания на заетите.
6. Застаряваща работна ръка и трудности в намирането ѝ.
7. Затруднения при задържане на работната ръка.
8. Незадоволително състояние на хидро-инженерната структура в микро и малки язовири (напр. язовирни стени, диги, шлюзове, канали, кранове и други), изискващи инвестиции за ремонт.
9. Липса на достатъчно иновации в сектора.

Преработка

10. Преобладаващо използване на ръчен труд.

11. Затруднения при намирането на работна ръка и задържането ѝ.
12. Неравномерно натоварване на производството през годината при използване на местна суровина.
13. Ниска енергийна ефективност на предприятията.
14. Високо потребление на преработени рибни продукти в ниския ценови клас.

Пазари

15. Ограничено предлагане на местна риба и рибни продукти в търговската мрежа.
16. Слабо развити пазари и тържища за директна продажба от рибари, ферми и преработвателни предприятия.
17. Ниски нива на износ на риба и рибни продукти.
18. Недиверсифициран износ.
19. Слабо присъствие и разпознаваемост на български риба и рибни продукти на местни и международни пазари.
20. Действаща само една организация на производители и само една междубраншова организация, регистрирани по националното законодателство.

Opportunities

Аквакултури

1. Наличие на природни дадености с потенциал за развитие на аквакултури.
2. Нереализиран потенциал за повишаване на консумацията на местна аквакултури, вкл. марикултури.
3. Развитие на нови видове марикултури в черноморски води (пилотни проекти).
4. Повишаване на професионалните умения на заетите в сектор аквакултури, посредством учение през целия живот и въвеждане на ноу-хау.
5. Внедряване на нови технологии, **вкл. и в съответствие Общия дневен ред за Черно море.**
6. Диверсифициране на производството чрез култивиране на видове от високия ценови сегмент.

7. Потенциал за добавяне на стойност на продукцията от аквакултури чрез извършване на дейности по първична обработка и маркетинг.
8. Разширяване на гамата от нишови продукти, предлагани на международния и вътрешния пазар.
9. Сертифициране на ферми за биологично отглеждане на риба в България. (Законодателно.)
10. Сертифициране на национални стандарти за местни продукти за промотиране на местни видове. (Законодателно.)
11. Потенциал за устойчиво развитие на язовири до 100 дка., чрез повишаване на дела на акваекологичните услуги от аквакултури.

Преработка

12. Създаване на нови преработени продукти с по-висока добавена стойност от местни суровини.
13. Нереализиран потенциал за оползотворяване на странични продукти от преработка, свързани с преработването на странични продукти, които се получават в резултат на основни дейности от преработването.
14. Повишаване на професионалните умения на заетите в преработката.
15. Разширяване на гамата от нишови продукти от преработка, предлагани на международния и вътрешния пазар.
16. Възможност за намаляване на себестойността на разходите чрез повишаване на енергийната ефективност на предприятията.

Пазари

17. Потенциал за повишаване на потреблението на риба (аквакултури и стопански риболов) и рибни продукти.
18. Потенциал за развитие на пазари и тържища за директна продажба от рибари, ферми и преработвателни предприятия, вкл. и чрез организации на производителите.
19. Повишаване на културата на потребление на нови видове риби и слабо експлоатирани риби, молюски, ракообразни и водорасли.
20. Развиване на нови външни пазари в по-високи ценови класове, вкл. и чрез организации на производителите.

21. Нереализиран потенциал на браншови структури, асоциации и организации на производители.

Threats

Аквакултури

1. Системно и/или импактно замърсяване на водите.
2. Глобални климатични промени, водещи до засушаване, което може да доведе до недостиг на количеството и качеството на вода за аквакултурите.
3. Повишена конкуренция от внос на риба и рибни продукти, предимно от ниския ценови сегмент.

Преработка

4. Суровинна зависимост на сектора от производството в аквакултурата и стопанския риболов;
5. Зависимост от нискобюджетен внос на преработени рибни продукти.

Пазари

6. Внос и консумация на риба и рибни продукти от ниския ценови клас.

Identification of needs on the basis of the SWOT analysis and taking into account the elements set out in Article 8(5) of the EMFAF Regulation

Установените потребности, изведени от SWOT анализа са следните:

- Развитие на устойчиви аквакултурни производства с ниско влияние върху околната среда, вкл. реконструкция и модернизация на техническите съоръжения и многократно използване на водата с пречистване и аериране;
- Диверсификация на аквакултурата чрез отглеждане на нови видове риба;
- Диверсификация на марикултурите с цел намаляване на риболовния натиск върху тях (калкан и други черноморски видове). Пилотни проекти;
- Добавяне на стойност към производството на аквакултури, вкл. чрез извършване на първична обработка на произведената продукция;

- Подкрепа за развитие на сертифицирани ферми за биологично отглеждане на риба в България;
- Диверсификация на производството на аквакултури чрез развитие на допълнителни дейности в зоните около водоемите и стопанствата за риболовен туризъм, свързани с аквакултурите екологични услуги или образователни дейности в областта на аквакултурите;
- Подкрепа за стопанства предоставящи акваекологични услуги в това число зоните по Натура 2000, защитени и влажни зони и др.;
- Промотиране на аквакултурите, като алтернатива за опазване на естествените ресурси, застрашени от изчезване;
- Повишаване на знанията, уменията и изграждане на капацитет на заетите в аквакултурния и преработвателния сектор;
- Увеличаване на продуктите от преработка с идентифицирани пазарни нужди;
- Подобряване на енергийната ефективност с цел намаляване на вредното влияние върху околната среда и намаляване на себестойността на разходите;
- Подобряване оползотворяването на страничните продукти от преработка;
- Мерки за преодоляване на конкуренцията от нискобюджетен внос на преработени рибни продукти;
- Увеличаване преработката на български суровини, които максимално оползотворяват националния улов и производство от аквакултури;
- Популяризиране на местни продукти от риболов, аквакултури и преработка, вкл. биологично производство и такива със защитено географско наименование за произход с цел нарастване на консумацията в страната;
- Развитие на директна продажба на риба и рибни продукти чрез обособени щандове, чрез он-лайн магазини, мобилни магазини, фермерски пазари и др.
- Запазване на завоюваните пазари и разширяването им;
- Подкрепа за създаване на браншови структури, асоциации и организации на производители;
- Увеличаване на износа на риба и рибни продукти на българска продукция.

3.Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

Strengths

1. Подходът ВОМР е съществен елемент от политиката на ЕФМДРА в България за децентрализирано управление на рибарски територии и за подпомагане на устойчивото развитие на рибарските общности през последните два програмни периода, с което територията се развива прилагайки подхода отдолу-нагоре;
2. През програмен период 2007-2013 г. подходът се прилага за първи път със 6 одобрени стратегии за ВОМР (СВОМР). През периода 2014 – 2020 г. одобрените стратегии за ВОМР са 9. Изграден е базов капацитет при прилагането на подхода;
3. Демонстриран е висок интерес за прилагане на подхода, както от страна на съществуващи МИРГ, така и от страна на нови рибарски територии, които не са прилагали подхода до момента или са го прилагали през програмен период 2007-2013 г.;
4. УО на ПМДРА определя прилагането на ВОМР в следващия програмен период като приоритетно на ниво Програма за изпълнение на целите на ЕФМДРА в България, в това число с акцент към дребномащабния флот и Синята икономика;
5. Прилагането на ВОМР осигурява ефективен и ефикасен процес от идентифицирането на териториални нужди до реализиране на проекти от представители на различни заинтересованите страни;
6. Системата на администриране на проектния цикъл се подобрява и процесът на вземане на решения се ускорява в процеса на нейното прилагане;
7. Оперативните екипи на МИРГ-и имат базов административен опит и компетентност за подбор и оценяване на проекти;
8. МИРГ-и имат положително отношение и базов опит в развитието на сътрудничество с други МИГ/МИРГ-и и други организации;
9. Чрез ВОМР се инвестира в развитието на организационен и административен капацитет в рибарските територии;
10. Създадена е Национална рибарска мрежа, чрез която се подпомага изграждане на капацитет, разпространяване на информация, обмен на добри практики и подпомагане на сътрудничеството между МИРГ на територията на страната с цел успешното изпълнение на стратегии за ВОМР и устойчиво развитие на рибарските територии.

Weaknesses

1. Слаб икономически растеж в част от рибарските райони, недостатъчно добре развита или

- поддържана инфраструктура, слаба информираност и по-ниско образователно ниво на населението, безработица;
2. Миграция към по-развити икономически области/градове, застаряващо население и слаба местна икономика;
 3. Недостатъчно специализиран капацитет за разработване на качествени стратегии за местно развитие с фокус върху рибарските общности;
 4. Голяма административна тежест при оценката, одобряването и отчитането на проектите, финансирани по ЕФМДР;
 5. Определените рибарските територии в този програмен период не включват един от трите предварително определени региони за такива (крайбрежието на река Дунав);
 6. Системата на администриране на проектния цикъл се характеризира с висока степен на административна тежест и дълъг процес на реализиране на ниво проектни предложения, не е адаптирана към спецификите на подхода ВОМР;
 7. Недостатъчно активна роля на МИРГ-и при изпълнение на дейности по анимиране и популяризиране на стратегиите за ВОМР в рибарските територии и непостигане на заложения ефект;
 8. МИРГ-и нямат опит в прилагането на цялостна система за мониторинг и оценяване на СМР;
 9. Ниска степен на публичност и прозрачност по отношение дейностите, изпълнявани от МИРГ;
 10. Публично-частните партньорства не мобилизират ефективно допълнителни ресурси за развитие на съответната територия;
 11. Недостатъчно въвличане на местните лидери от територията в дейностите на МИРГ.

Opportunities

1. Възможност за осъществяване на политиките на ЕС на териториално ниво (рибарски територии);
2. Развитие на общности, занимаващи се с рибарство и аквакултури, устойчива синя икономика и интегрирано развитие на рибарски територии, **включително чрез прилагане на Стратегията за интелигентна специализация (S3 2021-2027) за секторите, свързани със синята икономика с цел увеличаване на максимално устойчивото развитие на територията на МИРГ;**

3. Разширяване на териториалния обхват на рибарските територии за прилагане на ВОМР и обхващане на всички потенциални територии, зависими от рибарството и аквакултурата;
4. Подкрепа за привличане на рибарските общности и стопанствата за аквакултури в изпълнението на дейности от колективен интерес;
5. Повишаване на административния капацитет на МИРГ и на УО на ПМДРА 2020-2027 г.;
6. Повишаване на степента на публичност и прозрачност;
7. Намаляване на административната тежест за потенциалните бенефициенти по подхода;
8. Прилагане на опростени разходи по приоритета;
9. Подпомагане на процеса на прилагане ВОМР от страна на FAME NET;
10. Оценяване на проекти в рамките на подхода ВОМР на ниво МИРГ, съгласно Регламент (ЕС) № 1060/2021.;
11. Използване на нови форми за разработване на проектни предложения: разработване на проекти за сътрудничество от МИРГ, МИРГ като бенефициенти към СВОМР и участие в групови проекти;
12. Прилагане на черноморски и дунавски териториални инициативи и програми на ЕС в Черноморския и Дунавския басейн в рамките на подхода; инициативи на Организацията на ООН за прехрана и земеделие (ФАО); морско планиране и управление в съответствие с Морския пространствен план на Република България за периода 2021 – 2035 г.;
13. Повишаване на добавената стойност на територията чрез подбор и изпълнение на проекти с високо качество и принос към СВОМР;
14. Недостатъчна координация и съвместни дейности между МИРГ и МИГ за насърчаване на териториалното развитие;
15. Развитие на „смайт“ цифрови технологии, иновативни решения и социални иновации.

Threats

1. МИРГ трябва да започнат да функционират в рамките на 12 месеца след одобрението на ПМДРА;
2. Липса на достатъчно информация и разбиране на всички нива по отношение на новите хоризонтални политики на ЕС, които е необходимо да бъдат взети предвид при разработване и прилагане на СВОМР, вкл. при изпълнението на избраните операции;

3. Негативни влияние и непрогнозируеми икономическите последици в резултат на пандемията от COVID-19 на ниво рибарски територии;
4. Негативни промени в екологичната среда в Черно море, които водят до загуба на биологично разнообразие и намаляване на числеността на рибните популации и други морски организми в резултат от еутрофикацията, климатични промени, биогенно замърсяване на водите, замърсяване на морската среда с твърди отпадъци и др.;
5. Намаляване на рибните популации в река Дунав в резултат от негативни промени в екологичната среда, замърсяване, фрагментиране на реката (проблем за мигриращите риби), климатични промени, извършване на хидроинженерни дейности в коритото на реката в зони от изключителна важност за живота на рибите;
6. Законодателни промени.

Identification of needs on the basis of the SWOT analysis and taking into account the elements set out in Article 8(5) of the EMFAF Regulation

На този етап е известно и отчетено, че ролята на подхода ВОМР, изпълняван от МИРГ ще расте и в бъдеще, особено в области, където потенциалът за развитие на Синята икономика е висок. Много крайбрежни общности страдат от обезлюдяване на територията, зависими са от рибарството и аквакултурата, често са свързани с маргинализацията на дребномащабния крайбрежен риболов изостаряването на населението. В резултат от въздействието на тези фактори в повечето райони, в които населението традиционно е зависимо от риболова и/или аквакултурите е принудено да търси алтернативни и допълващи икономически дейности.

Установените потребности, изведени от SWOT анализа са следните:

- Необходимост от разширяване на териториалния мащаб на прилагане на подхода ВОМР за подпомагане на устойчивото развитие на общностите, зависими от риболов и аквакултури за изпълнение на целите на ЕФМДРА в България;
- Постигане на целите на Зеления пакт и прилагане на принципите на Синята икономика на територията на МИРГ-и чрез въвличане на всички заинтересовани страни;
- Изграждане на административен капацитет на местно и национално ниво за разработване и изпълнение на стратегии за ВОМР;
- Повишаване на степента на публичност и прозрачност на всички нива по отношение на изпълнението на подхода ВОМР в рамките на общностите, зависими от риболов и

	аквакултури; • Запазване на постигнатите резултати от действащата Национална рибарска мрежа и разширяване на обхвата и приноса към развитието на рибарските общности, зависими от риболов и аквакултури; • Намаляване на административната тежест за бъдещите бенефициенти по подхода BOMP чрез въвеждане на опростени разходи и оптимизиране на процеса на изпълнение на СВOMP; • По-активно въвличане в изпълнението на подхода на всички заинтересовани страни и улесняване на комуникацията чрез провеждане на обучения, форуми и увеличаване на дейностите/проектите за сътрудничество; • Повишаване на добавената стойност на територията чрез подбор и изпълнение на проекти с високо качество, допълняемост на проектите и принос към СВOMP; • Осигуряване на оптимална организация за навременно стартиране на подхода BOMP в Р България, запазване на създадения административен капацитет и ефективно изпълнение на подхода BOMP.
4.Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed	Strengths 1. В продължение на два програмни периода България развива надграждащи се проекти за обмен на информация в реално време, базирана върху общеевропейския модел ОСОИ – InBulMarS, като през последния програмен период се развива проекта InBulMarS2, който ще: • Позволи свързването на публични органи в Република България, участващи в морското наблюдение и постигане на оперативна съвместимост между тях. • Осигури възможност за надежден обмен на необходимата информация, свързана с морското наблюдение. 2. Създаде системно неутрална мрежа на национално ниво. 3. Наличност на институции с голям набор от силно развити услуги и опит, свързани с морското наблюдение; 4. Наличие на потенциал за разработване на планове за управление на риболовните дейности; 5. В България съществува развита мрежа от университети и научни организации, които могат да участват в събирането, управлението и използването на данни, водещи до подобряване на знанията за състоянието на морската среда.

Weaknesses

1. Несвързаност на наличните видове услуги за наблюдение в България в единна система за обмен на информация
2. Недостатъчно добро екологично състояние на морската среда в съответствие с член 1, параграф 1 от Директива 2008/56/ЕО;
3. Липса на разработени планове за управление на риболовните дейности;
4. Липса на предвиден мониторинг на ефекта от изпълнените мерки за подобряване на състоянието на видовете и природните местообитания.

Opportunities

1. Черно море е обект на засилващи се диалог и международно сътрудничество на нивото на ЕС и извън него с оглед подобряване на знанията за морската среда, морското наблюдение и бреговата охрана;
2. България е в добри отношения с другите крайбрежни държави на Черно море и е показала, че може да подпомага диалога с тях;
3. Министерството на околната среда и водите (МОСВ) планира да разшири екологичната мрежа Натура 2000 в Черно море, както е описано в Рамката за приоритетни действия (РПД) за Натура 2000 в България съгласно член 8 от Директива 92/43/ЕИО на Съвета за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна.

Threats

1. Усложнена международна обстановка в района на Черно море, която:
 - може да попречи на усилията за по-добро наблюдение на рибните ресурси и риболовните дейности в Черно море, тъй като, както анализа на Комисията за Черноморския басейн отбелязва, повечето видове риби са споделени и е важно държавите по крайбрежието на Черно море да положат взаимни усилия за да осигурят екологична, икономическа и социална устойчивост на рибарството и на тази основа ново управление на рибарството в Черно море;
 - създава предпоставки за засилващ се имиграционен натиск, който би се отразил както на усилията за брегова защита в Черно море, така и на усилията за контрол и наблюдение на риболовните дейности в Черно море;

2. Видовете риба в Черно море, които са обект на интерес за стопанския риболов, са основно миграционни, което създава трудност за устойчивото управление на тези ресурси поради нуждата от засилени диалог и международно сътрудничество както в контекста на ЕС, така и извън него;
3. Биогенно замърсяване;
4. Замърсяване на морската среда с твърди отпадъци;
5. Загуба на биологично разнообразие;
6. Продължителните негативни последици от избухването на COVID-19 пандемията, които влияят на:
- процесите на управление на риболова както бе отбелязано в доклада за състоянието на световния риболов и аквакултура от 2020 г. на Организацията на ООН по прехрана и земеделие;
 - научноизследователската работа, която е централна за този Приоритет.

Identification of needs on the basis of the SWOT analysis and taking into account the elements set out in Article 8(5) of the EMFAF Regulation

Използването на морето за различни дейности като транспорт, риболов, аквакултури, производство на възобновяема енергия и други показва необходимостта от ефективно управление с цел избягване на конфликти и постигане на синергия между различните морски дейности. От това възникват следните основни нужди, които следва да се покрият както на национално ниво, така и в контекста на международно сътрудничество:

- Развиване на морското наблюдение;
- Опазване на морската среда;
- Подобряване на знанията за състоянието на Черно море;
- Справяне с негативния ефект от избухването на пандемията от COVID-19 **и политическата обстановка в Украйна.**

Тези потребности са в унисон с анализа на Комисията за Черноморския басейн.

2. Priorities

Reference: Article 22(2) and point (c) of Article 22(3) CPR

2.1. Priorities other than technical assistance

ID	Title
1	Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources
2	Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union
3	Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities
4	Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed

2.1.1. Priority: 1.Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

Specific objectives

Specific objective
1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities
1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities
1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making
1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems

- 2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources
- 2.1.1.1. Specific objective: 1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities
- 2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

• *Подобряване на инфраструктурата на рибарските пристанища, рибните борси, местата на разтоварване и лодкостоянките, с цел да се улесни разтоварването и съхранението на нежелания улов*

Ще се инвестира в дейности постигащи целите на ОПОР чрез модернизация на съществуващите риболовни пристанища и изграждане на лодкостоянки и в съоръжения за използване на нежелан улов, с цел да се осигури „зелен преход“ чрез инфраструктура, необходима за улесняване изпълнението на задължението за разтоварване на сушата и на осъществяването на контрола върху уловите. В тази връзка ще се подпомагат инвестиции в:

-техника и съоръжения за съхраняване, разтоварване и обработка на улов;

-интелигентни дигитални технологии за мониторинг и отчитане на разтоварвания улов, във връзка с дигиталния преход и задължението за разтоварване;

-съоръжения за сигурност и контрол върху уловите на територията на пристанищата и лодкостоянките, включително мерки на ГКРСМ за инспекция и контрол на уловите;

-оборудване за подобряване проследяемостта на уловите;

-операции за оползотворяване на нежелан улов и за оползотворяване на отпадъчни рибни продукти **в синхрон с целите на „Стратегията за биологичното разнообразие“ (например съоръжения за съхраняване на нежелания улов и осигуряване на условия за последващата му преработка);**

-инвестиции за съхраняване на улова на сушата **в синхрон с целите на „Стратегията за биологичното разнообразие“;**

-съоръжения за оборудване, съхранение, преработка, прием, сортиране и предаване на морски отпадъци.

Инвестиции насочени към развитие на кръговата икономика:

-съоръжения за разделно събиране на риболовни уреди, излезли от употреба, както и на такива, събрани пасивно по време на риболов, в

съответствие с Директива (ЕС) 2019/904 и Директива (ЕС) 2019/883;

-инвестиции в енергийна ефективност и възобновяеми ресурси на територията на пристанищата, които да спомогнат за устойчивото стопанисване на съоръженията и да осигурят енергийна независимост;

-осигуряване на условия отпадъчните рибни продукти да намерят практическо приложение като суровина за други продукти като фуражи и биотехнологии.

Ще се подпомагат иновации, свързани с кръговата икономика и зеления преход на територията на приставане на риболовните съдове.

УО на ПМДРА ще дава приоритет на операции, при които се зачита принципът за постигане на енергийната ефективност чрез подкрепа на инвестиции във ВЕИ, намаляване на загубата на енергия от помещенията и инсталациите, подмяна на съоръженията с по-енергоефективни.

За постигането на целите на Стратегията за биоразнообразие, ще се подпомага инсталирането на съоръжения за събиране на морски отпадъци и изгубени риболовни уреди.

Чрез изпълнението на посочените дейности ще се подобри енергийната ефективност, опазването на околната среда и безопасността и условията на труд.

Планира се модернизацията на две пристанища (в Созопол и в Балчик), както и се планират средства за инфраструктурни инвестиции в индикативно пет лодкостоянки насочени към дребномащабния крайбрежен риболов.

-Подкрепа за подобряване на икономическия и социалния статус на операторите в риболова

Ще се подпомагат дейности, които **не водят до увеличаване на брутотонажа** на риболовните кораби. В един комбиниран вид дейност ще се дава възможност на операторите да получат подкрепа по няколко различни компонента, които да увеличат конкурентоспособността им и постигат целите на Европейския зелен пакт, Стратегията за биоразнообразие и кръговата икономика. Особен акцент ще се постави на дребномащабния крайбрежен риболов и специфичните му нужди чрез приоритизация на такива проектни предложения.

Съгласно констатираните изводи от Анализа на регионалния морски басейн, капацитетът на риболовния сектор и по-специално дребномащабния крайбрежен риболов е ограничен по отношение на човешкия капитал (трудности при привличането на млади хора, липса на достъп до подходящо образование, условия на труд, правила за безопасност на борда), инвестиции и иновации. Тази дейност ще допринесе за постигането на специфичната цел чрез инвестиции в оборудване за безопасност / условия на труд на борда на кораба. При формирането на критериите за подбор на проектни предложения ще се дава приоритет на риболовните кораби до 12 метра с цел да се осигури специална подкрепа за

дребномащабния крайбрежен риболов.

Дейности, които ще се подпомагат за подобряване на условията на труд и инвестиции в човешкия капитал са:

-надграждане на умения за покриване на нуждите, произтичащи от нови възможности за бизнес в рибарството (например неформално професионално обучение, обучение и насърчаване на млади рибари, учене през целия живот, разпространение на знания и опит). Дейността е необходима, за да се адаптира работната ръка към изменящата се в технологично отношение среда;

-разпространение на научни знания сред операторите в риболова за по-добро разбиране на ефектите от изменението на климата върху управлението на риболова (напр. по отношение на въздействието на миграцията на рибните запаси и на инвазивните видове);

-инсталиране или обновяване на съоръжения за почивка, предназначени изключително за използване от екипажа, включително санитарни съоръжения, общи помещения;

-оборудване и екипировка, осигуряващи безопасни условия на труд, надхвърлящи законовите изисквания;

-бордови системи за предотвратяване на пожари, системи за безопасност и алармени системи или системи за намаляване на шума;

-Оборудване свързано с осигуряване на безопасни условията на труд на борда риболовни кораби собственост на членове на организации на производителите чрез инвестиции, извършени от самите организации на производителите.

Дейности, които ще се подпомагат за добавяне на стойност и качество към уловите, включително:

-инвестиции, които ще позволяват на рибарите да извършват обработване на собствения улов като добавят стойност към продуктите от риболов **(например маси за сортиране на улова, контейнери за съхранение и охлаждане на улова);**

-инвестиции, които ще позволяват на рибарите да извършват предлагане на пазара и пряка продажба на собствен улов **(например специализирани съдове за съхранение на улова, позволяващи проследяемост и идентификация);**

-иновативни инвестиции на борда на корабите, които водят до повишаване на качеството на продуктите от риболов **(например подмяна на части на рибовния уред с такива, запазващи качеството и търговския вид на улова);**

-инвестиции, които водят до предотвратяване, намаляване и/или оползотворяване на нежеланият улов;

-инвестиции във възобновяеми енергийни източници за риболовната дейност, които да допринесат за намаляване на отрицателното въздействие върху климата

-инвестиции за добавяне на стойност и качество към уловите на борда риболовни кораби собственост на членове на организации на производителите чрез инвестиции, извършени от самите организации на производителите.

Диверсификацията на дейности в местната синя икономика ще се извършва чрез подкрепа на:

-диверсификация на традиционните риболовни дейности (например малки круизи, транспортни услуги, природно и културно наследство, пескатуризм, утвърждаване на марката „Черноморска кухня“ **чрез автентични заведения за обществено хранене и магазини за предлагане на местен улов**);

-инвестиции на борда на кораба за извършване на дейности, различни от риболов;

-допълващи маркетингови дейности, които осигуряват пазарна ниша за слабо познати, подценени и слабоексплоатирани видове;

-образователни **неформални** дейности, създаване на образователни дневни центрове и др.

Операциите по този вид дейности са в синхрон с новата стратегия на ГКРСМ за устойчиво рибарство и аквакултури, цел 4 „Препитание“ като осигурява подобряване на устойчивия поминък чрез насърчаване на достойни условия на труд, включително стандарти за здраве и безопасност на работното място, и възможности за производителна заетост за мъже и жени в сектора на рибарството, особено млади хора.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR

рибари

собственици на риболовни кораби

физически лица

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

Дейностите по тази специфична цел са насочени към оператори без значение от техния пол, раса или етнос, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация, с изключение на приложимите законови изисквания. Ще се гарантира и съблюдаване на принципите, заложи в Хартата на основните права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) съгласно Насоките за прилагането им, които ще бъдат изготвени в хода на подготовката на програмите за периода 2021-2027. При планирането, оценката и изпълнението на дейностите, които ще се подкрепят по този приоритет, ще се прилагат принципите на равенство, приобщаване и недискриминация.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR

Територии по крайбрежието на Черно море и река Дунав

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR

Неприложимо за тази специфична цел.

- 2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources
- 2.1.1.1. Specific objective: 1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities
- 2.1.1.1.1. Interventions of the Funds
- The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR

Планира се подкрепа чрез ФИ като резултат от Предварителна оценка относно прилагането на ФИ по ПМДРА.

Формите на финансиране чрез ФИ се основават на извършени анализи, както и на натрупания опит и експертиза през предходните два програмни периода.

Подкрепата с ФИ ще се предоставя за инвестиции, които се очаква да бъдат финансово жизнеспособни.

Подпомагането, получавано чрез ФИ може да бъде самостоятелно, в комбинация с безвъзмездни средства в рамките на една операция, когато размерът на БФП не превишава средствата от финансовия инструмент, и/или като две отделни операции.

Прилагането на ФИ ще улесни и оптимизира инвестициите, подкрепяни с безвъзмездни средства, но също така и реализацията на инвестиции, подкрепени единствено през ФИ.

Ще се прилагат следните финансови продукти:

- индивидуални гаранции за покритие на кредитния риск по кредити за самостоятелно финансиране на проекти, или в допълнение към БФП;
- заем с поделяне на риска с две възможности:
 - кредит за съфинансиране на бенефициент с проект, финансиран с БФП от ПМДРА;
 - самостоятелен кредит по мерките на програмата със споделян риск при финансиране със средства от ПМДРА.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR and Article 8 ERDF and CF Regulation

Table 2: Output indicators

Code	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
CO01	Number of operations	number	8.00	25.00

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR

Table 3: Result indicators

ID	Indicator	Measurement unit	Baseline or reference value	Reference Year	Target (2029)	Source of data	Comments
CR07	Jobs maintained	persons	0.00	2023-2029	32.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR08	Persons benefitting	persons	0.00	2023-2029	210.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR14	Innovations enabled (number of new products, services, processes, business models or methods)	number	0.00	2023-2029	4.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities

2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Table 9: Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Code	Amount (EUR)
02. Promoting conditions for economically viable, competitive and attractive fisheries, aquaculture and processing sectors	7,766,500.00

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

По тази специфична цел са предвидени за изпълнение следните групи дейности, свързани с компенсации за:

• *Окончателно преустановяване на риболовни дейности*

Тази дейност ще допринесе за адаптирането на риболовния флот към рибните запаси в синхрон с целите на ГКРСМ - GFCM/37/2013/2 относно насоки за управление на риболовния капацитет в областта на прилагане на ГКРСМ.

Усилията за дезинвестиции (отнемане на активи) в сектора на рибарството следва да бъдат насърчавани в тези сегменти, където балансът между свръхкапацитета и устойчивата експлоатация е нестабилен. Заедно с това България насърчава окончателното преустановяване на риболовни дейности да се извършва във всички сегменти, за да се осигури като допълнителен ефект и намаляването на въглеродните емисии от риболова в унисон с целите на Европейския зелен пакт. Целта е да се постигне балансиран флот, който да експлоатира устойчиво наличните ресурси. Тези дейности също така косвено ще спомогнат за съхраняването на биоразнообразието в Черно море и река Дунав и за опазването на уязвими видове.

Определени са показатели за изведения капацитет на база на наличната към момента информация от Годишния доклад за флота за 2021 г. и допълнителна информация, предоставена от ИАРА. За да се формира крайната стойност на показателя е взета предвид цялостната оценка и сравнение на технически, икономически и биологични показатели за 2021 г. от посочения доклад. За всеки сегмент със заключение - общо Ниво 2, УО на ПМДРА планира да намали 9% от брутотонажа. За всеки сегмент със заключение - общо Ниво 1 УО на ПМДРА планира да намали 8% от брутотонажа. Стойността, която се формира е обща за целия риболовен флот и не се разглежда поотделно за сегментите. На база на тази методика е определена крайната стойност от 387 GT за целия риболовен флот.

• *Временно преустановяване на риболовни дейности*

Дейността ще допринесе за постигането на справедлив жизнен стандарт на рибарската общност чрез въвеждането на компенсации. При формирането на методиката за изчисляване на компенсацията, особена тежест ще се даде на риболовните кораби до 12 метра с цел да се осигури специална подкрепа за дребномащабния крайбрежен риболов. Годишната забрана за улов на бяла мида и видовете, които са обект на мониторинг от ГКРСМ са предпоставка за създаване на условия за предоставяне на компенсация. Операцията директно постига целите на „Стратегията за биоразнообразието“ като завършва процеса на консервационните дейности. Компенсацията за временно преустановяване съдейства за подкрепа на

операторите, които търпят загуби вследствие на принудително спиране на риболова от консервационни мерки и здравословни кризи, включително пандемията от COVID-19 и последствията от политическата обстановка в Украйна. Дейността е в унисон с целите и дейностите на мярка 19 от НПРД "Подобряване на природозащитното състояние на морски типове природните местообитания чрез подкрепа за временно преустановяване на улов на бяла мида". Дейностите, които ще се изпълняват по посочената мярка от НПРД са свързани с компенсиране на икономическите загуби и подпомагане на операторите от преустановяване на риболовни дейности от улов на бяла мида в акваторията на защитените зони от Натура 2000 и закупуване и инсталиране на VMS на лодки под 12 м на борда на корабите, които ползват компенсации.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR

- рибари
- собственици на риболовен кораб

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

Дейностите по тази специфична цел са насочени към оператори без значение от техния пол, раса или етнос, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация, с изключение на приложимите законови изисквания. Ще се гарантира и съблюдаване на принципите, заложи в Хартата на основните права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) съгласно Насоките за прилагането им, които ще бъдат изготвени в хода на подготовката на програмите за периода 2021-2027. При планирането, оценката и изпълнението на дейностите, които ще се подкрепят по този приоритет, ще се прилагат принципите на равенство, приобщаване и недискриминация.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR

Територии, по крайбрежието на Черно море и река Дунав

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR

Неприложимо за тази специфична цел.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR

Разработената предварителна оценка за използването на финансови инструменти (ФИ) по Програмата не предвижда използването им за СЦ 1.3. В посочената специфична цел са включени единствено компенсаторни видове действия. Характерът на предоставяне на подпомагане под формата на компенсации не предполага необходимостта от прилагането на финансови инструменти.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR and Article 8 ERDF and CF Regulation

Table 2: Output indicators

Code	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
CO01	Number of operations	number	200.00	349.00

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR

Table 3: Result indicators

ID	Indicator	Measurement unit	Baseline or reference value	Reference Year	Target (2029)	Source of data	Comments
CR05.1	Capacity of vessels withdrawn in gross tonnes	GT	0.00	2023-2029	387.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR08	Persons benefitting	persons	0.00	2023-2029	60.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities

2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Table 9: Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Code	Amount (EUR)
04. Temporary cessation of fishing activities	1,616,500.00
05. Permanent cessation of fishing activities	2,500,000.00

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

Контрол и правоприлагане

Традиционните средства за контрол трябва да бъдат допълнени с модернизирано управление на данните и технология за мониторинг на риболова, за да се справят ефективно с ННН риболов и да постигнат целите на ОПОР, на новия Регламент за контрола и стратегията „От фермата до трапезата“. Инвестициите в хардуер и софтуер трябва да се комбинират с ноу-хау. Нови технологии могат да бъдат използвани за подобряване на:

- **проверките на задължението за разтоварване**
- **управлението на данни и докладване**
- **управлението на риска**
- **наблюдението на морето и вътрешните води и мониторинга върху дребномащабния флот**

Програмата на ЕС за научни изследвания и иновации Хоризонт Европа 2021-2027 г. (ХЕ) ще даде възможности за сътрудничество между изследователи, рибари и други заинтересовани страни в многонационални консорциуми в Европа. Дигитализацията на контрола в рибарството е включена в първата работна програма на ХЕ. Краткосрочните и средносрочните проучвания, финансирани от ЕФМДРА, ще допълват без да дублират по-дългосрочните изследователски дейности по програмата ХЕ.

Спазване на задължението за разтоварване

Предвиждат се следните дейности, които да осигурят контрола върху задължението за разтоварване на целия улов:

- **Инсталиране на камери за видеонаблюдение на борда на корабите над 12 метра**
- **Инсталиране на задължителни системи за проследяване на риболовните кораби (VMS) под 12 метра**
- **Модернизиране и надграждане на системата за електронен риболовен дневник (функционалност за деклариране на маломерен улов, изхвърлянията)**
- **Въвеждане на електронен риболовен дневник за кораби между 10 и 12 метра**

- Въвеждане на задължителна маркировка на риб. уреди с устройства за дистанционна проверка (датчици)
- Извършване на съвместни проверки с ИАМА и Гранична полиция
- Средства за въздушно наблюдение. Наблюдението и инспекциите в морето не дават пълна представа относно спазването на задължението за разтоварване и е необходимо да се въведат (закупуване или наемане) средства за въздушно наблюдение (в това число и безпилотни средства) - мярка 21 от НППД
- Дигитализация на системата за докладване при контролни дейности
- Обучение на персонала на ИАРА - мярка 21 от НППД
- Повишаване информираността на заинтересованите лица

Мониторинг и контрол на дребномащабния риб. флот (SSCF)

Предвижда се финансиране на:

- Въвеждане на устройства и софтуер за отчитане на улова от SSCF чрез дигитални системи за претегляне, монтиране на местата за разтоварване и свързване с ИС на ИАРА за автоматично отчитане на уловите, както и създаване на възможност за етикетиране и проследяване
- Доставка и инсталиране на проследяващо оборудване на борда на риб. кораби под 12 m (VMS)
- Обучение на персонала на ИАРА - мярка 21 от НППД
- Повишаване информираността на операторите от SSCF
- Инвестиции в малки плавателни съдове за контрол върху дейността на SSCF

Мониторинг и контрол на любителския риболов

Предвиждат се следните дейности:

- Софтуерно решение (напр. мобилно приложение), бесплатно за потребителите за докладване на уловите от любителския риболов. Ще предотврати попадането на улови от любителски риболов в търговската мрежа. Провеждане на информационна кампания. Дейността е в синхрон с целите на Дигиталния преход;
- Надграждане на информационната система на ИАРА за отчитане на уловите от любителски риболов
- Дигитален билет за любителски риболов

Етикетиране и проследимост

Предвиждат се следните дейности:

- Дигитално отчитане на първите продажби от всички оператори, извършващи първа продажба
- Дигитализиране на системата за проследимост чрез достъпни и безплатни информационни системи за доброволно деклариране на улова (напр. дигитализирани палетни колички със системи за претегляне и етикетиране – за големи количества улови)
- Разработване на нова централизирана електронна система за проследимост с възможност за самостоятелно деклариране
- Устройства, с които операторите самостоятелно да етикетират улова си
- Съвместимост на ИС за уловите и проследяването им с други системи (за контрол по храните и с други ДЧ)
- Осигуряване на операторите на унифицирани етикети за многократна употреба
- Информационна кампания относно задължението за етикетиране на улова и проследяването му до крайния потребител

Контрол на мощността на двигателите

- Дигитален обмен на информация с ИАМА за техническата изправност на корабите и за замерената мощност
- Оборудване и консумативи необходими за физическите проверки от страна на ИАРА
- Инсталация на системи за мониторинг на мощността на стационарните двигатели на риболовните кораби (датчици), които осигуряват постоянна информация и осигуряване на съвместимост с информационната система на ИАРА за следене в реално време на мощността на двигателя
- Въвеждане на система за диагностика на извънбордовите двигатели, с която да се осигури контрол върху мощността на двигателите
- Обучение на персонала за работа със специфичните системи

Други дейности допринасящи за извършването на контрол и правоприлагане

- Изготвяне на обстоен анализ за ефективността на извършвания контрол върху риболова от ИАРА и извеждане на конкретни предложения за изменение на националното законодателство
- Обучения на персонала
- Създаване на звено за обучение и оценяване на персонала
- Сертификация на персонала по задължителни стандарти
- Кампании за широката общественост относно ННН риболова, задължението етикетиране и проследимост, определените забрани

зони за риболов

За коректното изпълнение на специални програми за контрол и инспекции (SCIP) и заложените цели в Съвместния план за разполагане (Joint Deployment Plan - JDP) са необходими:

- Плавателни средства, с които да могат да се извършват инспекции на риболовните кораби под и над 12 метра дължина
- Подходящо работно облекло и средства, осигуряващи сигурността на инспекторския състав при извършване на инспекции в пристанище и на море
- Технически средства подпомагащи извършването на инспекции - таблети, лаптопи, средства за измерване и претегляне на продуктите от риболов

В допълнение, подобряването на контрола върху дребномащабния крайбрежен риболов и върху любителския риболов ще допринесе по косвен начин за ефективното събиране на данни за управление на рибарството.

Събиране и обработване на данни за управление на рибарството и аквакултурите и за научни цели

Събирането на научни данни в България се подобри през годините по отношение на обхвата и качеството. Нужни са подходящи системи за наблюдение на въздействието на риболова върху защитени и застрашени видове.

Приоритетни дейности за България:

- Своевременно събиране на качествени данни за риболова (координирани на регионално ниво) и предоставянето им до крайните потребители - събирането на променливи показатели и на социално-икономически. Информация се събира от големите кораби осъществяващи стопански риболов и дребно-машабния флот - данни за 100% от активните риболовни съдове.
- Ежегодно събиране социално-икономически данни за всички ферми за производство на аквакултури (морски и сладководни)
- Ежегодно събиране на социално-икономически данни за сектора на преработката на риба и други морски организми с цел осигуряването на набор от данни за всички години, което да подsigури качествения анализ на сектора и неговото състояние.
- Подобряване на научната експертиза, повишаване на знанията и хармонизиране на дейностите, организирани на регионално ниво и изпълнение на съвместни проекти с други държави;

- Осъществяване на задължителните научни изследвания на море в регламентирания срок и спазване на методологиите утвърдени на регионално ниво, чрез ръководствата на ГКРСМ и препоръките на Регионалната група за Средиземно и Черно море.
- Научни изследвания, чрез наблюдатели на борда на риболовни кораби от четирите най-големи и значими сегмента от риболовния флот. Наблюдателите събират и данни за инцидентните улови на уязвими видове, съгласно EU MAP.
- Биологичен мониторинг на разтоварванията на приоритетните видове (калкан, трикона, хамсия, сафрид, барбуня, меджид, черноморска акула, и рапан) от четирите най-големи и значими сегмента от риболовния флот. При необходимост могат да бъдат включени и нови видове, след предварително одобрение на регионално ниво и добавяне към работния план на БГ.
- Акцент на инициативите проекти във връзка с проекта BlackSea4Fish към ГКРСМ и избягването на дублиране на дейности, но при нужда неизпълнени дейности от проекта ще се прехвърлят към програмата за събиране на данни.
- Участие в национални и международни срещи, които са значими за осигуряване на данни за гарантиране на устойчивото експлоатиране на запасите и предоставянето на данни за сектор Рибарство;
- Продължаване на регионалното сътрудничество с държави от черноморския басейн по координиране на изследванията в региона;
- Осигуряване на информация за инвазивните видове, което ще допълни информацията необходима за постигане Зеления преход. Събирането на научни знания за рибните запаси и морските екосистеми, ще допринесат за ефективни управленски решения и ще подпомогне качествения анализ при осъществяване на политиките и вземането на решенията в духа на Синята икономика. Чрез осъществяването на дейностите ще се осигурят знания, които да са значими за целите на Стратегията за биоразнообразието и ще спомогне за намаляване на приулова на застрашени от изчезване, уязвими и други видове и да осигури запазване на морските запаси. ИАРА ще се съобрази с акцентите от RCG срещите за MED&BS.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR

За изпълнението на видовете дейности в тази специфична цел е предвиден конкретен бенефициент – Изпълнителна агенция за рибарство и аквакултури, като компетентна институция за изпълнение на задълженията на България за контрола на рибарството и за събирането на данни.

Дейността на ИАРА в тези области ще допринесе за благосъстоянието на сектор "Рибарство" и косвено ще има положителен принос за цялото общество.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

Дейностите по тази специфична цел са насочени към оператори без значение от техния пол, раса или етнос, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация, с изключение на приложимите законови изисквания. Ще се гарантира и съблюдаване на принципите, заложи в Хартата на основните права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) съгласно Насоките за прилагането им, които ще бъдат изготвени в хода на подготовката на програмите за периода 2021-2027. При планирането, оценката и изпълнението на дейностите, които ще се подкрепят по този приоритет, ще се прилагат принципите на равенство, приобщаване и недискриминация.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR

Цялата територия на Република България и акваторията на Черно море

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR

Неприложимо за тази специфична цел.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR

Разработената предварителна оценка за използването на финансови инструменти (ФИ) по Програмата не предвижда използването им за СЦ 1.4. По специфична цел 1.4 е предвиден конкретен бенефициент – ИАРА. Агенцията е държавна структура.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR and Article 8 ERDF and CF Regulation

Table 2: Output indicators

Code	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
CO01	Number of operations	number	4.00	10.00

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR

Table 3: Result indicators

ID	Indicator	Measurement unit	Baseline or reference value	Reference Year	Target (2029)	Source of data	Comments
CR12	Effectiveness of the system for “collection, management and use of data” (scale: 3=high, 2=medium, 1=low)	scale	2.00	2023-2029	3.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	Оценката се поставя от Научно-технически и икономически комитет по рибарство
CR14	Innovations enabled (number of new products, services, processes, business models or methods)	number	0.00	2023-2029	2.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR15	Control means installed or improved	means	0.00	2023-2029	200.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR19	Actions to improve governance capacity	actions	0.00	2023-2029	5.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR21	Datasets and advice made available	number	0.00	2023-2029	3.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making

2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Table 9: Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Code	Amount (EUR)
10. Control and enforcement	8,494,470.00
11. Data collection and analysis, and promotion of marine knowledge	4,247,235.00

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

В съответствие с Рамковата директива за морска стратегия България се ангажира да постигне добро екологично състояние на черноморските води. В тази връзка България ще използва средствата на ЕФМДРА за извършване на операции по събиране на отпадъци и изгубени риболовни уреди. Тези действия ще бъдат подкрепени от повишаване на осведомеността сред публичните власти и гражданите чрез кампании и ще бъдат включени действия за предотвратяване и намаляване на замърсяването на морето от риболова и аквакултурите. За запазване на морското биоразнообразие България планира действия, насочени към опазване на екологичното състояние на морската среда. Придобиването на знания за качествата на морската среда е свързано с мониторинга на Рамковата директива за морската стратегия и ще бъде изпълнявано по настоящата специфична цел. Всички тези дейности ще допринесат за постигане на целите на Общия дневен ред за Черно море.

Специфично оборудване на риболовния кораб, дейности и иновации, целящи опазването на околната среда и на биоразнообразието

Европейския зелен пакт има за цел да превърне ЕС в справедливо и проспериращо общество, с модерна, ефективна, конкурентна икономика, с нисък въглероден отпечатък и енергонезависима икономика. Стратегията за биологичното разнообразие е централен елемент от плана за възстановяване на ЕС, от решаващо значение за предотвратяване и изграждане на устойчивост към бъдещи огнища и осигуряване на незабавни бизнес и инвестиционни възможности за възстановяване на икономиката на ЕС. Стратегията има за цел също така да направи фокуса върху биологичното разнообразие неразделна част от общата стратегия на ЕС за икономически растеж. Пред България като пълноправна държава-членка са поставени дългосрочни стратегически цели, за които допринася и трансформацията на риболовния сектор чрез селективност на уредите, нисковъглероден риболов, въвеждане на иновации и постигане на добро състояние на околната среда:

- инвестиции в селективни риболовни уреди с ниско въздействие върху рибните популации **(например винтери, използване на GPS координати на хрилните мрежи за превенция от призрачен риболов)**;
- въвеждане на иновации в риболова и на борда на корабите, насочени към опазване на биоразнообразието и към намаляване на разхода на гориво, трансфер на знания „от лабораториите до пазара“;
- **въвеждане на системи за точно и надеждно отчитане на улова по отношение на селективност, определяне на количеството улов и избягване на нежелания такъв, намаляване на приулова (Trawl monitoring systems).**
- **инсталиране върху риболовните уреди на устройства и системи за отблъскване на китоподобни видове (пингъри и PAL устройства) - в синхрон с пилотния проект на ГКРСМ за оценка на приулова от китоподобни в мрежите за калкан;**

- нисковъглеродни техники за риболов (техника и съоръжения, които позволяват използването на по-малко гориво по време на риболовния процес)
- **подмяна на елементи от риболовните уреди с такива, подобряващи енергийната ефективност на риболова;**
- **инсталиране на изкуствено създадени от човека подводни структури, предназначена да стимулират развитието на подводен живот, с цел съхраняване на местообитанията и подобряване на водното биоразнообразие.**
- възобновяеми енергийни източници или инвестиции в енергийно ефективни инсталации за намаляване на въглеродните емисии (например инсталиране на системи за слънчева енергия за осветлението на кораба, **подмяна на помпени инсталации с високоефективни, инсталации за отопление, енергоефективни подечни инсталации, съоръженията за преработка на риба, транспорт и търговия на дребно**)
- компенсации на операторите за пасивно събиране и рециклиране на отпадъци, попаднали в риболовните уреди (**мярка 18 от НПРД). Компенсации за пропуснати ползи и допълнителни разходи вследствие на попаднали морски отпадъци в риболовните уреди по време на риболов;**
- активно почистване на река Дунав и Черно море от отпадъци и риболовни уреди (превенция от т. нар. „призрачен риболов“) **чрез организирани кампании и ангажиране както на рибари, така и на водолази в зависимост от спецификата на зоната за почистване и обезпечаване на разходите за гориво, възнаграждения и други пряко свързани с мероприятията;**
- **информационни кампании за повишаване на осведомеността сред публичните органи и граждани за предотвратяване на замърсяването на морето от риболова и аквакултурите (мярка 18 от НПРД);**
- **инвестиции в инсталацията на борда на кораба на съоръжения за морски отпадъци;**
- повишаване на осведомеността сред публичните власти и гражданите чрез кампании за нуждата от опазване на биоразнообразието, и въздействието на човешките дейности върху морската екосистема и от намаляването на въглеродните емисии;
- провеждане на образователни дейности за опазване на водната околна среда от ранна детска възраст;

За дейностите по активно почистване на река Дунав и Черно море от отпадъци и риболовни уреди (превенция от т. нар. „призрачен риболов“) е предвидено прилагане на опростени разходи;

Очаквани резултати - Повишаване на ресурсната и енергийна ефективност; щадящи методи за риболов; подобрене и съхранение на биоразнообразието в Черно море и река Дунав;

Защита на екологичното състояние на морската среда

Опазването в дългосрочен план на най-ценните и застрашени видове и типове местообитания в ЕС се осигурява чрез установяването на екологичната мрежа Natura 2000. Със своите приблизително 35% от територията, обхваната от Natura 2000, България се нарежда на едно от първите места в ЕС. Тя очертава рамката за защита на ценните видове и техните местообитания, като същевременно цели и интегрирането на приоритетите за опазване на биологичното разнообразие в икономическите дейности и политики. **Със стратегията на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г. е поет ангажимент за създаване на мрежа от добре управлявани защитени зони. Биологичното разнообразие играе**

важна роля в поддържането на природното равновесие в тези зони. То е от жизненоважно значение за околната среда и за борбата с изменението на климата. Ще се насочат конкретни усилия за опазване и възстановяване на защитените територии, за да могат да се осъществят всички аспекти на идеята за постигане на устойчиво развитие.

Разработването на планове за управление на всички защитени зони е предвидено за финансиране по Програмата за околна среда 2021-2027 г. Определянето на защитените зони е отговорност на МОСВ, но в синергия с общите цели по опазване на видовото разнообразие, ПМДРА ще финансира следните дейности:

- хоризонтални мерки за популяризацията на пространствената защита на защитени морски територии, които в достатъчна степен да подпомагат опазването на биоразнообразието.
- управление, възстановяване, наблюдение и мониторинг на зоните по „Натура 2000“, вземайки предвид Рамката за приоритетно действие на България и изведените в нея приоритетни дейности;
- **придобиване на знания за качествата на морската среда;**
- **повишаване на осведомеността сред публичните власти и гражданите чрез кампании.**
- **ангажиране на рибарите, преимуществено представителите на дребномащабния риболов в съвместно управление на защитените морски зони и зоните забранени за риболов, съгласно цел 1. Рибарство и екосистеми. Здрави морета и продуктивен риболов от стратегията на ГКРСМ.**
- **действия, насочени към постигане на целите за добър екологичен статус, в съответствие с Рамковата директива за водите (например опазване и възстановяване на мигриращи видове, намаляване на въздействието на реките върху крайбрежните и морските води).**
- **развитие и внедряване на ново знание, което намалява въздействието от риболова върху морските типове природни местообитания и популациите на типичните видове: проучване на популациите на типични видове черупкови, подложени на риболовен натиск, съгласно Мярка 20 от НПРД**
- **изграждане на център за мониторинг на заплахи за китоподобни, с използване на дистанционни методи и повишаване на капацитета на отговорните държавни институции за осъществяване на наблюдение и ефективен контрол върху антропогенни дейности, които представляват заплахата за морските китоподобни, съгласно Мярка 22 от НПРД.**
- **Подобряване на природозащитното състояние на морски типове природните местообитания чрез контрол върху обилието на инвазивни видове - чрез извличане на дребноразмерни класове *Carapax venosa* с прилагане на екологосъобразни методи за улов (водолазен способ) и оползотворяване на улова за хранителни цели или за преработка извън хранителната промишленост, съгласно Мярка 17 от НПРД. (Дейностите ще се изпълняват ако не противоречат на разпоредби на европейското и националното право.)**

Прилагането на дейностите ще допринесат за по-доброто управление или съхранение на морските биологични ресурси в синхрон със Стратегията за биологичното разнообразие. Това също така ще допринесе за стимулиране на опазването на морската среда чрез повишаване на знанията за морето.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR

- Научни организации;
- **Рибари**
- **Собственици на риболовен кораб**
- **Опратори в сектор "Рибарство"**

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

Дейностите по тази специфична цел са насочени към оператори без значение от техния пол, раса или етнос, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация, с изключение на приложимите законови изисквания. Ще се гарантира и съблюдаване на принципите, заложи в Хартата на основните права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) съгласно Насоките за прилагането им, които ще бъдат изготвени в хода на подготовката на програмите за периода 2021-2027. При планирането, оценката и изпълнението на дейностите, които ще се подкрепят по този приоритет, ще се прилагат принципите на равенство, приобщаване и недискриминация.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR

Територии, по крайбрежието на Черно море и река Дунав

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR

Неприложимо за тази специфична цел.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR

Планира се подкрепа чрез ФИ като резултат от Предварителна оценка относно прилагането на ФИ по ПМДРА.

Формите на финансиране чрез ФИ се основават на извършени анализи, както и на натрупания опит и експертиза през предходните два програмни периода.

Подкрепата с ФИ ще се предоставя за инвестиции, които се очаква да бъдат финансово жизнеспособни.

Подпомагането, получавано чрез ФИ може да бъде самостоятелно, в комбинация с безвъзмездни средства в рамките на една операция, когато размерът на БФП не превишава средствата от финансовия инструмент, и/или като две отделни операции.

Прилагането на ФИ ще улесни и оптимизира инвестициите, подкрепяни с безвъзмездни средства, но също така и реализацията на инвестиции, подкрепени единствено през ФИ.

Ще се прилагат следните финансови продукти:

- индивидуални гаранции за покритие на кредитния риск по кредити за самостоятелно финансиране на проекти, или в допълнение към БФП;
- заем с поделяне на риска с две възможности:
 - кредит за съфинансиране на бенефициент с проект, финансиран с БФП от ПМДРА;
 - самостоятелен кредит по мерките на програмата със споделян риск при финансиране със средства от ПМДРА.

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR and Article 8 ERDF and CF Regulation

Table 2: Output indicators

Code	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
CO01	Number of operations	number	6.00	20.00

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR

Table 3: Result indicators

ID	Indicator	Measurement unit	Baseline or reference value	Reference Year	Target (2029)	Source of data	Comments
CR10	Actions contributing to good environmental status including nature restoration, conservation, protection of ecosystems, biodiversity, animal health and welfare	actions	0.00	2023-2029	28.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR14	Innovations enabled (number of new products, services, processes, business models or methods)	number	0.00	2023-2029	4.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	

2.1.1. Priority: 1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources

2.1.1.1. Specific objective: 1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems

2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Table 9: Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Code	Amount (EUR)
01. Reducing negative impacts and/or contributing to positive impacts on the environment and contributing to a good environmental status	2,549,600.00

2.1.1. Priority: 2.Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

Specific objectives

Specific objective
2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term
2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

По тази специфична цел са предвидени за изпълнение следните индикативни групи дейности, свързани с (1) продуктивни инвестиции и иновации в аквакултурите и (2) аквакултури, осигуряващи екологични услуги, допринасящи за постигане на целите на Стратегическите насоки за по-устойчиви и конкурентоспособни аквакултури на ЕС за период 2021-2030 г., а именно: изграждане на гъвкавост и конкурентоспособност; участие в екологичния преход; гарантиране на приемане от обществото и информираност на потребителите; и увеличаване на знанията и иновациите.

1. Продуктивните инвестиции и иновации в аквакултурите включват следните операции:

- развитие на устойчиви аквакултурни производства с ниско влияние върху околната среда (вкл. въвеждане на механизми за улавяне на въглеродния двуокис, повишаване на качеството на водата, отглеждане на нискотрофични аквакултури, напр. алгае и безгръбначни **и намаляване на въздействието върху хидроморфологията**);
- **подобряване на състоянието на водата, както е дефинирано в Рамковата директива за водите на ЕС (РДВ) и гарантират, че инвестициите не водят до влошаване на състоянието на водата, в съответствие с РДВ;**
- продуктивни инвестиции с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта и ефективност на ресурсите на аквакултурите (включително намаляване на използването на вода, химикали и антибиотици или събиране и използване на странични продукти);
- **повишаване на енергийната ефективност на предприятията, чрез изграждане на възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) пряко свързани с производствената дейност, подобряване на енергийната ефективност сградите и използване на „умни“ технологии за намаляване на енергийното потребление;**
- пазарно ориентирани изследвания, разработване на маркетингови стратегии и кампании за промотиране на собствено производство от аквакултура;
- повишаване на знанията, уменията и изграждане на капацитет на заетите в аквакултурния сектор;
- **създаване на заетост за младежи до 29 г., вкл. въвеждащо и текущо обучение;**
- инвестиции в оборудване за безопасни и здравословни условия на труд;
- подобряване на здравето на животните и хуманното отношение към тях в контекста на аквакултурите в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (ЕС) № 652/2014 на Европейския парламент и на Съвета;
- диверсификация чрез производство на нови видове аквакултури, вкл. видове, които се хранят от естествената среда, нови методи на

производство (напр. поликултури в отглежданите в езера аквакултури и интегрирани мултитрофични системи за аквакултури и диверсификация на марикултурите с цел намаляване на риболовния натиск върху тях (калкан и други черноморски видове, пилотни проекти);

- **диверсификация на производството, чрез включване на допълнителни дейности към основното производство (напр. спортен риболов, ресторантьорство, търговски дейности, обособяване на места за къмпингуване, дегустации, образователни дейности др.);**
- въвеждане на схеми и етикети за качество, в т.ч. защитено географско наименование за произход и др., проследяемост на продуктите от аквакултури чрез дигитализиране на процеса;
- дейности по сертифициране на аквакултурни ферми за биологично отглеждане на риба, вкл. придобиване на сертификати за защитено географско наименование, произход и качество на продуктите (*напр. за продукти произведени в чист район или при определени специфични условия и др.*);
- добавяне на стойност към производството на аквакултури, вкл. чрез извършване на първична обработка (чистене, филетиране и опаковане) на произведената продукция за подобряване на търговския вид;
- **инвестиции в иновации, които водят до нови или подобрени продукти, нови или подобрени процеси или нови или подобрени управленски и организационни системи, които могат да включват:**

- използване на цифрови технологии при производство на аквакултури (автоматизирани системи в отделните фази на отглеждане, дигитално управление на процесите и др.);

- разработване на нови и/или прилагане на нови за България технически решения и иновации по отношение на производствените съоръжения и оборудване и мониторинг (напр. садки в морето, съоръжения на брега за отглеждане на морски аквакултури, фотобиореактори и др.);

- решаване на технологични проблеми, свързани с видове, перспективни за отглеждане като обект на аквакултурата и/или оптимизиране на интензивното отглеждане на ценни видове аквакултури (напр. алгае и безгръбначни, черноморска пастърва, черноморска стрида, ципура, лаврак, калкан, налим и нилски костур);

- подобряване и оптимизиране на използваните фуражи при производството (използване на високопротеинови фуражи с по-висок процент на усвояване и редуциране на замърсяването на водата);

- подобряване на здравият статус на аквакултурите (системи за регулиране на гъстотата на посадката, използване на медикаменти с кратък период на разграждане и намаляване на вредното въздействие, обогатяване с кислород и др.);

- иновации за повишаване на конкурентоспособността и устойчивостта, чрез реализиране на икономия на ресурси и намаляване на оперативните разходи (внедряване на автоматизирано оборудване за редуциране на разходите за труд, суровини и материали и др.);

- иновации за осигуряване на добри екологични показатели на аквакултурните дейности (пречиствателни системи, използване на екологични фуражи и др.);

- обучения за подобряване на дигиталните умения на персонала;

- използване на технологии за подобряване на веригата на доставки на продукти от аквакултури и подобряване проследимостта и информацията за потребителите (напр. създаване на смарт приложения за директни продажби, къси вериги и регионални продукти);

- маркетингови стратегии насочени към нови видове с пазарни перспективи или подценени от пазара (напр. ватос и др.).

С реализирането на инвестициите в продуктивни инвестиции и иновации в аквакултурите ще се повиши конкурентоспособността и ще се постигне устойчив растеж на аквакултурите в България. Създадените работни места и повишаването на квалификацията на заетите ще подпомогнат икономическото развитие на сектора и на териториите свързани с него.

Инвестициите в енергийната ефективност, в повишаването на качеството на водата и в отглеждане на нискотрофични аквакултури и ще

допринесат за намаляване на въглеродния отпечатък, намаляване на замърсяването и по-доброто опазване на екосистемите, с което се постигат целите на Зеления пакт.

Чрез въвеждането на иновации се ще се улесни зеления/екологичния преход, развитието на биоикономиката и ще се постигнат принципите на кръговата икономика при производството на аквакултури.

При подбора на операциите ще се дава приоритет на тези, които включват инвестиции в енергийната ефективност на стопанствата, във възобновяеми водни ресурси, за намаляване на използването на вода, химикали и антибиотици, в събиране и използване на странични продукти, в диверсификация на производството и във въвеждане на иновации.

Подпомагането на процеса по сертификация цели да увеличи броя на аквакултурните стопанства в страната, отглеждащи биологични аквакултури, което от своя страна ще повиши предлагането, посрещане на регистрираното повишено търсене и съответно ще повиши реализираните приходи в сектора от биологично производство. Подкрепата е в съответствие с целите за опазване и възстановяване на природата в Европейския съюз, съгласно Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г.

2. Аквакултури, осигуряващи екологични услуги включват следните операции:

- прилагане на методи за производство на аквакултури, съвместими със специфичните нужди на околната среда и обект на специфични изисквания за управление, произтичащи от защитените зони от мрежата Натура 2000 **и гарантиращи постигането на добро състояние на съответните водни обекти до 2027 г., съгласно изискванията на РДВ**, чрез предоставяне на компенсации за нанесени сериозни щети от хищници, напр. корморани, пеликани, чапли и видри в стопанствата за производство на аквакултури;
- непродуктивни инвестиции в аквакултурните стопанства, свързани с прилагане на преки консервационни действия в защитените зони от мрежата Натура 2000, както и извън тях за ограничаване на конфликта между рибоядните животни и птици и аквакултурата обект на отглеждане, напр. устройства за прогонване на птици, защитни мрежи и др., **както и инвестиции, свързани с изпълнението на мерките, необходими за постигане на целите на РДВ до 2027 г., в съответствие с третия цикъл от плановете за управление на речните басейни.**

Чрез прилагането на дейност Аквакултури, осигуряващи екологични услуги ще се подпомогне насърчаването на производството на аквакултури,

осигуряващи високо равнище на опазване на околната среда, на здравето на животните и хуманното отношение към тях, както и на общественото здраве и безопасност.

Чрез предоставяне на компенсации на производителите на аквакултури в зоните по НАТУРА 2000 се цели запазване на биоразнообразието на видовете птици и някои бозайници обитаващи зоните на аквакултурните стопанства в съответствие с директиви 92/43/ЕИО и 2009/147/ЕО и Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г.

Цели се увеличение на броя на подпомогнатите стопанства и съответно разширяване на територията в рамките на НАТУРА 2000 и запазване на биоразнообразието и местообитанията на видовете.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR

Основните целеви групи по тази специфична цел са:

За дейностите по продуктивни инвестиции в аквакултурите и иновации в аквакултурите:

- съществуващи стопанства в подсектор „Аквакултури“;
- новосъздадени стопанства.

Дейности, които водят до нови или подобрени продукти, нови или подобрени процеси или нови или подобрени управленски и организационни системи могат да се изпълняват от посочените по-горе целеви групи самостоятелно, както и в партньорство с научна организация.

За дейностите по аквакултури, осигуряващи екологични услуги

- стопанства в подсектор „Аквакултури“.

За дейностите по преминаване към биологични аквакултури

- стопанства в подсектор „Аквакултури“.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

Дейностите по тази специфична цел са насочени към оператори без значение от техния пол, раса или етнос, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация, с изключение на приложимите законови изисквания. Ще се гарантира и съблюдаване на принципите, заложи в Хартата на основните права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) съгласно Насоките за прилагането им, които ще бъдат изготвени в хода на подготовката на програмите за периода 2021-2027. При планирането, оценката и изпълнението на дейностите, които ще се подкрепят по този приоритет, ще се прилагат принципите на равенство, приобщаване и недискриминация.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR

Дейност: Аквакултури, осигуряващи екологични услуги ще се изпълнява в аквакултурни стопанста в рамките на НАТУРА 2000 и цели запазване на биоразнообразието и местообитанията на видовете.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR

Неприложимо за тази специфична цел.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR

По тази СЦ се планира предоставяне на подкрепа чрез финансови инструменти (ФИ) на база изготвена Предварителна оценка за прилагането на ФИ по ПМДРА. Цели се подкрепя на предприятия в сектор „Рибарство“, свързани с рибарството и аквакултурите.

Подкрепата с ФИ ще се предоставя за инвестиции, които се очаква да бъдат финансово жизнеспособни

Подпомагането, получавано чрез ФИ може да бъде самостоятелно, в комбинация с безвъзмездни средства в рамките на една операция, когато размерът на БФП не превишава средствата от финансовия инструмент, и/или като две отделни операции.

Прилагането на ФИ ще улесни и оптимизира инвестициите, подкрепяни с безвъзмездни средства, но също така и реализацията на инвестиции, подкрепени единствено през ФИ.

Предвидено е прилагането на следните финансови продукти:

- индивидуални гаранции за покритие на кредитния риск по кредити за самостоятелно финансиране на проекти, или в допълнение към БФП;
- заем с поделение на риска с две възможности:

- кредит за съфинансиране на бенефициент с проект, финансиран с БФП от ПМДРА;

- самостоятелен кредит, отпускан по мерките на програмата със споделян риск при финансиране със средства от

ПМДРА.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR and Article 8 ERDF and CF Regulation

Table 2: Output indicators

Code	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
CO01	Number of operations	number	26.00	108.00

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR

Table 3: Result indicators

ID	Indicator	Measurement unit	Baseline or reference value	Reference Year	Target (2029)	Source of data	Comments
CR02	Aquaculture production maintained	tonnes/year	0.00	2023-2029	56,003.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR08	Persons benefitting	persons	0.00	2023-2029	200.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR09.1	Area addressed by operations contributing to a good environmental status, protecting, conserving, and restoring biodiversity and ecosystems	km2	0.00	2023-2029	30.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR14	Innovations enabled (number of new products, services, processes, business models or methods)	number	0.00	2023-2029	28.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR17	Entities improving resource efficiency in production and/or processing	entities	0.00	2023-2029	56.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term

2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Table 9: Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Code	Amount (EUR)
01. Reducing negative impacts and/or contributing to positive impacts on the environment and contributing to a good environmental status	4,110,000.00
02. Promoting conditions for economically viable, competitive and attractive fisheries, aquaculture and processing sectors	20,247,372.00

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

По тази специфична цел са предвидени за изпълнение следните индикативни групи дейности, свързани с (1) преработка на продукти от риболов и аквакултури, (2) предлагане на пазара и (3) планове за производство и предлагане на пазара.

1.Преработката на продукти от риболов и аквакултури включва следните операции:

- увеличаване на продуктите от преработка с идентифицирани пазарни нужди;
- диверсификация на традиционните продукти чрез въвеждане на нови продукти с добавена стойност (филетирани, опаковани и готови за употреба);
- увеличаване преработката на български суровини, които максимално оползотворяват националния улов и производство от аквакултури;
- подобряване на енергийната ефективност с цел намаляване на вредното влияние върху околната среда и намаляване на себестойността на разходите;
- **инвестиции в автоматизирани системи, дигитално управление и наблюдение и др.**
- подобряване оползотворяването на страничните продукти от преработка;
- въвеждане на схеми и етикети за качество и произход, използване на устойчива опаковка от екологично чист, многократно използваем, рециклируем материал, и проследяемост на продуктите от преработка чрез дигитализиране на процеса;
- повишаване на знанията, уменията и изграждане на капацитет на заетите в преработвателния сектор;
- дейности, свързани с осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд;
- дейности, които водят до нови или подобрени продукти, нови или подобрени процеси или нови или подобрени управленски и организационни системи;
- пазарни проучвания, изследвания и провеждане на рекламни кампании.

Чрез прилагането на дейност Преработка на продукти от риболов и аквакултури се цели модернизиране на преработвателните предприятия в

страната, като се подобри тяхната енергийна ефективност, което ще доведе до намаляване на негативното въздействие върху околната среда във връзка със Зеления преход. Въвеждането на иновативни процеси в производството ще доведе до повишаване на добавената стойност на продуктите и ще стимулира диверсифицирането на предлаганите артикули. Използването на рециклируеми опаковки ще намали обема на отпадъците. Осигуряването на проследяемостта на продуктите ще повиши качеството на предлаганата продукция и ще повиши доверието сред потребителите, вкл. и скъсяване на веригите на доставка, в съответствие със стратегията от „Фермата до трапезата“. Увеличението на броя квалифициран персонал ще допринесе за конкурентоспособността и устойчивостта на сектора. Подкрепата ще доведе до постигане на целите на Общата организация на пазарите в съответствие с изискванията на регламент (ЕС) № 1379/2013 относно общата организация на пазарите на продукти от риболов и аквакултури .

2.Предлагането на пазара включва следните операции:

- промотиране на аквакултурите, като алтернатива за опазване на естествените ресурси, застрашени от изчезване, включително прилагане на комуникационна кампания за устойчива аквакултура на ЕС, вкл. чрез използване на социални и онлайн медии и аудио-визуални канали;
- изготвяне на маркетингови стратегии и промотиране на български продукти от риболов, аквакултури и преработени продукти;
- популяризиране на местни продукти от риболов, аквакултури и преработка с цел нарастване на консумацията в страната;
- развитие на директната продажба на риба и рибни продукти чрез обособени щандове, он-лайн магазини, мобилни магазини, фермерски пазари и др.;
- стимулиране на износа на риба и рибни продукти на българска продукция чрез участие и организация на изложения и разработване и прилагане на маркетингови стратегии;
- създаване на организации на производители на продукти от риболов и аквакултури и междубраншови организации в сектора.

Чрез прилагането на дейност Предлагане на пазара ще се увеличи броя на действащите организации на производители на продукти от риболов и аквакултури и междубраншовите организации в сектора. Дейностите по популяризиране на местни продукти от риболов, аквакултури и преработка ще доведат до нарастване на консумацията в страната на българско производство. Провеждането на комуникационни кампании ще мотивира потребителите за информиран, здравословен избор на храна. Подкрепата е в съответствие с целите на стратегията от „Фермата до трапезата“.

3.Плановете за производство и предлагане на пазара включват следните операции:

- изготвяне и изпълнение на планове за производство и предлагане на пазара на организации на производители и асоциации на организации на производители;
- изпълнение на програмата за производство за видовете, подлежащи на улов или отглеждане;
- изпълнение на пазарна стратегия за осигуряване на съответствие с пазарните изисквания;
- изпълнение на мерки за постигане на целите, определени в чл. 7 от Регламент (ЕС) № 1379/2013 за постигане на устойчивост на пазарите;
- подкрепа за адаптиране на пазарите към променящото се търсене в контекста на кризи (напр. развитие на къси вериги, диверсификация на продукти и пазарни обекти);
- подкрепа за прогнозиране и управление на сериозни смущения на пазара (напр. предприемане на действия за управление на риска в производствените и маркетинговите планове, обединяване на производствени помещения и оборудване); запазване на завоюваните пазари и разширяването им чрез участие и организация на изложения и разработване и прилагане на маркетингови стратегии;
- управление на риболовни дейности, схеми за съвместно управление на мерки за опазване, партньорства между рибари и учени, участие на местни общности в зависимост от рибарството, партньорство с местните власти **за предотвратяване, намаляване и пасивно събиране на морски отпадъци** и др. дейности допринасящи за опазване на околната среда.

Укрепването на пазарната организация чрез изпълнение на дейност Плановите за производство и предлагане на пазара ще допринесе за добавяне на стойност към продуктите и разработване на нови търговски обекти. Изпълнението на плановите за производство и маркетинг ще развие вертикалната интеграция между производителите на риболов и аквакултури и дистрибуторите и търговците на дребно. Заложените за подкрепа дейности са свързани с постигане на хоризонталните принципи за устойчивост на ЕС и Зелен преход.

Чрез дерогация от член 13, буква й) на Рег. (ЕС)1139/2021, в случай на изключителни събития, водещи до значителни смущения на пазарите, подкрепата, посочена в параграф 1, буква б) от член 26, може да покрива:

- компенсация за операторите от сектора на рибарството и аквакултурите за пропуснати приходи или допълнителни разходи; и

- компенсация за признати организации на производители и асоциации на организации на производители, които съхраняват продуктите от риболов, изброени в приложение II към Регламент (ЕС) № 1379/2013, при условие че продуктите се съхраняват в съответствие с членове 30 и 31 от посочения регламент. Подкрепата е допустима, само ако Комисията е констатирала настъпването на изключително събитие чрез решение за изпълнение. Разходите са допустими само за срока, определен в конкретното решение.

Във връзка с военната агресия на Русия срещу Украйна като проява на извънредно събитие, причиняващо значително смущение на пазарите са допустими компенсации, съгласно решение на Комисията C(2022) 1961 final от 25.03.2022 г.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR

Основните целеви групи по тази специфична цел са:

За дейностите по преработка на продукти от риболов и аквакултури:

- предприятия за преработка на продукти от риболов и аквакултури;
- новосъздадени предприятия за преработка на продукти от риболов и аквакултури.

За дейностите по предлагане на пазара:

- стопанства за производство на аквакултури;
- предприятия за преработка на продукти от риболов и аквакултури;
- браншови организации и асоциации в сектора на рибарството и аквакултурите;
- организации на производителите и асоциации на организации на производители;
- Министерство на земеделието.

За дейностите свързани с планове за производство и предлагане на пазара:

- браншови организации и асоциации в сектора на рибарството и аквакултурите и междубраншови организации в сектора на рибарството;
- организации на производителите на продукти от риболов и на продукти от аквакултури.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

Дейностите по тази специфична цел са насочени към оператори без значение от техния пол, раса или етнос, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация, с изключение на приложимите законови изисквания. Ще се гарантира и съблюдаване на принципите, заложи в Хартата на основните права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) съгласно Насоките за прилагането им, които ще бъдат изготвени в хода на подготовката на програмите за периода 2021-2027. При планирането, оценката и изпълнението на дейностите, които ще се подкрепят по този приоритет, ще се прилагат принципите на равенство, приобщаване и недискриминация.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR

Организациите на производителите ще провеждат инициативи за опазване на околната среда и запазване на биологичното разнообразие в Черно море, вкл. и в зоните по НАТУРА 2000.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR

Неприложимо за тази специфична цел.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR

По тази СЦ се планира предоставяне на подкрепа чрез финансови инструменти (ФИ) на база изготвена Предварителна оценка за прилагането на ФИ по ПМДРА. Цели се подкрепа на предприятия в сектор „Рибарство“, свързани с рибарството и аквакултурите.

Подкрепата с ФИ ще се предоставя за инвестиции, които се очаква да бъдат финансово жизнеспособни

Подпомагането, получавано чрез ФИ може да бъде самостоятелно, в комбинация с безвъзмездни средства в рамките на една операция, когато размерът на БФП не превишава средствата от финансовия инструмент, и/или като две отделни операции.

Прилагането на ФИ ще улесни и оптимизира инвестициите, подкрепяни с безвъзмездни средства, но също така и реализацията на инвестиции, подкрепени единствено през ФИ.

Предвидено е прилагането на следните финансови продукти:

- индивидуални гаранции за покритие на кредитния риск по кредити за самостоятелно финансиране на проекти, или в допълнение към БФП;
- заем с поделяне на риска с две възможности:

- кредит за съфинансиране на бенефициент с проект, финансиран с БФП от ПМДРА;

- самостоятелен кредит, отпускан по мерките на програмата със споделян риск при финансиране със средства от

ПМДРА.

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR and Article 8 ERDF and CF Regulation

Table 2: Output indicators

Code	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
CO01	Number of operations	number	8.00	41.00

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR

Table 3: Result indicators

ID	Indicator	Measurement unit	Baseline or reference value	Reference Year	Target (2029)	Source of data	Comments
CR08	Persons benefitting	persons	0.00	2023-2029	200.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR14	Innovations enabled (number of new products, services, processes, business models or methods)	number	0.00	2023-2029	36.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR16	Entities benefitting from promotion and information activities	entities	0.00	2023-2029	330.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR17	Entities improving resource efficiency in production and/or processing	entities	0.00	2023-2029	5.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	

2.1.1. Priority: 2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union

2.1.1.1. Specific objective: 2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products

2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Table 9: Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Code	Amount (EUR)
02. Promoting conditions for economically viable, competitive and attractive fisheries, aquaculture and processing sectors	10,270,000.00

2.1.1. Priority: 3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

Specific objectives

Specific objective
3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities

2.1.1. Priority: 3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1. Specific objective: 3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

По тази специфична цел са предвидени за изпълнение следните индикативни групи дейности, свързани с (1) изграждане на капацитет и подготвителни действия в подкрепа на разработването и бъдещото изпълнение на стратегиите, (2) изпълнение на стратегиите за водено от общностите местно развитие и **(3) Текущи разходи и дейности за популяризиране на територията.**

За целите на подпомагането по линия на ЕФМДРА стратегиите за ВОМР трябва да гарантират, че местните общности, занимаващи се с рибарство или аквакултури, използват по-пълноценно своите възможности, предлагани от устойчивата синя икономика, превръщайки ги в основа за развитието на екологичните, културните, социалните и човешките ресурси. Стратегиите могат да са от такива, които са съсредоточени върху рибарството, до по-широки стратегии, насочени към диверсификация на районите за рибарство/местните общности.

При изпълнението на подхода България ще прилага еднофондово финансиране по линия на ЕФМДРА. Цели се разширяване на териториалния обхват на рибарските територии за прилагане на подхода и обхващане на всички потенциални територии, зависими от рибарството и аквакултурата като се увеличи броя на действащите МИРГ от 9 на 15. МИРГ ще си партнират с МИГ като изпълняват съвместни проекти за сътрудничество, съвместни мероприятия за изграждане на капацитет, популяризиране на подхода, споделяне на добри практики и популяризиране на постигнати резултати.

За изграждане и повишаване на административния капацитет на МИРГ, УО планира да проведе въстъпително обучение за всички (стари и новосформирани) екипи на МИРГ при стартиране на подхода. Предвидени са и регулярни срещи и оперативни обучения, провеждани от УО и НРМ за надграждане на капацитета в МИРГ.

УО ще извършва посещения и проверки на място (документални проверки, проверки по време на мероприятия, инф. срещи и обучения на местни лидери и др.) на територия на МИРГ, вкл. посещения на място по време на изпълнението на проектите и срещи с

бенефициенти.

1. Изграждането на капацитет и подготвителни действия в подкрепа на разработването и бъдещото изпълнение на стратегиите за Водено от общностите местно развитие включва следните операции:

- учредяване на местно партньорство, когато такова не е вече учредено;
- популяризиране на подхода ВОМР и процеса на разработване на стратегия за ВОМР;
- обучение на местни лидери и заинтересовани страни;
- проучвания и анализи на територията;
- осигуряване на публичност и информираност;
- подготовка/разработване на стратегия за ВОМР, включително консултиране на местната общност във връзка с подготовката на стратегията;
- координация на изпълнението на подготвителните дейности.

2. Изпълнението на стратегиите за Водено от общностите местно развитие включва:

Изпълнение на операции, избрани в рамките на стратегиите за местно развитие, които подкрепят екологичната, социалната и икономическата устойчивост на териториите, свързани с рибарството и аквакултурите, но също така да се отнасят към хоризонталните политики на Комисията за устойчивост, зелен и цифров преход и гарантиране на оптимална добавена стойност и осигуряване на лост на подкрепата, предоставяна на секторите. В рамките на стратегиите за местно развитие ще се изпълняват операции за насърчаване на диверсификацията в местните общности, развитие и запазване на икономическите, човешките, социалните и културните ценности, опазване на околната среда и оползотворяване на възможностите на местните общности, за добавяне на стойност и насърчаване на иновациите на всички етапи от веригата за доставка на продукти от риболов и аквакултури и др.

За постигане на целите на Зеления преход стратегиите за местно развитие трябва да включват дейности за подкрепа на:

- научни познания за морските екосистеми и биоразнообразието за ефективни управленски решения на местно ниво;

- екологични иновации и инвестиции в риболова и производството на аквакултури с ниско въздействие върху околната среда;
- намаляване на въглеродния отпечатък на рибарството и производството на аквакултури и адаптиране към последиците от изменението на климата чрез капитализиране на екологичните активи;
- съвместно управление на морски защитени зони и други мерки за опазване на биоразнообразието и екосистемите, както и прилагане на решения за екологично управление;
- възстановяване и мониторинг на обекти от НАТУРА 2000 и други защитени морски зони (вкл. събиране на отпадъци, изгубени риболовни уреди, морски отпадъци, услуги за биологично разнообразие, вкл. с участието на рибари).

За възстановяване и постигане на устойчивост на територията стратегиите за местно развитие трябва да включват дейности за подкрепа на:

- проекти за структурни инвестиции (вкл. за енергийна ефективност);
- изграждане на капацитет, работа в мрежа, разпространение и въвеждане на иновации;
- насърчаване развитието на човешкия капитал (обучения, придобиване на нови умения, социален диалог и др.);
- диверсификация на дейностите и доходите в или извън рибарството, подпомагащи създаването на работни места в рибарството и производството на аквакултури (напр. туристически дейности, вкл. песца/pesca туризъм, търговия, развитие на нови бизнеси извън сектора на рибарството, рециклиране, продукти или услуги, разработени извън рибарството и възобновяема енергия);
- укрепване на ролята на общностите, свързани с рибарството и аквакултурите в местното развитие и управлението на местните ресурси;
- насърчаване на социалното благополучие и запазване на културното наследство.

За постигане на целите на Цифровия преход стратегиите за местно развитие трябва да включват дейности за подкрепа за:

- развитие и въвеждане на иновации и изпълнение на пилотни проекти;
- улесняване на трансфера на иновации и прилагането им в бизнеса, вкл. иновации по веригата на доставки;

- развитие и прилагане на дигитални умения;

- използване на технология за подобряване на веригата за доставки на продукти от рибарство и аквакултури (напр. директни продажби, къси вериги);

- подобряване на проследимостта на продуктите и на информацията за потребителите.

По отношение на дребномащабния риболов в стратегиите за местно развитие е необходимо да се включат дейности осигуряващи здравословна и безопасна среда на борда на риболовните кораби и дейности за диверсификация към устойчива синя икономика.

Операциите могат да са насочени към използване на възможностите предлагани от устойчивата синя икономика, както и развитие на потенциала на рибарите при стартиране на нови видове дейности, несвързани с рибарството или в допълнение към него.

Стратегиите трябва да включват дейности за подготовка и изпълнение на проекти за сътрудничество, избрани в рамките на стратегията.

При разработване на стратегиите всяка МИРГ следва да вземе предвид възможностите, които предлага Стратегията за интелигентна специализация за секторите, свързани със синята икономика с цел увеличаване на максимално устойчивото развитие на територията на МИРГ при въвеждане на иновации.

3. Текущи разходи и дейности за популяризиране на територията включва следните операции:

Текущи разходи:

- управление;
- външни услуги (физически или юридически лица), свързани с прилагането на стратегията (оценители, консултанти, външни експерти и други);
- услуги, непряко свързани с прилагането на стратегията (правни, счетоводни, одиторски, преводи и др.);
- командировки на екипа и членовете на колективния върховен орган на МИРГ

- разходи за наем на офис;
- комуникация и външни услуги (телефон, интернет, пощенски услуги, куриерски услуги, топло- и електроенергия, вода, охрана на офиса, ел. подпис и др.);
- закупуване на офис техника, в т. ч. правен и счетоводен софтуер и офис оборудване и обзавеждане;
- закупуване на офис консумативи и канцеларски материали;
- застраховане на закупени дълготрайни материални активи;
- закупуване на лек автомобил или наемане на лек автомобил, гориво и обслужване на автомобила;
- обучения за повишаване на административния капацитет на екипа във връзка с прилагането на стратегията за местно развитие;
- дейности, свързани с публични отношения, организиране на срещи на МИРГ, работа в мрежа, участие на екипа и членовете на колективния върховен орган в срещи с други МИРГ/МИГ и др.;
- банкови такси за управление на сметки, такси за издаване на изискуеми документи;
- непредвидени оперативни разходи, необходими за функционирането на офиса.

Популяризиране на стратегията за ВОМР:

- проучвания и анализи за територията на МИРГ (териториални, икономически, социални и др.);
- популяризиране, информирание и публичност;
- мониторинг и оценка на стратегията за ВОМР;
- създаване и/или поддръжка на интернет страница на МИРГ;
- информационни и рекламни материали, свързани с популяризиране дейността на МИРГ;
- обучения, семинари и информационни срещи за местни лидери, оценители, кандидати, бенефициенти и др.

Подпомагането, свързано с управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране не може да надвишава 25 % от общия размер на публичния принос по стратегията. УО на ПМДРА 2021-2027 г. отказва изплащането на част или на цялото искане за плащане (ИП) за текущи разходи, разходи за популяризиране на територията и сътрудничество, подадено след 30 юни 2027 г., когато сумата на изплатените до момента на подаване на ИП и заявените допустими разходи по последното ИП надхвърля 25 % от сумата на одобрените от УО на ПМДРА 2021-2027 г. за проекти към мерките от съответната стратегия.

2.1.1. Priority: 3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1. Specific objective: 3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR

Основните целеви групи по тази специфична цел са:

За дейностите по изграждане на капацитет и подготвителни действия в подкрепа на разработването и бъдещото изпълнение на стратегиите:

- Местно партньорство, което не е прилагало подхода ВОМР в периода 2007-2013 г. и 2014-2020г.;
- МИРГ, прилагала подхода ВОМР в периода 2007-2013 г. и/или 2014-2020 г. на територията или на част от територия, за която се кандидатства, учредено и регистрирано по ЗЮЛНЦ, определено за извършване на общественополезна дейност.

За дейностите по изпълнение на стратегиите за водено от общностите местно развитие:

- МИРГ, съставени от представители на публичния и частния местен социално-икономически интерес, в които вземането на решения не е контролирано от нито една от групите, представляващи конкретните заинтересовани страни.

При прилагането на подхода ще се цели включване на всички заинтересовани страни от територията на МИРГ, като това включва органите на управление и изпълнение на МИРГ, икономически оператори от сектора и извън него, НПО, местна администрация и не на последно място жителите от рибарската територия.

2.1.1. Priority: 3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1. Specific objective: 3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

Дейностите по тази специфична цел са насочени към оператори без значение от техния пол, раса или етнос, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация, с изключение на приложимите законови изисквания. Ще се гарантира и съблюдаване на принципите, заложи в Хартата на основните права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) съгласно Насоките за прилагането им, които ще бъдат изготвени в хода на подготовката на програмите за периода 2021-2027. При планирането, оценката и изпълнението на дейностите, които ще се подкрепят по този приоритет, ще се прилагат принципите на равенство, приобщаване и недискриминация.

2.1.1. Priority: 3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1. Specific objective: 3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR

Подходът Водено от общностите местно развитие (ВОМР), приложим на територията на избрани местни инициативни рибарски групи, при условие че финансираните операции са част от мерките на техните стратегии за ВОМР, одобрени за финансиране от ПМДРА 2021-2027 г. чрез процедура за подбор на национално ниво и отчитащи местните специфики.

При подбора на стратегиите за ВОМР ще се следи дали са взети предвид регионалните или местните предизвикателства и дали са съобразени с местните или регионалните политики и стратегически документи, когато е приложимо.

Подходът ще се изпълнява на територията на МИРГ, разположени по крайбрежието на Черно море, по поречието на река Дунав и във вътрешни територии, свързани с рибарството и производството на аквакултури.

2.1.1. Priority: 3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1. Specific objective: 3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR

Ще изпълняват проекти за сътрудничество между МИГ и МИРГ в страната и ЕС.

2.1.1. Priority: 3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1. Specific objective: 3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR

По тази СЦ се планира предоставяне на подкрепа чрез финансови инструменти (ФИ) на база изготвена Предварителна оценка за прилагането на ФИ по ПМДРА. Цели се подкрепя на предприятия в сектор „Рибарство“, свързани с рибарството и аквакултурите.

Подкрепата с ФИ ще се предоставя за инвестиции, които се очаква да бъдат финансово жизнеспособни

Подпомагането, получавано чрез ФИ може да бъде самостоятелно, в комбинация с безвъзмездни средства в рамките на една операция, когато размерът на БФП не превишава средствата от финансовия инструмент, и/или като две отделни операции.

Прилагането на ФИ ще улесни и оптимизира инвестициите, подкрепяни с безвъзмездни средства, но също така и реализацията на инвестиции, подкрепени единствено през ФИ.

Предвидено е прилагането на следните финансови продукти:

- индивидуални гаранции за покритие на кредитния риск по кредити за самостоятелно финансиране на проекти, или в допълнение към БФП;
- заем с поделение на риска с две възможности:

- кредит за съфинансиране на бенефициент с проект, финансиран с БФП от ПМДРА;

- самостоятелен кредит, отпускан по мерките на програмата със споделян риск при финансиране със средства от

ПМДРА.

2.1.1. Priority: 3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1. Specific objective: 3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR and Article 8 ERDF and CF Regulation

Table 2: Output indicators

Code	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
CO01	Number of operations	number	46.00	286.00

2.1.1. Priority: 3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1. Specific objective: 3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR

Table 3: Result indicators

ID	Indicator	Measurement unit	Baseline or reference value	Reference Year	Target (2029)	Source of data	Comments
CR06	Jobs created	persons	0.00	2024-2029	225.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR07	Jobs maintained	persons	0.00	2024-2029	337.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR08	Persons benefitting	persons	0.00	2024-2029	1,800.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR11	Entities increasing social sustainability	entities	0.00	2024-2029	75.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	
CR13	Cooperation activities between stakeholders	actions	0.00	2024-2029	30.00	Предоставят се от бенефициентите по време и след изпълнение на операциите	

2.1.1. Priority: 3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1. Specific objective: 3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities

2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Table 9: Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Code	Amount (EUR)
14. CLLD implementation of strategy	16,988,940.00

2.1.1. Priority: 4.Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed

Specific objectives

Specific objective
4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation

2.1.1. Priority: 4. Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed

2.1.1.1. Specific objective: 4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The related types of actions – point (d)(i) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

Предвидени са за изпълнение следните дейности, свързани с морско наблюдение и подобряване на природозащитното състояние на морски типове природни местообитания чрез разработване на планове за управление на риболовните дейности в мрежата от морски защитени зони.

1. Дейностите по морско наблюдение включват:

Доставка на интеграционен хардуер и дейност по разработване, инсталация и тестване на приложен интеграционен софтуер към всяка система:

-Национален AIS сървър;

-Система за управление на корабния трафик /VTS/;

-Система за наблюдение на актуалната метеорологична обстановка;

-Национален център за електронен документооборот в морския транспорт;

При изпълнението на дейностите се спазват разпоредбите на Директива 2002/59/ЕС относно извършването на контрол на корабния трафик и на информация с оглед повишаването на сигурността и ефикасността на морския трафик.

Очаквани резултати и отношение към целите и приоритетите от Общия морски дневен ред за Черно море:

Постигането на целите на Общата среда за обмен на информация за морската област на ЕС (ОСОИ) включва изпълнението на дейности за надграждане на системите, изградени през предходния програмен период по разработване на съвместна система за обмен на информация в реално време със съответните нива на достъп, която да се ползва от органите, ангажирани с морското наблюдение. Ще се свържат съществуващите информационни системи/бази данни със CISE. Ще цели интегриране на национално ниво на информация, която вече е обект на събиране, обработване и съхранение. Ще бъдат развити и нови информационни услуги като:

-информация за инциденти,

-информация относно рисков профил на корабите,

-информация, свързана с операциите по търсене и спасяване.

Това надграждане ще включва възможността за обмен на данни с други държави-членки на ЕС.

С дейностите по проекта ще се постигнат следните резултати:

· Разработен интеграционен модул за метеорологичната обстановка в региона на Черно море:

-въвеждане и архивиране на прогнозната информация за метеорологичната обстановка в западната част на Черно море;

-изчитане и архивиране на данните от всички сензори;

-предоставяне на събраните данни, разположени по българското черноморско крайбрежие, които измерват основни моментни стойности на актуалната метеорологична обстановка по сигурен начин към външни системи.

· Разработен интерфейс за предварителните данни за посещаващи кораби:

-извършва съвместен анализ с получаваните данни от корабните AIS станции;

-анализът да може да се предоставя в услуга на риболовните кораби и да подпомага същите при риболов в районите с интензивен трафик.

Предоставен сигурен достъп към вече налични други системи за наблюдение на корабния трафик, чрез включването им към изградената платформа за обмен на информация.

Тези дейности ще допринесат за постигането на целите на ОСОИ. Ще продължат многостепенния проект InBulMarS от предишния програмен период, с който се изгради основополагаща техническа инфраструктура за целите на ОСОИ.

Дейностите ще се изпълняват от конкретни бенефициенти: Изпълнителна агенция Морска администрация и Държавно предприятие Пристанищна инфраструктура.

Информационните услуги ще спомогнат за по-доброто използване на морското пространство между конкуриращи се дейности в него, включително тези на стопанския риболов, както е отбелязано в Морския пространствен план на Р България. Във връзка с международното сътрудничество за ефективно управление на риболова и прекратяване на свръхулова, съвместното опазване на рибните ресурси ще изисква завишаване на контрола върху морския трафик, престоя на риболовните кораби в определени зони и дейността им.

Планът за действия на Стратегията за морска сигурност на ЕС включва дейности по укрепване на сигурността на пристанищния и морския

транспорт и засилване на граничния контрол с помощта на функции на бреговата охрана, борба с трафика на хора и контрабандата на мигранти, включително чрез наблюдение на възможните морски пътища. Дейностите по планираната операция ще допринесат директно за изпълнението на тази част от Плана за действия на СМЕС.

Ще се допринесе за международното сътрудничество в Черно море, в частност за изпълнението на Общия дневен ред за Черно море (ОДНЧМ) за дейности, които се отнасят към събирането и споделянето на информация, която да спомогне за предотвратяване на и реакция при замърсяване на околната морска среда от кораби или пристанищни съоръжения и насърчаване на устойчиво и безопасно корабоплаване, защита на морската среда и насърчаване на устойчиви и конкурентни взаимовръзки за мултимодален транспорт, както и на развитието на комбиниран транспорт, включително фидерно корабоплаване за по-добра връзка между Европа и Азия.

Дейностите ще допринесат за изпълнението на „Европейския зелен пакт“, тъй като те ще разширят обхвата на информацията, която ще се трансферира чрез системата за обмен на данни по стандарта на ОСОИ. Този обмен на данни ще подсили възможността за контрол на риболовните дейности и ще спомогне за предотвратяването на ННН в Черно море, което е и в унисон с целта на „Европейския зелен пакт“ за по-устойчиво управление на морските пространства и възприемане на подход на нулева толерантност към ННН.

Относно стратегията „От фермата до трапезата“ постигането на устойчиво отглеждане на риба и производство на морски храни е важно да има високо развит мониторинг и контрол на рибарството и усъвършенствана система за проследяване, за да се намалят пропуските в прилагането на ОПОР. Надграждането на системата за обмен на данни по стандарта на ОСОИ ще позволи на отговорните институции да осъществяват подобрен мониторинг и контрол.

Тези дейности ще допринесат за изпълнението на стратегията за Син растеж, тъй като един от неговите компоненти е интегрираното морско наблюдение, което е нужно, за да се добие пълноценна информация за ситуацията в морето. Този компонент ще бъде директно изпълнен от действията по тази операция чрез надграждане на системата за обмен на данни по стандарта на ОСОИ. Това ще позволи на морските власти, отговорни за дейности като безопасна навигация или контрол на риболова да споделят информация за рискове и заплахи.

В допълнение дейностите по мониторинг допринасят за постигането на добър екологичен статус на водите на Черно море, съгласно Рамковата директива за водите.

2. Дейностите по подобряване на природозащитното състояние на морски типове природни местообитания чрез разработване на планове за управление на риболовните дейности в мрежата от морски защитени зони включват:

- оценка на натиска от риболовни дейности и аквакултури в зоните;
- оценка на въздействието от риболовни дейности и аквакултури върху състоянието на импактни местообитания.
- анализ на икономическото значение на зоните за сектора;
- анализ на съществуващите риболовни регулации и мерки, ефективност, изпълнение и спазване;

- изготвяне на програма от мерки за намаляване на натиска от риболовните дейности и компенсаторни мерки за сектора;
- изготвяне на план за действие за прилагане на програмата от мерки;
- консултации със заинтересованите лица.

Посочените дейности са дефинирани в Националната приоритетна рамка за дейности за Натура 2000 (Мярка 16) и се финансират от ЕФМДРА.

Дейностите ще подпомогнат изпълнението на МППРБ, изготвен в изпълнение на рамката за морско пространствено планиране. МППРБ изрично посочва, че в Морската стратегия на Република България са предвидени национални и трансгранични мерки за подобряване на състоянието на популациите на морските бозайници, които са насочени към намаляване на риболовния натиск чрез прилагане на риболовни техники и оборудване, щадящо околната среда, намаляване на случайния улов на морски бозайници и подобряване на контрола по отношение на хрилните мрежи за калкан. Предвидено е изготвяне или актуализиране на плановете за управление на защитените зони, включващи морска акватория в България и Румъния и създаване на нови представителни мрежи.

Ще се подпомогне и изпълнението на Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г., чрез осигуряване на ефективно управление на всички защитени зони, като се определят ясни природозащитни цели и мерки и се извършва подходящ мониторинг. Разработването на плановете за управление на риболовните дейности ще допринесат към ефективното управление на морските територии в зоните по Натура 2000 в северното и южното Черноморие на България.

Планът за действия на СМСЕС изрично включва дейности по противодействие на ННН риболов и насърчаване на противодействието на незаконната експлоатация на природни ресурси. Планирайки управлението на риболовните дейности в мрежата от морски защитени зони ще спомогне за открояването на оператори, извършващи ННН риболов или незаконо експлоатиращи природни ресурси в мрежата от морски защитени зони.

Дейностите ще допринесат и за международното сътрудничество в Черно море, в частност за изпълнението на ОДНЧМ - чрез обмен на най-добри практики за управление на защитените зони между черноморските държави и чрез повишаване на осведомеността на рибарите и гражданите, целящи намаляване на въздействието върху морските защитени зони.

Приносът към изпълнението на „Зеления пакт“, е чрез дейности които целят да спомогнат за опазването и възстановяването на екосистемите и биологичното разнообразие в Черно море и за съблюдаване и ефективно прилагане на действащото законодателство и политиките, произтичащи от него.

2.1.1. Priority: 4. Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed

2.1.1.1. Specific objective: 4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR

За дейностите по морско наблюдение:

- институции, които се занимават с морско наблюдение в Република България и имат капацитета да извършат планираните действия и държавни институции и други заинтересовани лица включително участниците в дребномащабен и едромасщабен стопански риболов, които ще се възползват от споделената информация за морско наблюдение.

За дейностите по подобряване на природозащитното състояние на морски типове природни местообитания чрез разработване на планове за управление на риболовните дейности в мрежата от морски защитени зони:

- научни институти и участниците в дребномащабен и едромасщабен стопански риболов, чиито дейности ще бъдат обект на плановете, както и други заинтересовани лица, имащи интерес от изготвянето на тези планове.

2.1.1. Priority: 4. Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed

2.1.1.1. Specific objective: 4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Actions safeguarding equality, inclusion and non-discrimination – point (d)(iv) of Article 22(3) CPR and Article 6 ESF+ Regulation

Дейностите по тази специфична цел са насочени към оператори без значение от техния пол, раса или етнос, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация, с изключение на приложимите законови изисквания. Ще се гарантира и съблюдаване на принципите, заложи в Хартата на основните права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) съгласно Насоките за прилагането им, които ще бъдат изготвени в хода на подготовката на програмите за периода 2021-2027. При планирането, оценката и изпълнението на дейностите, които ще се подкрепят по този приоритет, ще се прилагат принципите на равенство, приобщаване и недискриминация.

2.1.1. Priority: 4. Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed

2.1.1.1. Specific objective: 4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

Indication of the specific territories targeted, including the planned use of territorial tools – point (d)(v) of Article 22(3) CPR

За дейностите по подобряване на природозащитното състояние на морски типове природни местообитания чрез разработване на планове за управление на риболовните дейности в мрежата от морски защитени зони, специфичните територии са морските територии в зоните по Natura 2000 в северното Черноморие BG0000103 (Галата), BG0000116 (Камчия), BG0000154 (Езеро Дуранкулак), BG0000573 (Комплекс Калиакра), BG0000621 (Езеро Шабла-Езерец), BG0001004 (Емине-Иракли) и в южното Черноморие BG0000100 (Плаж Шкорпиловци), BG0000146 (Плаж Градина – Златна рибка), BG0001001 (Ропотамо), BG0001007 (Странджа), BG0001501 (Емона).

За дейностите по морско наблюдение – цялата територия на Черно море.

2.1.1. Priority: 4. Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed

2.1.1.1. Specific objective: 4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The interregional, cross-border and transnational actions – point (d)(vi) of Article 22(3) CPR

Неприложимо за тази специфична цел.

2.1.1. Priority: 4. Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed

2.1.1.1. Specific objective: 4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation

2.1.1.1.1. Interventions of the Funds

The planned use of financial instruments – point (d)(vii) of Article 22(3) CPR

Разработената предварителна оценка за използването на финансови инструменти (ФИ) по Програмата не предвижда използването им за СЦ 4.1. За дейностите по морско наблюдение като бенефициенти са предвидени институции, които се занимават с морско наблюдение в Република България и имат капацитета да извършат планираните действия. За дейностите по подобряване на природозащитното състояние на морски типове природни местообитания чрез разработване на планове за управление на риболовните дейности в мрежата от морски защитени зони предвидените бенефициенти са научни институти.

Поради спецификата на избраните бенефициенти и спецификата на дейностите прилагането на финансови инструменти не е приложимо за тази специфична цел.

2.1.1. Priority: 4. Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed

2.1.1.1. Specific objective: 4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR and Article 8 ERDF and CF Regulation

Table 2: Output indicators

Code	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
CO01	Number of operations	number	1.00	3.00

2.1.1. Priority: 4. Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed

2.1.1.1. Specific objective: 4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation

2.1.1.1.2. Indicators

Reference: point (d)(ii) of Article 22(3) CPR

Table 3: Result indicators

ID	Indicator	Measurement unit	Baseline or reference value	Reference Year	Target (2029)	Source of data	Comments
CR19	Actions to improve governance capacity	actions	0.00	2023-2029	2.00	Technical advice on the capabilities from the potential beneficiary	
CR21	Datasets and advice made available	number	0.00	2023-2029	4.00	Technical advice on the capabilities from the potential beneficiary	

2.1.1. Priority: 4. Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed

2.1.1.1. Specific objective: 4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation

2.1.1.1.4. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Table 9: Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Code	Amount (EUR)
12. Maritime surveillance and security	1,057,400.00

2.2. Technical assistance priorities

Reference: Article 22(2) and point (c) of Article 22(3) CPR

Type
Technical assistance pursuant to Article 36(4) CPR

2. Priorities

2.2. Technical assistance priorities

2.2.1. Priority: 5.1. Technical assistance pursuant to Article 36(4) CPR

2.2.1.1 Interventions from the funds

The related types of actions – point (e)(i) of Article 22(3) CPR

Разходите във връзка с финансовото участие на Съюза в Приоритета за „Техническа помощ” се възстановяват съгласно член 51, буква б) от POP.

Приоритета за „Техническа помощ” има за цел да осигури целесъобразното изпълнение на ПМДРА чрез прилагането на принципите на добро управление и използване на натрупаният опит и експертиза през предходните два програмни периода, както и да обезпечи адекватното и навременно изпълнение на програмата чрез различни механизми и инструменти, изброени по-долу.

Индикативните дейности, заложи в приоритета са в съответствие с планираните действия за увеличаване на административния капацитет за изпълнение на фондовете, обхванати от споразумението за партньорство и Пътната карта за изграждане на национален административен капацитет. При изпълнение на дейностите ще се вземат предвид елементите за борба с измамите, посочени в раздел 9, точка 3 от Споразумението за партньорство на България.

С оглед улесняване на ефективното и ефикасно изпълнение на политиките на ЕФМДРА, техническа помощ ще подкрепя координирано и допълващо инвестициите в следните основни направления:

1. Повишаване на ефективността на Управляващия орган на ПМДРА.

Предвидени за изпълнение са следните индикативни групи дейности:

- Техническа подкрепа, консултации, изследвания, анализи, проучвания и др., необходими за **ефективното** управление, изпълнение, наблюдение, оценка, контрол и функционирането на ПМДРА 2021-2027 г.;
- Оценки на изпълнението на ПМДРА 2021-2027 г. (включително текущи оценки);
- Обезпечаване на работата на Комитета за наблюдение на ПМДРА 2021-2027 г.;
- Укрепване на капацитета на структурите, изпълняващи функции по управление и контрол на ПМДРА 2021-2027 г., в това число:

-финансиране на разходите за възнаграждения за служители, изпълняващи функции по управление и контрол, вкл. свързаните с тях осигурителни вноски и други дължими според действащото законодателство доплащания;

-повишаване на административния капацитет на служителите на Управляващия орган, пряко участващи в програмиране, управление, изпълнение, мониторинг и оценка на ПМДРА 2021-2027 г. чрез осигуряване на участие в обучения, работни срещи, семинари, работни посещения, обмен на добри практики и опит и др. с конкретна насоченост по теми, актуални за изпълнението на ПМДРА 2021-2027 г.

- **Материално-техническо обезпечаване на структурите, изпълняващи функции по управление на ПМДРА 2021-2027;**
- **Обезпечаване на командировки на служители, пряко участващи в планирането, управлението, изпълнението, наблюдението, оценката на ПМДРА 2021-2027 г.;**
- Подкрепа на процесите на оценка и мониторинг на проекти (организация на оценителни комисии, база данни от независими експерти, притежаващи необходимите технически познания и опит, наемане на експерти, и др.);
- Насърчаване на по-широкото прилагане на формите на опростени разходи, вкл. чрез трансфер на добри практики;
- Осигуряване на подкрепа на дейностите, свързани с приключването на Програма за морско, дело и рибарство 2014-2020 г.;
- Подкрепа за подготовка на следващия програмен период;
- Други дейности, обезпечавачи ефективното управление, изпълнение, наблюдение, оценка и контрол на ПМДРА 2021-2027 г.

Очаквани резултати: осъществяване на ефективно и ефикасно изпълнение изпълнение, наблюдение, оценка и контрол на програмата, осигурявайки високо ниво на усвояване на средствата от фондовете от ЕС.

2. Изграждане на капацитет на операторите в сектор „Рибарство“ за улесняване на достъпа и оптималното използване на подкрепата от ПМДРА.

Предвидени за изпълнение са следните индикативни групи дейности:

- Анализ и оценка на потребностите на потенциалните бенефициенти и на бенефициентите на ПМДРА 2021-2027;
- Разработване и изпълнение на програми за обучение на бенефициенти (наемане на експерти, организиране на обучения, учебни материали и др.), които да засилят капацитета им от гледна точка на успешното изпълнение и отчитане на проектите;
- **Подкрепа за функциониране на Национална рибарска мрежа на МИРГ;**
- Осигуряване на подкрепа на потенциалните бенефициенти на ПМДРА 2021-2027 г. с цел подпомагане на процеса по кандидатстване и изготвяне на качествени проектни предложения чрез:

- провеждане на работни срещи, семинари, разяснителни кампании, обмен на добри практики и опит;

- изготвяне на видео клипове и електронни наръчници, визуализиращи процеса по кандидатстване;

- поддържане на електронна платформа за разяснения по програмата и отделните процедури и др.

Очаквани резултати:

Подобрено качество на проектните предложения, което от своя страна предполага съкращаване на сроковете за извършване на оценката им;

Подобрен процес на изпълнение на проектите по програмата, което предполага по-добро и ефикасно усвояване на средствата по програмата.

3. Осигуряване на информираност и публичност относно ПМДРА 2021-2027 г.

Предвидени за изпълнение са следните индикативни групи дейности:

- Изготвяне и поддръжка на рубрики, реклами и други;
- Изготвяне на публикации, бюлетини, брошури, постери, наръчници и други информационни и рекламни материали;
- Организиране, провеждане и/или участие в мероприятия, в т.ч. конференции, семинари, информационни кампании, кръгли маси, фокус групи, **социологически проучвания** и др.

Очаквани резултати:

Разпознаваемост на програмата, нейните цели, приоритетите, които подкрепя и резултатите от нейното изпълнение. Осведомяване на операторите в сектор „Рибарство“ за възможностите за финансиране, добри практики, постигнати резултати и т. н.

2.2.1. Priority: 5.1. Technical assistance pursuant to Article 36(4) CPR

2.2.1.1 Interventions from the funds

The main target groups – point (d)(iii) of Article 22(3) CPR

1. Органите, ангажирани с управлението, изпълнението, координацията, наблюдението, оценката и контрола на ПМДРА;

2. Други целеви групи, които ще имат ползи от дейностите по техническа помощ:

- Икономически оператори – изпълнители на възложени от УО на ПМДРА дейности;
- Потенциални бенефициенти и бенефициенти, крайни получатели по ПМДРА;
- Членовете на Комитета за наблюдение;
- Други заинтересовани страни.

2.2.1. Priority: 5.1. Technical assistance pursuant to Article 36(4) CPR

2.2.1.2. Indicators

Reference: point (e)(ii) of Article 22(3) CPR

Table 2: Output indicators

ID	Indicator	Measurement unit	Milestone (2024)	Target (2029)
CO01	Number of operations	number	8.00	18.00

2.2.1. Priority: 5.1. Technical assistance pursuant to Article 36(4) CPR

2.2.1.3. Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention

Reference: point (e)(iv) of Article 22(3) CPR

Table 9: Indicative breakdown of the programmed resources (EU) by type of intervention for EMFAF

Code	Amount (EUR)
Technical assistance	5,096,681.00

3. Financing plan

Reference: points (g)(i), (ii) and (iii) of Article 22(3), Article 112(1), (2) and (3), and Articles 14 and 26 CPR

3.1 Transfers and contributions

Programme amendment related to	☐ contribution to InvestEU
	☐ transfer to instruments under direct or indirect management
	☐ Transfer between ERDF, ESF+, Cohesion Fund or to another Fund or Funds

3.1 Transfers and contributions

Table 15A: Contributions to InvestEU (breakdown by year)

To InvestEU window	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total

3.1 Transfers and contributions

Table 15B: Contributions to InvestEU (summary)

Sustainable Infrastructure (a)	Innovation and Digitisation (b)	SME (c)	Investment and Skills (d)	Total (e=a+b+c+d)

3.1 Transfers and contributions

Justification

3.1 Transfers and contributions

Reference: Articles 14, 26 and 27 CPR

Table 16A: Transfers to instruments under direct or indirect management (breakdown by year)

Instrument	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total

Programme amendment related to

Reference: Articles 14, 26 and 27 CPR

Table 16B: Transfers to instruments under direct or indirect management (summary)

Total

3.1 Transfers and contributions

Justification

3.1 Transfers and contributions

Reference: Articles 14, 26 and 27 CPR

Table 17A: Transfers between ERDF, ESF+ and Cohesion Fund or to another Fund or Funds (breakdown by year)

Transfer to fund	Category of region	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total

3.1 Transfers and contributions

Reference: Articles 14, 26 and 27 CPR

Table 17B: Transfers between ERDF, ESF+ and Cohesion Fund or to another Fund or Funds (summary)

ERDF more developed	ERDF transition	ERDF less developed	ESF more developed	ESF transition	ESF less developed	CF	AMIF	ISF	BMVI	Total

3.1 Transfers and contributions

Transfers between ERDF, ESF+ and Cohesion Fund or to another Fund or Funds - justification

3.4 Transfers back

Table 20A: Transfers back (breakdown by year)

From InvestEU or other EU Instrument	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total

3.4 Transfers back

Table 20B: Transfers back (summary)

From InvestEU or other EU Instrument	Total

3.5 Financial appropriations by year

Reference: point (g)(i) of Article 22(3) CPR and Articles 3, 4 and 7 JTF Regulation

Table 10: Financial appropriations by year

2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total
0.00	16,475,793.00	15,927,688.00	15,361,685.00	13,917,577.00	11,540,245.00	11,721,710.00	84,944,698.00

3.6 Total financial appropriations by fund and national co-financing

Reference: point (g)(iii) of Article 22(3) CPR

EMFAF programmes using technical assistance according to Article 36(4) CPR in accordance with the choice made in the Partnership Agreement.

Table 11A Total financial allocations by fund and national contribution

Priority	Specific objective	Basis for calculation Union support	Union contribution	National Public Contribution	Total	Co-financing rate
1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources	1.1.1. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities. All operations except those supported under Articles 17 and 19	Public	7,766,500.00	3,328,500.00	11,095,000.00	70.0000000000%
1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources	1.1.2. Strengthening economically, socially and environmentally sustainable fishing activities. Operations supported under Articles 17 and 19	Public	0.00	0.00	0.00	
1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources	1.3. Promoting the adjustment of fishing capacity to fishing opportunities in cases of permanent cessation of fishing activities and contributing to a fair standard of living in cases of temporary cessation of fishing activities	Public	4,116,500.00	1,764,215.00	5,880,715.00	69.9999914976%
1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources	1.4. Fostering efficient fisheries control and enforcement, including fighting against IUU fishing, as well as reliable data for knowledge-based decision-making	Public	12,741,705.00	5,460,731.00	18,202,436.00	69.9999989012%

1. Fostering sustainable fisheries and the restoration and conservation of aquatic biological resources	1.6. Contributing to the protection and restoration of aquatic biodiversity and ecosystems	Public	2,549,600.00	1,092,686.00	3,642,286.00	69.9999945089%
2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union	2.1. Promoting sustainable aquaculture activities, especially strengthening the competitiveness of aquaculture production, while ensuring that the activities are environmentally sustainable in the long term	Public	24,357,372.00	10,438,874.00	34,796,246.00	69.9999994252%
2. Fostering sustainable aquaculture activities, and processing and marketing of fisheries and aquaculture products, thus contributing to food security in the Union	2.2. Promoting marketing, quality and added value of fisheries and aquaculture products, as well as processing of those products	Public	10,270,000.00	4,401,429.00	14,671,429.00	69.9999979552%
3. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the development of fishing and aquaculture communities	3.1. Enabling a sustainable blue economy in coastal, island and inland areas, and fostering the sustainable development of fishing and aquaculture communities	Public	16,988,940.00	7,280,975.00	24,269,915.00	69.9999979398%
4. Strengthening international ocean governance and enabling seas and oceans to be safe, secure, clean and sustainably managed	4.1. Strengthening sustainable sea and ocean management through the promotion of marine knowledge, maritime surveillance or coast guard cooperation	Public	1,057,400.00	453,172.00	1,510,572.00	69.9999735200%
5.1. Technical assistance pursuant to Article 36(4) CPR	5.1. Technical assistance pursuant to Article 36(4) CPR	Public	5,096,681.00	2,184,292.00	7,280,973.00	69.9999986266%

4. Enabling conditions

Reference: point (i) of Article 22(3) CPR

Table 12: Enabling conditions

Enabling condition	Fulfilment of the enabling condition	Criteria	Fulfilment of criteria	Reference to relevant documents	Justification
1. Effective monitoring mechanisms of the public procurement market	Yes	Monitoring mechanisms are in place that cover all public contracts and their procurement under the Funds in line with Union procurement legislation. That requirement includes: 1. Arrangements to ensure compilation of effective and reliable data on public procurement procedures above the Union thresholds in accordance with reporting obligations under Articles 83 and 84 of Directive 2014/24/EU and Articles 99 and 100 of Directive 2014/25/EU.	Yes	Централизиран а автоматизирана информационна система „Електронни обществени поръчки“ (CAIS EPP)	В момента модулите на системата, които са необходими за изпълнение на действието и съответно за изпълнение на критериите, са в действие. Те включват: електронна регистрация, електронно уведомяване, електронен подател, електронен достъп, ESPD, обмен на информация, електронно подаване, електронно отваряне, мини конкуренция в рамките на рамковото споразумение, електронен каталог, електронно докладване, електронно фактуриране, Профил на купувача, сайт за РРА, система за квалификация, система за динамично закупуване и в допълнение 4 административни модула (https://app.eop.bg/). Разработен е и пуснат в експлоатация нов портал за обществени поръчки, включително уебсайт за РРА. Бързо и обширно търсене и някои основни статистически данни са достъпни чрез портала, включително бюлетина за обществените поръчки. Профилите на купувачите вече са част от CAIS EPP и са представени на възлагащите органи / възложителите и обществеността. Телефонният център за крайни потребители функционира и предоставя експертна техническа помощ.

Enabling condition	Fulfilment of the enabling condition	Criteria	Fulfilment of criteria	Reference to relevant documents	Justification
					Нормативната уредба в областта на обществените поръчки е усъвършенствана през 2021 г. Промените на ЗОП от 01.01.2021 г. касаят
		2. Arrangements to ensure the data cover at least the following elements: a. Quality and intensity of competition: names of winning bidder, number of initial bidders and contractual value; b. Information on final price after completion and on participation of SMEs as direct bidders, where national systems provide such information.	Yes	Изменения в Закона за обществените поръчки и Правилника за прилагане на Закона за обществените поръчки	С измененията и допълненията на Закона за обществените поръчки, приети в края на 2019 г. (ДВ, бр. 102 от 31 декември 2019 г.), някои разпоредби относно правомощията на изпълнителния директор на АОП, свързани, с мониторинга на обществените поръчки бяха променени (чл. 229, ал. 1, стр. 14 и стр. 24, ал. 4 и ал. 9 от ЗОП). Промените влязоха в сила на 1 януари 2020 г. (https://www2.aop.bg/wp-content/uploads/2020/10/ZOP_14032020.pdf). Въз основа на делегацията по чл. 229, ал. 9 от Закона за обществените поръчки, последващите промени в Правилника за прилагане на Закона за обществените поръчки (по-специално измененията в чл. 114 от RIPPL и новото приложение 3) въвеждат по-подробни правила относно условията и процедурата за извършване извън мониторинга на обществените поръчки (в сила от 1 април 2020 г.)
		3. Arrangements to ensure monitoring and analysis of the data by the competent national authorities in accordance with article 83 (2) of directive 2014/24/EU and article 99 (2) of directive 2014/25/EU.	Yes	Изменения в Закона за обществените поръчки и Правилника за прилагане на Закона за обществените поръчки.	Изменения в Закона за обществените поръчки и Правилника за прилагане на Закона за обществените поръчки.
		4. Arrangements to make the results of the analysis available to the public in accordance with article 83 (3) of directive 2014/24/EU and article 99 (3) directive	Yes	Изменения в Закона за обществените поръчки и Правилника за прилагане на Закона за обществените поръчки.	Изменения в Закона за обществените поръчки и Правилника за прилагане на Закона за обществените поръчки.

Enabling condition	Fulfilment of the enabling condition	Criteria	Fulfilment of criteria	Reference to relevant documents	Justification
		2014/25/EU.			
		5. Arrangements to ensure that all information pointing to suspected bid-rigging situations is communicated to the competent national bodies in accordance with Article 83(2) of Directive 2014/24/EU and Article 99(2) of Directive 2014/25/EU.	Yes	Изменения в Закона за обществените поръчки и Правилника за прилагане на Закона за обществените поръчки.	Изменения в Закона за обществените поръчки и Правилника за прилагане на Закона за обществените поръчки.
2. Tools and capacity for effective application of State aid rules	No	Managing authorities have the tools and capacity to verify compliance with State aid rules: 1. For undertakings in difficulty and undertakings under a recovery requirement.	Yes	Актуализирани Насоки за прилагане на правилата за държавна помощ за програми под споделено управление по отношение на POP за периода 2021-2027.	Актуализацията на Насоките е финализирана през м. септември 2019 г. Окончателните насоки ще бъдат включени в системите за управление и контрол.
		2. Through access to expert advice and guidance on State aid matters, provided by State aid experts of local or national bodies.	No	Осигуряване на развитието и надграждането на съществуващия експертен капацитет в УО за извършване на проверка за съответствие с правилата за държавна помощ.	Планират се действия за повишаване на административния капацитет в сферата на държавните помощи чрез обучения, като част от дейностите по изграждане на капацитет на всеки УО.
3. Effective application and implementation of the Charter of Fundamental Rights	No	Effective mechanisms are in place to ensure compliance with the Charter of Fundamental Rights of the European Union ('the Charter') which include: 1. Arrangements to ensure compliance of the programmes supported by the Funds and their implementation with the relevant provisions of the Charter.	No	Насоки на ЕК за гарантиране на спазването на Хартата на основните права на Европейския съюз в контекста на усвояването на европейските структурни и инвестиционни фондове - (2016/C 269/01) На национално ниво е изготвен проект на Насоки за прилагане на Хартата на основните права на ЕС от управляващите, контролиращите и одитиращите органи на програмите.	Предвижда се насоките да бъдат интегрирани в системите за управление и контрол на УО и други съответни оперативни документи. Предвиждат се обучения за служителите на органите по управление и контрол на оперативната програма - УО експертите юристи, Сертифициращ орган, Одитен орган и за членове на Комитета за наблюдение.

Enabling condition	Fulfilment of the enabling condition	Criteria	Fulfilment of criteria	Reference to relevant documents	Justification
		2. Reporting arrangements to the monitoring committee regarding cases of non-compliance of operations supported by the Funds with the Charter and complaints regarding the Charter submitted in accordance with the arrangements made pursuant to Article 69(7).	No	Предвижда се изменение на националната регулаторна рамка, като се вземат предвид съответните разпоредби на новия CPR. В ПМС на Министерски съвет, регламентиращо функционирането на КН като част от изменение на националното законодателство за управление на средствата от ЕС ще бъдат включени разпоредби относно докладването на КН за случаите на несъответствие с Хартата Хартата на основните права на ЕС в контекста на средствата на ЕС.	Задълженията на УО да докладване на случаи на несъответствие с Хартата на ЕС ще бъдат включени в правилата за работа на Комитета за наблюдение на програмата.
4. Implementation and application of the United Nations Convention on the rights of persons with disabilities (UNCRPD) in accordance with Council Decision 2010/48/EC	No	A national framework to ensure implementation of the UNCRPD is in place that includes: 1. Objectives with measurable goals, data collection and monitoring mechanisms.	No	Закон за хората с увреждания; Правилник за прилагане на Закона за хората с увреждания; Правилник за дейността и организацията на работа на Националния съвет за хората с увреждания; Национална стратегия за хората с увреждания 2021-2030 г.	МТСП е определено като контактна точка за прилагането на конвенцията, а министърът на труда и социалната политика отговаря за прилагането на държавната политика за правата на хората с увреждания. Създаден е Съвет за наблюдение по Закона за хората с увреждания, който има за цел да насърчава, защитава и наблюдава прилагането на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания. Съгласно член 33, параграф 3 от Конвенцията към Министерския съвет е създаден Национален съвет за хората с увреждания с цел сътрудничество при разработването и провеждането на политиката за правата на хората с увреждания. Агенцията за хората с увреждания поддържа информационна система за хората с увреждания, съдържаща данни за тяхното здраве, квалификация,

Enabling condition	Fulfilment of the enabling condition	Criteria	Fulfilment of criteria	Reference to relevant documents	Justification
					образование, лични възможности за социално включване, професионална реализация, социално-икономически статус, демографски и други данни. Данните се използват за наблюдение и анализ на социално-икономическия статус на хората с увреждания, за планиране на дейности, свързани с удовлетворяване на техните индивидуални нужди и за разработване на секторни политики. Законът за хората с увреждания предвижда създаването и поддържане
		2. Arrangements to ensure that accessibility policy, legislation and standards are properly reflected in the preparation and implementation of the programmes.	No	На национално ниво е изготвен проект на Насоки за прилагане на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания от органите по управление, контрол и одит на програмите.	Предвижда се насоките да бъдат интегрирани в системите за управление и контрол на УО.
		3. Reporting arrangements to the monitoring committee regarding cases of non-compliance of operations supported by the Funds with the UNCRPD and complaints regarding the UNCRPD submitted in accordance with the arrangements made pursuant to Article 69(7).	No	Предвижда се изменение на националната регулаторна рамка, като се вземат предвид съответните разпоредби на новия CPR. В ПМС на Министерски съвет, регламентиращо функционирането на КН като част от изменение на националното законодателство за управление на средствата от ЕС ще бъдат включени разпоредби относно докладването на КН за случаите на несъответствие на подкрепяните от фондовете операции с КПХУ на ООН и жалби относно КПХУ на ООН.	Задълженията на УО да докладват на случаи на несъответствие на подкрепяните от фондовете операции с КПХУ на ООН и жалби относно КПХУ на ООН ще бъдат включени в правилата за работа на Комитета за наблюдение на програмата.

5. Programme authorities

Reference: point (k) of Article 22(3) and Articles 71 and 84 CPR

Table 13: Programme authorities

Programme authorities	Name of the institution	Contact name	Position	Email
Managing authority	Министерство на земеделието, Дирекция "Морско дело и рибарство"	Стефан Бурджев	Заместник-министър	pmdra_2021-2027@mzh.government.bg
Audit authority	Изпълнителна агенция „Сертификационен одит на средствата от Европейските земеделски фондове“	Лъчезар Спасов	Изпълнителен директор	ia@caaf.bg
Body which receives payments from the Commission	Държавен фонд „Земеделие“ – Разплащателна агенция	д-р Климент Петров	Заместник изпълнителен директор	dfz@dfz.bg

5. Programme authorities

The repartition of the reimbursed amounts for the technical assistance pursuant to Article 36(5) CPR if more bodies are identified to receive payments from the Commission

Reference: Article 22(3) CPR

Table 13A: The portion of the percentages set out in point (b) of Article 36(5) CPR that would be reimbursed to the bodies which receive payments from the Commission in case of technical assistance pursuant to Article 36(5) CPR (in percentage points)

6. Partnership

Reference: point (h) of Article 22(3) CPR

УО на ПМДРА осигурява прилагането на принципа на партньорство като ключов елемент на доброто управление на програмата. **Организацията и осъществяването на партньорството се извършва в съответствие с Европейския кодекс за поведение за партньорство, в съответствие с Делегиран регламент (ЕС) № 240/2014.**

В съответствие с чл. 8 от Регламент (ЕС) №(ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (Регламент за общи разпоредби) се осигуряват партньори на национално, регионално и местно ниво, включително публични власти, научни институти, браншови представители, включително междубраншови асоциации, асоциации на производителите, социални партньори и др., съобразно техните компетенции в обхвата на програмата във всички етапи на развитие и прилагане.

Всички заинтересовани страни бяха включени в подготовката на програмата въз основа на Постановление № 142 на Министерския съвет от 2019 г. за разработване на стратегическите и програмните документи на Република България за управление на средствата от фондовете на Европейския съюз за програмния период 2021 – 2027 г. (обн., ДВ, бр. 46 от 2019 г., изм., бр. 67 от 2019 г.) със заповед № МДР-ПП-09-76 от 22.05.2020 г. на министъра на земеделието, където беше определен състава на тематичната работна група (ТРГ) за разработването на ПМДРА 2021-2027.

В изпълнение на постановлението, Министерство на земеделието изпрати покана до ведомствата и организациите съгласно чл. 7, ал. 4 от Постановлението за определяне на представители за участие в Тематичната работна група (ТРГ) за разработване на ПМДРА 2021-2027 г. Покана за участие в ТРГ на представители на юридически лица с нестопанска цел за общественополезна дейност беше публикувана на Единния информационен портал за обща информация за изпълнението и управлението на ЕСИФ www.eufunds.bg и на електронната страница на министерството. На база получените предложения бяха номинирани представителите на организациите и структурите и представителите на юридическите лица с нестопанска цел работещи в обществена полза, които да влязат в състава на ТРГ за разработване на ПМДРА 2021-2027 г.

В ТРГ участват следните представители:

1. Централно координационно звено, сертифициращият и одитният орган на ПМДРА 2021-2027 г., ДФЗ-РА и определените от Министерския съвет водещи ведомства за разработването на програмите, финансирани от фондове за програмния период 2021 – 2027 г.;

2. ведомствата, отговорни за политиките, мерки по които ще се финансират от съответната програма;

3. дирекция „Икономическа и социална политика“ в администрацията на Министерския

съвет;

4. дирекция „Икономическа и финансова политика“ на Министерството на финансите;

5. дирекция „Права на човека“ на Министерството на външните работи;

6. Националният статистически институт;

7. Комисията за защита от дискриминация;

8. Агенцията за хората с увреждания;

9. регионалните съвети за развитие в районите от ниво 2;

10. представителните организации на работодателите и на работниците и служителите на национално равнище, признати от Министерския съвет по реда на Кодекса на труда;

11. национално представителните организации на и за хора с увреждания, признати от Министерския съвет по реда на Закона за хората с увреждания;

12. Националното сдружение на общините в Република България;

13. академичната общност;

14. юридически лица с нестопанска цел, работещи в обществена полза, според мерките, които ще се финансират по програмата;

15. Фонда мениджър на финансови инструменти в Р България.

С оглед осигуряване на широко включване и активно участие на партньорите в ТРГ, съгласно вътрешните правила, дневният ред и всички документи и материали за заседанията се изпращат на членовете на ТРГ най-малко 10 дни преди датата на заседанието чрез официална кореспонденция и/или по електронен път.

Партньорите взеха активно участие при анализа и определяне на нуждите, избора на приоритети и свързаните с тях операции и дейности, разпределението на средствата, определянето на бенефициентите и други аспекти на програмата. Всички решения по отношение на програмата са взети след сериозна дискусия или по предложение на членовете на ТРГ, като е търсен консенсус.

На политическо ниво координация в разработването на програмата се осъществява в рамките на Съвета за координация и управление на средствата от ЕС (СКУСЕС). Сътрудничество с ЕК, Генерална дирекция Морско дело и рибарство“ се осъществява на оперативното ниво, като експертите на Министерството на земеделието, храните и горите информират редовно представителите на ЕК относно напредъка при подготовката на програма. Проведени са формални и неформални консултации със службите на ЕК в хода на подготовката на програмата.

Прилагането на принципа на партньорство осигурява механизми за обмяна на опит и знания между различни заинтересовани страни, генерира повече възможности за бърз и гъвкав подход при решаване на проблемите, позволява ефективно управление на действията с участие на широк кръг

заинтересовани страни и много нива на интервенции (национални, регионални и местни), като по този начин гарантира и висока степен на съответствие на избраните действия към реалните нужди.

Партньори в дейности по събирането на данни, свързани с операции и дейности при изпълнение на програмата на национално ниво са:

(1) Министерство на земеделието;

- (2) Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА);
- (3) Българска академия на науките, Институт по океанология, Варна;
- (4) Селскостопанска академия, „Институт по рибни ресурси – Варна“;
- (5) Селскостопанска академия, „Институт по рибарство и аквакултури – Пловдив“;
- (6) „Рибни ресурси“ ЕООД;
- (7) Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура“;
- (8) Изпълнителна агенция "Морска администрация";
- (9) Главна дирекция „Гранична полиция“;
- (10) Българска Агенция по Безопасност на Храните;
- (11) Министерство на околната среда и водите.

През периода 2021-2027 г., при необходимост УО на ПМДРА ще включва допълнителни партньори във връзка с изпълнението на програмата.

Принципът на партньорство ще се прилага и по отношение на изпълнението, мониторинга и оценката на ПМДРА. Участието на административните, социалните и икономическите партньори, идентифицирани в хода на разработването на програмата, ще бъде осигурено чрез участието им в Комитета за наблюдение на ПМДРА. Последният ще следи напредъка в постигането на целите и стратегията на Програмата, като по този начин се гарантира нейното ефективно и качествено изпълнение.

В допълнение ще се използват всички възможни канали за комуникация при насърчаване и ангажиране на партньорите в процеса на разработване и изпълнение на програмата като напр. срещи (вкл. онлайн), създаване на подгрупи по възникнали казуси, обществени обсъждания, информационни дни, събития, интернет страница и ел. поща на програмата и др.

Комитетът по наблюдение на Програмата ще се сформира до три месеца след одобрение на

7. Communication and visibility

Reference: point (j) of Article 22(3) CPR

Дейностите по комуникация, видимост и прозрачност ще бъдат извършени в съответствие с чл. 46-50 от Регл. 2021/1060 и чл. 60 от Регл. 2021/1139. В съответствие с чл. 48 от Регл. 2021/1060 на ниво програма е назначено длъжностно лице по комуникация за координиране дейностите. На национално ниво координацията се осъществява от координатор за фондовете на ЕСИФ, който е и член на Евр. мрежа.

Добрата комуникация и видимост на подкрепата от ЕС за България са ключови за изпълнение на заложените приоритети, специфични цели, дейности и операции в ПМДРА. При реализирането на програмата УО гарантира изпълнението на мерки за публичност, с оглед акцентиране върху информираността, комуникацията и видимостта **и популяризиране на добри практики.**

Усилията ще са насочени към поддържане на високо ниво на обществена информираност относно целите, приоритетите и възможностите за финансиране, които програмата предлага, както и резултатите от изпълнението ѝ като цяло, така и приоритетите ѝ в контекста на политиките, подкрепяни от програмата чрез ЕФМДРА за създаване на положителна обществена нагласа относно инициативите на ЕС.

Чрез използването на различни дейности по комуникация се цели осигуряване на публичност и видимост на изпълнението на политиките и мерките, на проектите, резултатите от тях и добрите практики. Друг акцент ще бъде повишаване на информираността и компетентността на бенефициентите.

Най-популярен и ефективен източник на информация е интернет. В бъдеще да се предвидят мерки по засилване на присъствието на ПМДРА в повече интернет сайтове. Популяризиране на секцията на програмата в eufunds.bg.

Информационните събития са ефективен и успешен инструмент за повишаване, както на общата осведоменост за програмата, така и за нейните процедури и специфики. С оглед новите реалности и условия за провеждане на събития в условията на пандемия от една страна и необходимостта от включване на по-гъвкави форми на организация от друга, ще включва и виртуални обучения, уебинари, хибридни събития и др.

Рекламата в електронни и печатни издания и информационните материали са ефективен инструмент за осигуряване на напомняща реклама и трайно запаметяване на подкрепата, която програмата предоставя.

Цели

- Осигуряване на информираност на целевите групи за визията, приоритетите, възможностите за финансиране и резултатите по ПМДРА като инструмент за изпълнение на целите на ОПОР и повишаване на конкурентоспособността и устойчивостта на сектор рибарство в България;
- Осигуряване на публичност и прозрачност на процеса на управление и изпълнение

на ПМДРА, резултатите от нейното изпълнение и идентифицираните добри практики;

- Осигуряване на информираност на потенциалните бенефициенти и бенефициентите на ПМДРА по отношение на изискванията за кандидатстване и изпълнение на проекти, финансирани от програмата, включително и отговорностите им за осигуряване на информация и публичност.

Целеви аудитории:

- Широка общественост;
- Бенефициенти на програмата;
- Потенциални бенефициенти;
- Юридически лица с нестопанска цел;
- Научни организации;
- Медиатори/разпространители на информация.

Комуникационни канали:

- Секцията на програмата на Единния информационен портал **и/или самостоятелна интернет страница**;
- Електронни, печатни и онлайн медии;
- Социални медии и платформи за споделяне на файлове;
- Директна комуникация (събития, информационни дни, семинари, обучения и други);
- Рекламни и информационни материали.

Интернет страница: Поддръжка на секцията на програмата

Индикатори: бр. посещения; бр. визуализации

Медии: Медийни участия, изработване на информационни и рекламни, аудио/видео материали, банери и др., закупуване на програмно време/рекламни карета и др.

Индикатори: бр. публикации, **бр. лица достигнати от дейности по комуникация**

Социални медии: Създаване на профили във Фейсбук/Инстаграм и YouTube.

В процеса на изпълнение на дейностите по комуникация могат да бъдат идентифицирани и **други/нови социални медии**.

Индикатори: бр. последователи; бр. на действията - споделяния, харесвания и др. (**engagement rate**)

Директна комуникация: Организиране на събития - инф. дни, кампании, семинари, конференции, обучения за бенефициенти и др.

Индикатори: бр. участници; бр. отразявания

Рекламни и инф. материали: Изработване и разпространение на печатни инф. материали и сувенири; изработване на аудио/видео материали, банери.

Индикатори: бр. разпространени печатни, инф. и рекламни материали, бр. излъчени аудио-видео материали, **бр. лица достигнати от дейности по комуникация**

Планираният бюджет е в размер между 0,3% и 0,5% от бюджета на мярка ТП по ПМДРА.

Мониторинг и оценка

За ефективното планиране и изпълнение на дейностите по комуникация ще се разработват и изпълняват ежегодни Комуникационни планове. Изпълнението на плановете ще се докладва пред Комитета за наблюдение. Наблюдението и оценката на ефективността на дейностите по комуникация по ПМДРА ще бъдат оценявани по критерии и индикатори, включващи:

- измерване на постигнати количествени параметри на физическо изпълнение;
- измерване на резултат, чрез социологически проучвания.

По време на изпълнение на програмата се предвижда да бъдат осъществявани и регулярни анализи на удовлетвореността от проведените събития.

8. Use of costs, lump sums, flat rates and financing not linked to costs

Reference: Articles 94 and 95 CPR

Table 14: Use of unit costs, lump sums, flat rates and financing not linked to costs

Intended use of Articles 94 and 95 CPR	Yes	No
From the adoption, programme will make use of reimbursement of the Union contribution based on unit costs, lump sums and flat rates under the priority according to Article 94 CPR (if yes, fill in appendix 1)	☐	☒
From the adoption, programme will make use of reimbursement of the Union contribution based on financing not linked according to Article 95 CPR (if yes, fill in appendix 2)	☐	☒

Appendix 1

A. Summary of the main elements

Priority	Specific objective	Estimated proportion of the final allocation within the priority to which the SCO will be applied in %	Type(s) of operation covered		Indicator triggering reimbursement		Unit of measurement for the indicator triggering reimbursement	Type of SCO (standrd scale of unit, lump sums or flat rates)	Amount (in EUR) or percentage (in case of flat rates) of the SCO
			Code	Description	Code	Description			

Appendix 1

B. Details by type of operation

Appendix 1

C. Calculation of the standard scale of unit costs, lump sums or flat rates

1. Source of data used to calculate the standard scale of unit costs, lump sums or flat rates (who produced, collected and recorded the data, where the data is stored, cut-off dates, validation, etc.)

2. Please specify why the proposed method and calculation based on Article 94(2) CPR is relevant to the type of operation.

3. Please specify how the calculations were made, in particular including any assumptions made in terms of quality or quantities. Where relevant, statistical evidence and benchmarks should be used and, if requested, provided in a format that is usable by the Commission.

4. Please explain how you have ensured that only eligible expenditure was included in the calculation of the standard scale of unit cost, lump sum or flat rate.

5. Assessment of the audit authority(ies) of the calculation methodology and amounts and the arrangements to ensure the verification, quality, collection and storage of data.

Appendix 2

A. Summary of the main elements

Priority	Specific objective	The amount covered by the financing not linked to costs	Operation type		Conditions to be fulfilled/results to be achieved triggering reimbursement by the Commission	Indicator		Unit of measurement for the conditions to be fulfilled/results to be achieved triggering reimbursement by the Commission	Envisaged type of reimbursement method used to reimburse the beneficiary or beneficiaries
			Code	Description		Code	Description		

B. Details by type of operation

Appendix 3: List of planned operations of strategic importance with a timetable

Article 22(3) CPR

В настоящия програмен период ще се надгради съществуващата система за интегрирано българско морско наблюдение (ИнБулМарС/InBulMarS), базирано на обща среда за обмен на информация (Common Information Sharing Environment - CISE) за наблюдение на морската територия на ЕС. С тази дейност се цели да се осигури среда позволяваща трансграничен и транссекторен обмен на информация, в рамките на Република България и Европейския съюз, базирана на модела за данни на CISE (ОСОИ) чрез надграждане на системите.

Планирани дейности:

- Доставка на интеграционен хардуер към системите: национален AIS сървър; система за управление на корабния трафик, система за наблюдение на актуалната метеорологична обстановка, система за документооборот.
- Разработване, инсталация и тестване на софтуер към посочените системи.

За посочените дейности са определени конкретни бенефициенти - Изпълнителна агенция "Морска администрация" и Държавно предприятие "Пристанищна инфраструктура".

Очаквани резултати:

- Информационно свързване на национално ниво, както и на ниво Европейски съюз на публичните органи в Република България, участващи в морското наблюдение, които представляват седемте потребителски общности, както са дефинирани в CISE;
- Подобряване на междусекторния обмен и постигане на оперативна съвместимост между тях;
- Възможност за надежден обмен на необходимата информация, свързана с морското наблюдение;
- Изграждане и поддръжка на системно неутрална мрежа на национално ниво;
- Предоставяне на нови информационни услуги.

Изпълнението на дейностите ще стартира в началото на 2024 г. със срок на изпълнение между 2 и 4 години. По този начин до края на програмния период ще бъде осигурена ефективно работеща и усъвършенствана система за интегрирано морско наблюдение.

Appendix 4

EMFAF action plan for each outermost region

DOCUMENTS

Document title	Document type	Document date	Local reference	Commission reference	Files	Sent date	Sent by
Демаркация и синергия на ПМДРА с други фондове и програми на ЕС	Supplementary Information	02-Jun-2022			Демаркация и синергия на ПМДРА с други фондове и програми на ЕС		
Thematic working group order	Supplementary Information	02-Jun-2022			Thematic working group order		
Performance framework - excel	Supplementary Information	02-Jun-2022			Performance framework - excel		
Performance framework methodology	Supplementary Information	02-Jun-2022			Performance framework methodology		